Öykü

Tarihi Hoşça Kal Lokantası

"kaybetmek bizim işimizdir"

ŞERMİN YAŞAR

DK

10. BASKI

Fotoğraf: Arda Ayderman

Ayrıldıktan sonra, geçmiş zaman âşıkları gibi seni kalbime gömdüm Muazzez. Altında yatır olan araziden farkı yok şimdi.
Yeni bir aşk inşa edemiyoruz; tam başlayacak oluyoruz, senin yattığın yere denk geliyor, dozerler çalışmıyor, kepçeler kırılıyor, gelen korkup kaçıyor.
Gelirsen diye terliklerini kapının ağzına bıraktım, iki senedir ayaklarını bekliyorlar. Ayna yüzünü, bardak dudağını, ellerim saçlarını, pencere gözlerini bekliyor.
Fakat hakkını teslim edeyim; çok muhterem zatmışsın Muazzez. Hani tabelanı yaptırıp göğsüme assam, desem ki, "Burada bir muhterem zat yatıyor" seni bekleyen kollarıma çaput bağlarlar, gözyaşlarıma dilek taşları atarlar...
Sana tahsis ettik yürek denilen arsayı; koy in cin top oynasın; koy anılar cirit atsın. Anladım, sensiz bana bu dünya dar...

Yeşilçam filmlerindekileri andıran, kalbimize dokunan karakterler... Bir köşede unutulmuşlar, yalnızlığıyla yoğrulmuşlar, kırık gönüller, bir yerlerde sessiz sedasız yaşayanlar, görmediklerimiz, görmezden geldiklerimiz... *Dedemin Bakkalı, Ev Yapımı Sihirli Değnek, Oyuncu Anne, Çok Hayal Kuran Çocuk* kitaplarının yazarı Şermin Yaşar'dan "kaybetmek bizim işimizdir" diyen insanların öyküleri... Bir solukta, derin iç çekişlerle okuyalım, başımızı kaldırıp onlara bakalım diye...

tavsiye edilen satış fiyatı
₺ 17

ISBN 978-605-09-4631-4
Sertifika no: 11940
9 786050 946314
DK DOĞAN KİTAP

1982 Berlin doğumlu olan Şermin Yaşar, Türk Dili ve Edebiyatı mezunudur. Yüksek lisansını yine edebiyat alanında yapmıştır. Uzun yıllar reklam ve medya sektöründe metin yazarlığı, reklam yazarlığı, kreatif direktörlük yapmış ve mesleğine devam ederken bir yandan da Oyuncu Anne isimli sosyal medya hesapları üzerinden çocuklarıyla oynadığı yaratıcı ve gelişimlerini destekleyici oyunları paylaşarak ülkenin dört bir yanındaki annelerle arkadaşlık ağı kurmuştur. *Başlarım Şimdi Anneliğe, Oyuncu Anne, Çok Hayal Kuran Çocuk, Oyun Takvimi, Kötü Alışkanlıklara İyi Öneriler, Dedemin Bakkalı, Dedemin Bakkalı Çırak* ve *Tilki Masalları* isimli kitapların yazarı olan Şermin Yaşar 3 çocuk annesidir.

Tarihi Hoşça Kal Lokantası

"kaybetmek bizim işimizdir"

TARİHİ HOŞÇA KAL LOKANTASI
"kaybetmek bizim işimizdir"

Yazan: Şermin Yaşar
(Bu kitaptaki yazıların bir kısmı *Kafa* dergisinde yayınlanmıştır.)
Editör: Handan Akdemir

Yayın hakları: © Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.
Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı / Ekim 2017
10. baskı / Ekim 2017 / ISBN 978-605-09-4631-4
Her 2000 adet bir baskı olarak kabul edilmektedir.
Sertifika no: 11940

Kapak tasarımı: Erbil Kargı
Baskı: Ana Basın Yayın Gıda İnş. San. Tic. A.Ş.
B.O.S.B. Mermerciler Sanayi Site 10. Cad. No: 15
Beylikdüzü-İstanbul
Tel: (0212) 422 79 29
Sertifika no: 20699

Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.
19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3 Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL
Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16
www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Tarihi Hoşça Kal Lokantası

"kaybetmek bizim işimizdir"

Şermin Yaşar

DK DOĞAN KİTAP

İçindekiler

Kaya Bakkaliyesi 11

Soluk Taşı 16

Nasip 23

Kusura Bakma Dağları 31

Zarif 34

Tarihi Hoşça Kal Lokantası
"kaybetmek bizim işimizdir"
444 0 Hiç 41

Bekleme Salonu 48

Cıva 53

Şılafgut! 60

Terketti Hatun Ziyaretgâhı 64

Olsun Hırkası 66

Anahtar 69

Bu Son Yağmurları 75

Hacanne 78

Boncuklu Sineklik 83

Bamya 88

Diyet 94

Kabanlarda % 50 İndirim Var 100
Kuşbakışı 104
Helva 108
Kestane Karası 112
Araka 118
Sıradan Anlar Fotoğrafçısı 126
08:40 134
Çay Bahçesi 137
72 Saniye 143
Onuncu Yıl 148
Gerisi Hikâye 157
Kendi Geçmişinin Gündelikçisi 170

Kaya Bakkaliyesi

Şükrü Kaya'nın otuz beş yıl süren ticaret hayatını tek bir kilit darbesiyle sonlandırıp gidişinin sene-i devriyesi... Üç yıl önce bugün, tezgâhın altında duran antidepresan kutusuna uzandı, uzun zamandır müşterilerine tahammülünü sağlayan o küçük ilaçlardan birini yutacak oldu... Bıraktı. Yakın gözlüğünü hassas terazinin üzerine bıraktı... Veresiye defterinin son sayfasını açık bıraktı... Mavi kapaklı turuncu tükenmezkalemi oracığa bıraktı. Kapıya tam otuz beş yıl önce astığı, bir tarafında AÇIK, diğer tarafında KAPALI yazan levhayı ters çevirip bıraktı... Anahtarı tam üç kez şak şak şak diye çevirip, anahtarlığı beline astı.

Şükrü Kaya eve doğru giderken, köşeden dönen bir müşteri, "Bakkal açık mı?" diye seslendi. "Kapalı" dedi, "artık kapalı..." Bundan sonra gelen müşterileri, kendisini tasdikleyen bu KAPALI levhası karşılayacaktı...

Kaya Bakkaliyesi, Anadolu'nun bolca kuş uçan ama bir kez bile kervan geçmeyen köylerinden birinde, sene 78'de kuruldu. Adama antidepresan yutturduğuna bakmayın, güzel mekân aslında. İnsan burada her aradığını bulabilir, bazen ne aradığını bilmeyen insanlar da gelir; ama onlar dahi aramadıkları şeylerin dışında, aslında aradıkları ama aradıklarını unuttukları bir şeyler alıp giderler. Yiyecek ve içecek üzerine bulunan hiçbir şeyi saymıyorum, onlar şöyle bir dursun; makaralar, iğneler, iplikler, fermuarlar, saç tokala-

rı, makine yağları, bisiklet subapları, envai çeşit kolonyalar, yün çoraplar, ince çoraplar, defterler, cetveller, kalemler, bir köşelerini fare yemiş olsa da hâlâ alıcı bulabilen etiketler, sinek ilaçları, aspirinler, ağrı kesiciler, sargı bezleri, poşetlenmiş çivitler, güzel yazı defterleri, fare kapanları, kavanoz kapakları, peynir mayaları, oyuncak tabancalar, elektrik bantları, ispirto şişeleri, balonlar, yeni yıl ve bayram kartları, sigara ağızlıkları –üstelik ağaçtan, oymalı–, her çeşitten gazete –günlük ve günü geçmiş–, sapan lastiği yerine kullanılan serum lastikleri, gaz bidonları, büyük küçük tüpler, nazar boncukları ve misketler...

Bakkaldan içeriye otuz beş yıldır insanlar girer. Siz sanırsınız ki müşteri gelir, ihtiyaçlarını alıp gider. Öyle değil kazın ayağı... Bir köy bakkalında hiç kimse, şehirlilerin tabiriyle, "Üstü kalsın" demez. Ama üstü kalır. Çok fena kalır.

Topal Seyit gelir. İki paket sigara alır. Topal Seyit her gün bir paket sigara içer. Eğer iki paket alıyorsa demek o akşamı zor geçecek. Topal bacağına mı üzülecek acaba, yalnızlığına mı, garibanlığına mı içecek? Komşusu traktör aldı geçen hafta... Bir haftadır sigarayı artırdı Topal Seyit. Galiba aklı elli yıl önce traktörün altında kalan çocuk bacağına takıldı. Topal Seyit iki paket sigara alır gider, onun hüznü bakkalda kalır.

Şerife Abla gelir. Aşure yapacakmış, her şeyden azar azar alır. Azar azar ama işte toplayınca çok tutar. Deftere yazılır alınanlar, hesap uzaaar uzaaar uzaaar. "Bu ay gönderir para bizim adam, gönderir göndermez öderim" der. Hesap o kadar uzun ki, onun adam artık bizim adam hakikaten... Almanya'ya gitmiş, para kazanıp para göndermeye... Haber yok yıllardır. Ama ara ara gönderir üç beş kuruş, o para da ancak uzun hesabın yarısını kapatır. Şerife Abla aşurelik alıp gider, yalnızlığı bakkalda kalır.

Teneffüste okul çocukları gelir. Kimisi her şeye saldırır, ki-

mi istediğinden alır ama birisi hep en arkadadır. Usul usul kasaya yaklaşır, avucunu açar, terli küçük avucunda sımsıkı tutulmaktan iz yapmış bozuk para... Diğer elinde pahalı bir çikolata... "Bu paraya bu oluyo mu?" diye sorar çocuk. Olmuyor. Ama olmuyor denmiyor çocuklara. Oluyor, olmuyor ama oluyor. Çocuklar okula gider, o küçük çocuğun eksikliği bakkalda kalır.

Zengini gelir, zengini... Sırasını beklemez, girdiği gibi sıralar isteklerini. Durumu olmayanın durumu olana usulca sıra verdiği bir dünyadır neticede burası. Ondan alır, bundan alır, "Şundan da tart" der, "bundan da tart..." Bolca alır. Zengin gider, kibri bakkalda kalır.

Bir müşteriye elli gram helva tartmak, teraziye hafif, Şükrü Kaya'ya ağır gelir. Çünkü elli gram helva isteyen adam yalnızdır, o helvayı yalnız yiyecektir. Garibandır, daha fazlasını isteyemeyecektir. Ve insandır, bütün parasızlığına rağmen canı yine de helva istemektedir.

Sonra Hayriye Anne gelir. Ağrısı vardır, çok ağrısı... Bir Gripin alır, şase. "Açıp da içsek olmuyor mu bunu?" diye sorar. Yalnız... Gripin geçmiyor boğazından garibin. Hayriye Anne Gripin'i alır gider. Doktora götürecek kimsesinin olmayışı, onu arayıp sormayan oğulları, kendi başının çaresine bakma gayreti bakkalda kalır.

Şükran gelir sonra, utana sıkıla. İki jeton ister, sevgilisi asker. Telefon kulübesine yürürken Şükran hızlı hızlı, kalp atışları bakkalda kalır.

Sonra bir sela gelir. Biri ölür köyden, bakkaldan birinin ayağı daha kesilir. Kimi kimsesi yoksa eğer bakkala olan borcunu ödeyecek, o hesabın üzerine ruhuna saygıyla kocaman bir çarpı işareti çekilir. Adam ölür, öte tarafın hesabını bilemeyiz ama bu dünyanın hesabı son kez bakkalda görülür.

Ve gün gelir... Bakkalın duvarlarına yapışan bu "kalanlar", bu görünmez sıkıntılar, bu silik ağrılar yapışır Bakkal Şük-

rü Kaya'nın üzerine. Sonrası sinir, sonrası tahammülsüzlük, sonrası kalpte sebepsiz bir ağrı, sonrası tezgâh altında antidepresan kutusu.

Bakkal Şükrü Kaya, otuz beş yıl her sabah, saat altıda kalkıp açtı bakkalı. Koca köyün ihtiyacını gördü. Kimsenin görmediği dertleri gördü. Ne zaman sofraya otursa birisi, "Bakkal açık mıııı?" diye seslendi, lokması yarım kaldı. Çok gece uykusundan birinin ihtiyacı için uyandırıldı. Ve o gün, bundan üç sene önce, "Kapalı, artık kapalı" diyerek kapattı dükkânı. Her şey açık, her şey yarım, her şey öylece kaldı. Dönüp de terazinin üstüne bıraktığı yakın gözlüğünü bile almadı.

Üç yıl sonra bana düştü enkazı kaldırmak. Belki de o bakkala atılmış en ürkek, en buruk, en müteredditadımla girdim içeriye. Onun bıraktıklarını gördüm. Kolonya dolum şişesinin içindeki yarım litre kolonyayı gördüm, artık kimsenin doldurmadığı... Beyaz erkek çoraplarını gördüm, artık kimsenin giymediği... Vergi iade zarflarını gördüm, artık kimsenin doldurup iade etmediği... Kimsenin adam yerine koymadığı cep taraklarını, cep aynalarını, bebeklerin yakasına takılan karanfilli nazar boncuklarını gördüm. Kızkaçıranları, torpilleri, çatapatları gördüm.

Müşterilerin yıllar içerisinde usul usul bıraktığı yalnızlığı, çaresizliği, fakirliği, kibri, heyecanı, sevinci gördüm. Veresiye defterlerini gördüm. Bütün sayfalarına tek tek, kocaman çarpılar attım. Bakkal öldü, hesap görülmüştür...

Bazı rafların altına temiz teksir kâğıtları serilmiş, bazı raflara gazete kâğıtları... Bazı raflarda gazeteyi ortadan ikiye ayırıp olduğu gibi koyuvermiş. O özensizlikte, mesleğine olan sevgisinin nasıl dirhem dirhem azaldığını gördüm.

Ve tezgâhın altındaki antidepresan kutusunu gördüm. Her şey onunla başlamıştı hani... Toplamaya oradan başladım. Bir filmi geri sarar gibi önce kutuyu aldım oradan, sonra te-

razinin üzerindeki yakın gözlüğünü... Koca bir tarih geçti elimden, bir kısmını bir sandığa sakladım, görünmezleri kalbime... Topladım ne varsa. Son müşteri kimdi acaba diye düşündüm, en son kim geldi bakkala... Her sabah paspas çekerdi Şükrü Kaya. Son bir kez paspas çektim yerlere, son müşterinin ayak izlerini o gün öyle sildim.

Kaya Bakkaliyesi'ne gelen her müşteri, tam otuz beş yıl boyunca, "Yine bekleriz" diye uğurlandı. Üç yıl önce kapandı, geleni gideni olmasa bile yine de bakkaldı. İndirdim tabelayı, artık değil... Ama yine de "yine bekleriz..."

Soluk Taşı

Yokuşun ortasında bir taş var. Ben koydurdum onu. Aşağı mahalledeki lisenin duvarında oturup duran oğlanlara yalvar yakar taşıttım. "Sevabı çok büyük" dedim, "o taşı getirin koyun yolun kenarına. Pazara gidip gelirken çok yoruluyor insanlar, şu taşa oturup soluklanırlar biraz." Ben her hafta, pazar dönüşü oturup dinleniyorum. Nefise, "Pazara gidip yolda soluyup duracağına markete gidiver" diyor ama gitmem. Yeminim var. Taşın üstüne oturup da dinlenirken sanki yokuşun tepesinden sırıtarak bakıyor bana marketler.

Önce biri açıldı bunların, aman ne sevindi mahalleli... Kurtulmuşlar artık aşağı mahalleye gitmekten, yokuş inip çıkmaktan. Hakikaten bu yokuş adamın nefesini kesiyor, dilim damağıma yapışıyor inip çıkarken. Başta ben de sevinir gibi oldum. Sonra yanına diğeri açıldı. Bu ondan daha ucuz olduğunu iddia etti. Sevmem ben öyle kendini başkasıyla kıyaslayanları. Bizim bir Münif Abi vardı rahmetli, iki lafın başında, "Ben abimden daha gencim" derdi. Sonradan öğrendik, meğer bu ikisi aynı kıza âşık olmuşlar; kız, abisi Müfit'i seçmiş, onunla evlenmiş. Münif'in yarası ondan. Kabul edememiş kızın Müfit'i seçmesini. Berbere gelirdi, tıraştan sonra yüzüne kolonya sürüp yanaklarını şaplatırken, "Valla abimden daha gencim haaa" derdi. Yıllarca kimse, "Ulan tabii daha genç olacaksın, abin o senin" demedi. Fakat Münif, Müfit'ten önce rahmetli oldu. Cenazesinde kabrine toprak

atarken, "N'oldu, hani daha gençtin? Gönül bu Münif Abi, kime konacağı belli olmuyor. Ömür bu Münif Abi, ne zaman biteceğiz belli olmuyor" diye söylendim içimden dua eder gibi. Müfit Abi hâlâ yaşıyor bak, ne kadınmış, adamın ömrüne ömür katmış. Bir de bizim hanıma bak, şu yaşımda tıkadı nefesimi, yokuşun yarısında dilim dışarıda kalıyor, el âlemin yalancı marketine girip çıkmak zorunda kalıyorum bir kilo dolmalık için. Ötekinden daha ucuzmuş! Hepiniz aynı malı satıyorsunuz, fiyatlar nasıl ayrı oluyor diye söylenirken, bu ikisinin karşısındaki, ucuz kumaş pazarından boşalan mağazayı da tuttular. Üçüncü market de oraya açıldı. Bu hepten, ikisinden de ucuz olduğunu iddia etti. O kadar ucuzmuş ki, paran cebinde kalıyormuş. Pis yalancı! Param cebimde kalacaksa, bedava mı vereceksin? Bu sonuncu marketi hiç gözüm tutmadı. Münife benzeyen marketi de Münife benzediği için sevmedim. En iyisi gene ilk açılan dedim. Gitmeye gönüllü değildim. Hanım yolladı. Dolma yapacakmış, dolmalık biber falan lazımmış. "Yarın pazar var, gider pazardan alırım, yarın yap" dedim. İlla da o gün yapacakmış. "Dolmalık biberine tüküreyim Nefise" dedim içimden. Ben bunları hep içimden söylerim. Nefise'ye söylemem. Ben ne zaman ağzımı açsam, o daha evlendiğimiz ilk günden başlıyor. Almasaymışım da, o babasının evinde yokluk mu görmüş de... yediği önünde yemediği arkasındaymış, rahmetli babacığı pazar sepetini taşıyamazmış dolululktan da Nefise koşa koşa gider yardım edermiş... Keşke almasaydım Nefise, ben gelseydim, sizin ev bolluk bereketmiş, ben de arada kaynardım. Benim ne zoruma onca gece fabrikada bekçilik yaptım. Bunun yazı var, kışı var, adamın affedersin kıçı donuyor ayazda. Hırlısı var, hırsızı var. Gece uluyan köpekleri var. Koca fabrikanın sorumluluğu var. Yangın çıktı bir gece elektrik kontağından, itfaiye gelene kadar su olup aktım ateşin üstüne. Kovayla taşıdım suyu. Hem ağladım hem taşıdım. Sonra bahçedeki hor-

tum geldi aklıma. O gece karanlığında fabrikanın bahçesinde hortum ararken, "Ulen" dedim, "şimdi gelmezse itfaiye, baştan sona yanarsa bu fabrika, bu hortumla asarım kendimi." Ben hortumu bulduğumda itfaiyenin sesi duyuldu. Bırakmadım elimden hortumu. Yangını söndürdüler, sabaha karşı polisler geldi, patronlar geldi, ifademi aldılar. Hortum hep elimde. Bırakamadım elimden. O gece ya uyuyup kalsaydım, ya itfaiyeyi aramayı beceremeseydim, ya assaydım kendimi... Alırdın dolmalık biberi Nefise Hanım. Gelmeseydin keşke, ben gelseydim babanın evine. Taşırdım ben babanın getirdiği pazar sepetini.

"Bir kilo dolmalık biber, bir kilo pirinç, bir kilo domatesle bir bağ da dereotu al" dedi o gün, yazıp verdi elime. "Yarın işim var, güne gideceğim, bana da gün parası bırak" dedi. Her gün işi var Nefise'nin. Ben emekli oldum ya, batıyorum Nefise'ye. Bir gün kıza gidiyor, bir gün geline, bir gün komşuya. Gün gün geziyor. Geçen gün, bizim Remziye aradı, ablamın kızı. "Dayın evde Remziye, rahat edemeyiz, ben size geleyim" dedi. Dayısı vebalı sanki! Dayısı dolmalık almaya koşuyor ama markete, o zaman dayısı işe yarıyor di mi Nefise?

İlk açılan markete girdim. Fakat helal olsun, pırıl pırıl. Bir çalışan yerleri paspaslıyor sürekli. Temizlik önemli böyle yerlerde, takdir ettim. Yalnız tam marketin kapısının önünde su birikintisi var. Çoluk çocuk basıyor oraya, sonra da içeriye giriyor. Bu oğlan bu marketi bütün gün paspaslasa kıymeti yok. Paspasçıyı, "Marketin dışındaki su birikintisini de sil evladım, yoksa işin bitmez" diye yönlendirdim. Söylendi arkamdan. Bana söylenmiyordur diye düşündüm. Bana niye söylensin, kötü bir şey mi dedim? Onun da vardır başında bir Nefise dedim, ona söyleniyordur, kime olacak?

Önce manav reyonunu sordum kasadaki kıza. "Beyefendi, tabelaları takip edin, bakın yukarıda yazıyor" dedi. Vallahi yazmışlar. Temizlik Malzemeleri, Unlu Mamuller, Bak-

liyat, Sebze-Meyve... Billahi de yazmışlar. Ne büyük hizmet aslında. Tavşan gibi kaçınmıyorsun marketin içinde. O nerede bu nerede diye sormuyorsun, ne güzel ayırmışlar. Ben hep diyorum Nefise'ye, benim atletleri bir çekmeceye koy, külotları bir çekmeceye koy, yazlık çorapları bir çekmeceye, kışlık çorapları bir çekmeceye diyorum, dinlemiyor. "Analığının evinde hepsi ayrı mı duruyordu?" diyor. Bir insanın öksüzlüğü bu kadar vurulmaz yüze Nefise diyorum içimden. Bak ne güzel tanzim etmiş insanlar, bunlar hep kolaylık, feyiz almak lazım.

Bakına bakına sebze-meyve reyonuna geldim. Dolmalıkları güzelce dizmişler. Hepsi küçük küçük. Ama fiyatı pazardakinin iki katı! Alsam mı almasam mı derken, Nefise geldi aklıma, çekilmez şimdi. Aldım. Domates üç çeşit var. Köy domatesi, salkım domates, çeri domates. Çeri ateş pahası. Salkımdan tarttırsam sapı da girecek tartıma. Sapı lazım değil ki bize... Köy domatesi de, adı köy domatesi diye pahalı. Şimdi böyle. Bir zaman, köyden gelen şeylerin yüzüne bakılmazdı. Ablam salça falan gönderirdi, Nefise sokmazdı eve. Nasıl yaptığını bilmezmiş. "Tükürecek hali yok ya içine Nefise" derdim. Ama bak şimdi nasıl her şey köy domatesi, köy yumurtası, köy makarnası... Oh olsun sana Nefise. Köy domatesi aldım, Nefise'ye hıncımdan. Bir bağ da dereotu aldım. Tam tarttırıp ayrılıyordum, reyon görevlisi kız "Amcacığım, elmalar çok güzel, Amasya, yeni diziyorum" dedi. Hakikaten güzel... "Ver bir kilo" dedim. "Kendiniz alıyorsunuz amcacığım" dedi. Satarken, pazarlarken siz pazarlıyorsunuz, alırken kendimiz alıyoruz, ne güzel ticaret dedim içimden. Elma doldururken limonları gördüm. Yoktu evde, dün akşamki salatayı sirkeli yedik, sevmez Nefise kokusunu sirkenin, söylene söylene yedi. Hadi iki de limon alayım dedim, meğer o da fileyle satılıyormuş. Mecbur, bir file de limon aldım. Elim kolum doluverdi. Bir market arabası aldım. Bu kolaylık bak,

artık taşımıyor kollarım. Pazara da pazar arabasıyla gidiyorum. O yokuş çıkılmıyor elde torbalarla. Pirinç almaya giderken bulaşık deterjanının indirimde olduğunu gördüm, onu alırken tuvalet kâğıtlarını gördüm. Nefise söyleniyordu evde her şey bitti diye. Gönlü olsun dedim. Tuvalet kâğıdını aldım, gözüm sıvıyağlara takıldı. Nefise beş kiloluk alır hep ama bak bir alana ikincisi yüzde elli indirimli diyor, iki de sıvıyağ aldım. Pirince ulaşana kadar market arabası doldu. Pirinci de aldım, o arada makarnayla şehriye de almışım, onları kasada fark ettim. Kasaya doğru yürürken tıraş köpüğüyle jileti gördüm. Ne zamandır tıraş köpüğü alasım var. Ben tıraş sabunu kullanırım ezelden beri ama dedim deneyeyim şunu bir. Bir de jilet aldım. Oh be dedim, ben de insanım, bir daha mı geleceğim dünyaya!

Alacaklarımı aldım, baktım almayacaklarımı da almışım. Boş ver dedim, olsun, kırk yılda bir... Kasanın önünde bir sıra, bir sıra... Sanırsın bedava dağıtıyorlar. Orada beklerken kasanın önündeki çikolatalar ilişti gözüme. İki torun var bizim. Bize pek gelmezler. Gelin, okulları var, dersleri var, ödevleri var falan diyor ama biliyorum ben. Nefise'nin çenesine dayanamıyor gelin, haklı, ben olsam ben de gelmem. Nefise gidiyor sık sık, veririm çikolataları götürür dedim, onları da attım sepete. Sıra bana geldi nihayet. Kasadaki kız, "Kredi kartı mı, nakit mi?" dedi. "Nakit" dedim, ne kredi kartı! Ben kullanmam kart falan, ancak emekli maaşımı çekerim ben. O kadar. Bir tane banka kartım var. Kaybedeceğim diye aklım çıkıyor, cüzdanın fermuarlı yerinde saklıyorum. Doğum tarihimi yapmıştım şifre, "Öyle kolay numaraları şifre yapma" dedi oğlum. Değiştirdim. Ortaokul numaramı yaptım. Kim ne bilsin benim ortaokul numaramı? "Nakit ödeyeceğim" dedim. Kız aldıklarımı elindeki zımbırtıyla geçirmeye başladı. Düt düt düt ötüyor her aldığı. Sisteme bak dedim içimden, bununla hiç kaybı olmaz bunların. Düt düt düt...

Bir de oğlan var kasanın sonunda, o da aldıklarımı poşetlere koyuyor. Hizmet güzel. "Yalnız evladım" dedim, "öyle gelişigüzel doldurma onları bak, tasnif önemli. Banyoya girecekleri bir yere koy, mutfağa girecekleri bir yere koy, sıvıları ayrı koy ki dökülmesin..." Hepsi bitince kız tutarı söyledi. "Aman evladım" dedim, "bir yanlışın olmasın, dolma yiyeceğiz altı üstü! Bu ne böyle, benim emekli maaşının dörtte biri neredeyse." "Olur mu amcacım" dedi, "şunu aldın, bunu aldın", elindeki fişi dayadı gözümün önüne. Doğru, aldım. Kız haklı. Ne ara aldım bilmiyorum ama aldım. Cebimdeki bütün parayı verdim kıza. Cüzdan tamtakır... Tek tek baktım fişe, doğru vallahi, hepsini almışım. Poşetleri yüklendim, eve doğru hızlandım. Bir aklıma geldi ki, Nefise'nin gün parasını da verdim kıza! Şimdi bu benim başımın etini yer diye geri döndüm. Üç sokak ötede banka var. Elimdeki poşetlerle dura dura, dinlene dinlene bankaya kadar gittim. Ter akmış sırtımdan. Cüzdanı çıkarttım, ellerim titriyor poşetlerin ağırlığından. Zar zor açtım fermuarı, kartı çıkarttım. Eeee? Gerisi? Şifre aklıma gelmiyor. Mümkünü yok hatırlayamıyorum. Neyi yaptım ben şifre diyorum. Evlilik yıldönümü müydü, kızın doğduğu yıl mı, oğlanın doğduğu yıl mı? Nefise'nin doğum yılı değildir kesin diyorum, onu yapmam, niye yapayım? Dedim herhalde ev telefonunun son dört rakamıydı. Onu denedim. Eyvahlar olsun, yanlış şifre! Arkamda bir kuyruk oluştu, onlar arkamda dikilince daha da panikledim. Bereket versin, kendime çabuk gelirim. Bak oğlum dedim, bir kere daha yanlış şifre girersen, beş kuruşun kalmaz. Uğraş dur bir daha bankaydı, şifreydi, Nefise'ydi... Oğlan da tersler seni. Zaten pek bayılıyor babasını terslemeye... Son anda aklıma geldi. 1209 dedim, çektim bir besmele, girdim rakamları. Oh şükürler olsun, doğruymuş. Çektim Nefise'nin gün parasını, az biraz da kendime harçlık çektim, kartı yerine koydum. Sonra yine yüklendim poşetleri, geri döndüm. Yokuşu çıkmadım

ama canım çıktı eve varana kadar. Bir de Nefise'nin dırdırını dinledim. Ne çok şey almışım da, olmayan parayı bile bitirmişim de, artık ayın on beşine kadar bitlerimi harcarmışım da... Hani dedim içimden, baban eli dolu gelince koşup yardım ediyordun, bana da etsene! Poşetleri Nefise'ye verip salona girdim, kanepeye yattım. Yatış o yatış.

Üşüttüm ben o markette, serindi içerisi. Klimalar çarptı. Üstüne de yol yürüdüm, bankaya gittim geldim, bir de poşetlerin ağırlığı... Kaldıramadı bünyem o kadar stresi. Bir hafta yattım. "Hasta olacağın varmış senin" dedi Nefise. Bir hafta hasta yatağımda uyukladıkça, marketi gördüm rüyamda. Baktıkça hatırlarım diye, tıraş köpüğüyle jileti de oğlana yolladım Nefise'yle. Lazım değil, kalsın. Var benim tıraş sabunum.

Fakat unutsaydım şifreyi, o zaman olurdu olanlar ha! Neyse ki hatırladım. Bir daha mı dedim markete gitmek, adımımı atarsam adam değilim, giderim ben pazara. Çıkarım yokuşu. Var işte, koydurdum yolun tam ortasına bir soluk taşı... Emeklinin yoldaşı.

Nasip

"Hayat Mahallesi, Kader Sokak, Şükür Apartmanı, Numara 5."

Elimdeki kâğıdı bir kez daha okudum. Hayat, Kader, Şükür... Yolun sonu yatıra falan mı çıkacak acaba dedim kendi kendime. Yok ama çok tatlıydı telefonda adresi veren ses. "Buyurun, Sabır Danışmanlık ve Yaşam Koçluğu Limited Şirketi, size nasıl yardımcı olabiliriiiim?" diye durduğu yerde hoplayarak açtı kız sanki telefonu. Hattın diğer ucunda kızın sakinleşmesi için biraz bekledim; sonra da, "İş başvurusu için aramıştım da" dedim...

Cümlelerin sonuna "da" eklememe uyuz oluyorum. Markete gidiyorum, "Bir paket süt alacaktım da"; fırına gidiyorum, "Bir ekmek alacaktım da"... Nereden öğrenmişim ben bunu bilmem ki! Çocukken de öyle konuşurdum, Nazan Teyze'nin kapısının önünde gözlerimi paspasa sabitleyip, "Beni annem gönderdi deeee..." diye başlar, gerisini hık mık eder söyleyemezdim. Nazan Teyze bir kahkaha atar, "Ayyy gel gel, içeride çocuklar" diye kolumdan çekerdi beni. Annemle babam televizyon bağımlısıydı. İkisinin de ayrı ayrı televizyonları vardı. Biri oturma odasında, diğeri yatak odasında ekrana kilitli vaziyette yaşlandılar. En büyük hayalim, abi olmaktı. Kardeş istedim. Yattıkları yerden kalkıp yapamadılar. Babam spor spikeriyle 72 ekran bir aşk yaşıyordu, annem dizi izlerken yanına tuvalet kâğıdı alıyordu. Dizilerde yetim kalan ço-

cuklara, hapse giren adamlara, aldatılan kadınlara gözyaşı döküyordu. Kafayı kaldırıp bize baksa, daha ağlamaya değer bir senaryo görecekti, göremiyordu. Kardeş isteğim, bu ikisinin sadece yemek masasında karşılaşması ve orada da çocuk yapılamayacağı gerekçesiyle havada asılı kaldı. Canım sıkılıyordu, oynamak, konuşmak, kudurmak, birilerini sinir etmek, sataşmak, çikolatamı paylaşmak, küfretmek, birine pipimi göstermek, çiğnediğim bir avuç leblebiyi yutmadan önce ağzımı açıp karşımdakini iğrendirmek, birilerine tükürmek, sümük fırlatmak falan istiyordum. Bunlar için kardeşe ihtiyacım vardı, olmadığı için ellerim cebimde oturuyordum.

Boktur kokar, soydur çeker hesabı ben de televizyonda çizgi film izlemek istiyordum. Fakat benim çizgi film saatlerim annemin dizisiyle çakışıyordu. Odaya girdiğim anda, izlediği dizinin en kötü karakteri odaya girmişçesine suratını ekşitiyor, "Hadi git Nazan Teyzenlerde oyna azıcık" diye beni başından savıyordu. Babamın bağlı bulunduğu odaya ve âşık olduğu televizyona ise hiç yaklaşmıyordum. Amatör liglerdeki futbol takımlarının bile tüm kadrolarını ezbere sayan, futbol gazetelerini kolunun altında gezdiren, bir maç sırasında sakatlandığı ve lifleri koptuğu için, olmayan futbol hayatını bitiren kendi sağ bacağından nefret eden bu adamla televizyon için muhatap olmak istemiyordum. Futbola ilgi duymadığım için benden de en az sağ bacağı kadar nefret ettiğini biliyordum. Hasbelkader koridorda karşılaşırsak bana, öğrencisini tahtaya kaldırıp işlemediği yerden sorular soran öğretmen gibi, anlamsız sorular soruyordu. Averaj ne, rövaşata ne, Galatasaray'ın ilk on birini say gibi sorulara veremediğim cevaplarla koridorda uzaklaşırken, görüntü tamamen silinmeden önce küfrettiğini hissediyordum. Bu durumda gerçekten de en makul seçenek, Nazan Teyzelere gidip azıcık oynamaktı. O paspasta dikilerek yere bakıp, "Beni annem gönderdi deee" dediğimde Nazan Teyze beni kolumdan gülerek

çekiyordu. Nazan Teyze, kalp krizinden erkenden ölen kocasının maaşıyla gül gibi yaşıyor, gününü gün ediyor, evdeki iki oğlunun bir dediğini iki etmiyordu. Kocasından kalan maaşı kendi yediği gibi, kocasından kalan televizyonu da oğlanlara tahsis etmişti, istediğimizi izliyor, istediğimizi konuşuyor, güreşip boğuşabiliyorduk. Nazan Teyze sürekli telefonla konuşuyor, sadece sesimiz yükseldiğinde, "Ayyy çocuklar, biraz sessiz olun amaaa" diyor, sonra yine dedikodusuna ve şen kahkahalarına geri dönüyordu. Giderken her seferinde beni kapıya kadar uğurluyor, "Gene gel olur mu?" diyordu gülerek. Ona baktığım zaman ister istemez annemle ikisini kıyaslıyor, elemin ve neşenin bu dünyada kesinlikle eşit taksim edilmediğini düşünüyordum. Sabır Danışmanlık ve Yaşam Koçluğu Limited Şirketi'ndeki sekreter kız da bu taksimden payını fazlaca alanlardandı. Sesindeki cıvıltıya sen de ortak oluyordun. Bana saat 14:00'te fotoğraflı CV ile görüşmeye gelebileceğimi söyledi ve adresi verdi: "Hayat Mahallesi, Kader Sokak, Şükür Apartmanı, Numara 5." Telefonu kapatırken ister istemez, "Hadi inşallah" dedim.

Uzun zamandır iş arıyordum. Üniversitede halkla ilişkiler okudum. Ailemle olan ilişkimden umudumu kesince, belki halkla iyi ilişkiler kurarım diye düşündüm. Bölüm mezunları televizyon kanallarında iş bulabiliyor diye duydum nereden duyduysam. Ben de televizyona çıkarım dedim, annem babam beni televizyonda görür, "Ne ara büyüdü bu çocuk yav?" diye şaşırırlar, kendilerine gelirler sandım. Gittim o bölümü yazdım, yazmakla kalmadım, sıkıla sıkıla okudum, inanmayacaksınız ama mezun da oldum. Ben de kendimden bu performansı beklemiyordum, nasıl oldu bilmiyorum, Allah'ın işi, bitirdim okulu. Babam ben üniversiteyi kazanınca, "Bana dünya masraf açtın, bir futbolcu kaç para kazanıyor ayda haberin var mı senin? Seni takımdan takıma transfer eder, yedi sülalemizi rahat ettirirdik" dedi. Ona göre yaptığım her şey

ofsayttı. Annemin hakkını yemeyeyim, tuvalet kâğıdından iki yaprak da benim için koparttı, sevinçten ağladı. Mezuniyet törenime ben davet etmedim, onlar da hiç alınmadılar. Yalnız bir ara babam, "Senin okul bittiyse, iş bul kendine" dedi. Bitmişti, iş aramaya başladım. Hiçbir televizyon kanalı beni görüşmeye çağırmadı diyemeyeceğim. Çünkü çağırmaları için özgeçmişimi kabul etmeleri gerekiyordu. O aşamayı geçemediğimiz için, diğer aşamayı da geçemedik. Birkaç kanalı arayıp, "Ben bir CV gönderecektim de" dedim ama olmadı. Herkes Nazan Teyze değildi, "Ayyy gel gel, içeride çocuklar" diye bana yardımcı olmuyordu. Deniyordum ama bir türlü olmuyordu. Her olmadığında boynumu büküp, "Olsun" diyordum ama olmuyordu.

Televizyondan vazgeçtim, reklam ajansı falan zaten bana hiç olmuyordu, birkaç halkla ilişkiler şirketinde şansımı denedim ama tahmin edeceğiniz üzere o da olmadı. Sonunda bu ilanı buldum. Gazeteye ilan vermişler. "Kendine güvenen, insan ilişkilerinde başarılı, tercihen üniversite mezunu, tahammül seviyesi yüksek çalışma arkadaşları aranıyor." Kendime zerre kadar güvenmiyordum. İnsan ilişkilerim evdeki iki uyuyanlar, Nazan Teyzeler ve okuldaki birkaç arkadaşla kurduğum ilişkiyle sınırlıydı. Şaşırtıcı bir şekilde üniversite mezunuydum. Ve tahammül seviyem çok yüksekti. Anama, babama, her yirmi dört saati en az kırk sekiz saatmiş gibi uzun süren yirmi dört seneme tahammül etmiştim, gıkım çıkmamıştı; bir kere bile, "Yeter ulan, böyle hayat mı olur?" dememiştim. Benden iyisini mi bulacaklardı? Böyle böyle kendimi avutarak Sabır Danışmanlık ve Yaşam Koçluğu Limited Şirketi'ni aradım. Yaşam neşesi yüksek sekreter, bana 14:00'te randevu verdi, saat 11:00'de evden çıktım.

Tıraş olacaktım. Prezantabl denmemişti ilanda ama denmesi gerekmezdi, o kadarını da kendim akıl ettim. Yıllardır gittiğim berbere gidip, "Tıraş olacaktım da" dedim. Berber

Sebahattin Abi, "Biz de adam kesmiyoruz zaten, geç otur" diye tersledi beni. Burnundan soluyordu. Mahalle muhtarı gelmiş, torunlarını tıraş ettirmiş, ikisi de ne kıpırdak velet-lermiş, durmamışlar yerlerinde, kan ter içinde bırakmışlar Sebahattin Abi'yi, zar zor tıraş etmiş ama dedeleri ben sonra veririm parasını demiş, çıkmış gitmiş, muhtarmış lan o, milletvekili miymiş sanki, sonra veririm ne demekmiş, muhtarlığın itibarını bırakmamış mahallede, her yere veresiye, her yere veresiye, doğrasaymış yanlışlıkla torunun kulağını iyi mi olurmuş ama yapmazmış Sebahattin Abi, onun da torunları varmış, bir kere daha gelirse, önce birikmiş borçlarını öde muhtar, ondan sonra tıraş ol diyecekmiş... Sebahattin Abi'ye, "Çok kesme abi, topla sadece" diyecektim ama diyemedim. Dayadı makineyi, okul tıraşı yaptı. "Okul devam di mi senin?" diye sordu bir ara, "Yok, bitti" diyebildim. "O okul bu okul değil Sebahattin Abi, büyüdüm ya ben" diyebilseydim belki tepeleri kurtarırdık ama çok sinirliydi, muhtarın torununun intikamını benim kulaklarımdan alır diye korktum.

Tıraştan sonra parkın arkasındaki simitçiye uğradım, "Bir simit alacaktım da" dedim. Yaz kış aynı yerde tezgâh açar. Simidi gazete kâğıdına sarıp verdi. Hiç konuşmadı. Nazan Teyze'nin büyük oğlu bu simitçi için sivil polis demişti. Lisedeyken birkaç kez babamı buna gammazlamak falan geçti içimden. Nazan Teyze'yi dikizliyor camdan derim diye düşündüm. Büyük suçtu. İçeri alırlardı babamı, bir temiz dayak çekerlerdi. Belki sol bacağına vururlar, onun da liflerini kopartırlardı, iki bacağından da nefret eder, çöker kalırdı olduğu yere... Ama yapmadım. İnanmayabilirdi bana. "Senin baban yatıp televizyon izlemekten anamı bile dikizlemiyor oğlum, ne Nazan'ı" der, dalga geçerdi. Belki polis falan değildi. Yapmadım ama içimde kaldı.

Hayat Mahallesi'ne giden otobüsü beklerken simidimi ye-

dim. Dişimin arasında susam kalırsa, ya sekreter kız görürse diye simit yediğime yiyeceğime pişman oldum, gittim köşedeki büfeden su alıp ağzımı çalkaladım. Az kalsın otobüsü kaçırıyordum. Son anda yetiştim. Otobüs şoförüne, "Hayat Mahallesi'ne gideceğim de" dedim. Konuşmadan kafa salladı. Al bir Nazan Teyze daha! Anladı işte. Daha önce hiç gitmediğimi, neresi olduğunu bilmediğimi, gelince haber verir misin abi demek istediğimi anladı. O anlayınca ben de çok uzağa gitmedim. Arkalarda boş yer vardı ama hemen şoförün arkasına demirlere tutunuverdim. Tutunmaz olaydım. Git git bitmedi yol. Her durakta arkaya gitmeye niyetlendim ama belki de bir sonraki duraktır, gittiğime değmez, gözünün önünden kaybolursam unutur belki beni diye yerimden kımıldamadım. Son durak Hayat Mahallesi'ymiş. Ben bu işe kabul edilirsem, her gün bu yolu hayatta gelmezdim, kendimde o potansiyeli hiç görmüyordum. Üşenmesem askere gidecektim. Ama üşendiğim için yüksek lisansa başvurmuştum. İşsizliğimi taçlandırmak istiyordum. Otobüs şoförü, "Geldik delikanlı" dedi. "Sen kim, Nazan teyze kim! En başta, yeğenim, son durak Hayat Mahallesi, geç otur rahat rahat deseydin ya" diyecektim, vazgeçtim. Hırgür bana göre değildi, içimden küfretmeyi tercih ediyordum. Dışımdan edebilsem, otobüs şoföründen daha öncelikli hasımlarım vardı.

Hayat'a geldiğimde saat 13:45'ti; fakat Kader Sokak hakkında zerre kadar fikrim yoktu. En iyisi birine sormak diye düşündüm. Karşıdan kırklı yaşlarında, hafif aksak, bıyıklı bir adam geliyordu, onu bacağı aksak diye seçmedim. Babam geldi yine aklıma, kopan lif, sakat bacak, biten futbol hayatı, benim için kurduğu hayaller, benim beceriksizliğim... Hiç tanımadığım adama kinlendim resmen. Yanından geçerken bir omuz atsam atardım ama yapmadım. Ne suçu var adamın!

Köşeyi dönünce bir çiçekçi gördüm. "Kader Sokak'ı arıyorum da..." dedim. "Oooo, çok ters gelmişsin delikanlı" de-

di. Ufka doğru baktı, epeyce düşündü. Sanki ormanın ortasında kaybolmuşuz da Kutupyıldızı'na göre yön tayin ediyoruz... "Sen şimdi bu köşeyi dön, dümdüz yürü, yolun sonunda bir daha sor" dedi. Adamla daha fazla vakit kaybetmedim, dediğini yaptım. Köşeyi döndüm, dümdüz yürüdüm, aksak adamı enseden tanıdım, onu falan geçtim, yol dümdüz, acaba hangi aşamada birine daha soracağım derken saate baktım, 13:50 olmuş. Son on dakikamdı. Adam seçmeyecektim, önüme ilk gelene soracaktım. Bizzat babam çıksa, ona bile sorardım. Kader işte, ilk karşılaştığım kişi, röfleli bir kız oldu. "Affedersiniz, bir şey soracaktım da" dedim, irkildi, dinlemedi, hızlı adımlarla uzaklaştı. "Yol soracaktım, yoooool" diye arkasından bağırıp kendimi aklayayım dedim ama vaktim kalmamıştı. Sonraki şanslı kişi, yaşlı bir amca oldu. "Kader Sokak'ı soracaktım da" dedim. Etrafına bakınıp durakladı, havayı koklayıp iyice bakınarak, "Vallaaaaaaa ben de çıkaramadım evladım, yabancıyım" dedi. Bilmiyorum demekten nasıl korkuyorduk ya Rabbi! "Bilmiyorum de, oyalama beni amca, yabancıymışsın işte, bilmiyorum de, utanma!" diyecektim, demedim. Çünkü son beş dakikamdı. Kafamı kaldırıp yeni bir şanslı kişi ararken sokak tabelası gözüme ilişti. Kader Sokak! Kadere bak dedim içimden, kendim bulmuştum. Apartmanı da bulursak tamamdı. Sokak boyunca bakına bakına yürüdüm. Bir kişiye daha sorsam kesin bulurum diyordum ki, vallahi buldum. Kocaman yazmışlar, Şükür Apartmanı diye. Tahmin yürütüp ikinci kata çıktım, sonuçta 5 numara dördüncü katta olmazdı. İkinci katta, Sabır Danışmanlık ve Yaşam Koçluğu Limited Şirketi yazan tabelayı görünce zile bastım. Kapıyı neşeli sekreter açtı. Tahminimden güzelmiş. "İş görüşmesi için gelmiştim de" dedim. "14:00 randevusu değil mi, buyurun, buyurun" dedi kız. Nazan Teyze geldi yine aklıma, kız da onun gibi neşeli... Bekleme salonuna aldı beni, iki genç daha var içeride, başımla merhaba der gi-

bi yaptım. "Merhaba" dediler. Ben olsam bunları alırım işe, ne yapsınlar beni, futboldan da anlamam. Ben bile kendimi işe almıyorum bak, onlar neden alsın? Sekreter kız, "CV'nizi alabilir miyim?" dedi gülerek. CV mi? Yok ki! Hazırladım ben onu akşamdan, çıktı aldım, poşet dosyaya koydum, evde mi unuttum acaba? Berber Sebahattin'de mi unuttum ki? Otobüste mi yoksa? Kıza, "CV yanımda yok da" dedim. Kız resmen üzüldü, dudağını büktü, "Yöneticimizin kesin talimatı var, CV'siz gelen adayları görüşmeye almıyoruz" dedi. "Oldu o zaman" dedim kıza, ne diyeyim? Ben zaten bu yolu hayatta gelmezdim her gün, iyi oldu diyemedim. Geldiğimde beni otuz iki diş karşılayan sekreter kız, "Peki, iyi günler Nasip Bey" dedi yerinden kalkmadan... Kapıdan geçirmedi beni. Yani herkes bir Nazan Teyze değil tabii sonuçta...

Kusura Bakma Dağları

Kalbim, tüm vücudum içerisinde, hassaten jeolojik bir öneme sahiptir. Şimdi şu çorak halini görünce insanın inanası gelmiyor tabii ama sizi temin ediyorum, buralar eskiden hep dutluktu. Öyle ki, bakmaya doyamazdınız.

Üstü, sağ kapakçığından sol kapakçığına uzanan yemyeşil ağaçlar, güzide çiçekler ve eşi benzeri görülmemiş peyzajıyla taa aorta kadar seraser güllük gülistanlıkken; altı, bildiğin cevher yatağıydı. Mal sahibi zamanında araziyi iş bilen bir müteahhide verseydi; o ağaçları yerinde bırakır, cevherin kadir kıymetini bilir, orayı öyle güzel imar ederdi ki, rahmetli Tanpınar altıncı şehir diye kalbimi yazardı. Lakin öyle olmadı. Müteahhit, kendine daha güzel bir kalp bulunca, temeli bile atamadan, yıkım makinelerini üzerinde bırakıp kaçtı gitti. Nişanlıydık. "Aşkımızın nişanesidir" diye, bir çift elmas küpe bırakmıştı avucuma. O gittikten sonra bir gün olsun takmadım ama giderken söylediği "kusura bakma"yı ikiye bölüp, "ayrılığımızın nişanesidir" diye tek tek iliştirdim kulaklarıma. Otuz yıldır saçlarımın arasında elmas gibi bir "kusura bakma" sallanıyor... Beş dakika gecikince, "Kusura bakma" dersin; birine kazara bir omuz geçirince dersin, üstüne yanlışlıkla çay dökünce dersin. Fakat insanın kalbini dağlayınca denir mi? Yine de kusura bakmadım. Sadece kusura değil, kimselere bakmadım, kendime bakmadım, önüme bakmadım, arkama bakmadım... Ardından, ömrü billah kimseyle

aynı yastığa baş koyamamış, kimseye inanıp güvenememiş, suratsız ve depresif bir coğrafya öğretmeni olarak öylece bakakaldım.

Her günü zulüm gibi geçen meslek hayatım boyunca öğrencilere volkanik dağlardan kıvrım dağlarına, sıradağlardan kırık dağlara kadar pek çok dağ anlattım. Halimden utanmasam onlara ilkönce Kusura Bakma Dağları'nı anlatırdım. Derdim ki, "Bunları kitaplardan okuyun, ben size kalbimin ortasında yükselen dağlardan bahsedeyim." Ne diyordum, kalbim, evet, evet, kalbim, bir zamanlar dutluktu, bağdı, bostandı, günlük güneşlikti ve hatta denizi bile vardı. Zavallım, ahir ömründe, çok heyecan, bir o kadar heyelan gördü. Gece gündüz süren yangınlara, Kandilli Rasathanesi'nin aklını alacak depremlere, gözyaşlarından mütevellit şiddetli erozyonlara, aklımı alabora eden fırtınalı bir aşka maruz kalınca, bitki örtüsü falan kalmadı tabii ortada. Sözünü ettiğim bu dış kuvvetlerin, kırılmaların, sıkışmaların ve patlamaların etkisiyle, kalbim nihayet bugünkü şeklini aldı. Dutluk mutluk hak getire... Yerinde muazzam kuraklıkta bir manzara var şimdi. Cesaret edebilseydim derdim ki: "Haritayı yere serip dört ucundan sabitlediğinizde çocuklar, kalbimin yüzölçümünün hemen hepsini kapsayan, acıya dik, hayal kırıklığına paralel uzanan o büyük yükseltileri göreceksiniz. Sanki bir kızgın demirle dağlanmış gibi duran bu yükseltilere yıllar önce, Kusura Bakma Dağları adını verdim. Ben dahil hiçbir coğrafyacının derste adını anmadığı, hiçbir dağcının adımını atmadığı, coğrafi haritalarda esamisi bile okunmayan Kusura Bakma Dağları diyorum, ziyarete açık olsa Nemrut'u solda sıfır, efsanede kısır bırakırdı. Başkalarının yaralarına basmayı, onların üzerinde gezmeyi, başkalarının acılarında dinlenmeyi sever ya insanoğlu, bizim de müdavimimiz bu bakımdan elbet bol olurdu. Keşfetseler, Kusura Bakma Dağları eteklerine muhteşem seyir terasıyla derdinize dert katacak

şahane bir tabiat parkı bile kurulurdu. Bilirsiniz; mesut aileler ilk fırsatta tabiat parklarına akın eder, Kaz Dağları'nda evlenenler var, Uludağ'a, Erciyes'e kayağa gidenler, Ilgaz Dağları'na geziye gidenler, kamp kuranlar var. Bir de yanında yoldaşı olmayanlar, gidecek yeri, engebeli arazide elinden tutacak kimsesi olmayanlar var, benim gibi. Onlar işte kendi yürek yaralarında gezerler. Herkesten uzak bir dağ başında yaşamak kimilerinin emeklilik hayaliyken; bir ömür boyunca kalbinin ortasında koca bir dağ taşımak nasıldır sadece onlar bilirler." Anlatabilseydim, derdim ki: "Ben bildim..." Müfredatı gönlüme göre işleyebilseydim, iklimlerden bahsederken konuyu Kusura Bakma Dağları'nın kasvetli ve insanı usul usul öldüren havasına getirirdim. Derdim ki: "Kalbim yanıyor çocuklar, bu dağlarda iklim dört mevsim sıcak ve kurak..." Yağış şekillerini anlatırken, her gün dağlarıma yağan elmas yağmurlarından bahsederdim sonra. Konuya ilişkin bir materyal getirmek icap ederdi belki derse. O vakit, otuz yıldır cebimde gezdirdiğim, ders aralarında ellerimi ceplerime götürerek yokladığım elmas küpelerimi çıkartır gösterirdim onlara. Derdim ki: "Seneler evvel öğrenmiştim; cellatlar, işkencelerinde önce kızgın demirlerle dağlarmış kurbanlarını... Sonra iyileşmesin diye elmas tozu serperlermiş yaranın üzerine." Ve yine derdim ki: "Avucumdakiler Kusura Bakma Dağları'nın yağış biçimidir çocuklar."

Ders sonunda son sözü onlara bırakırdım. Sorardım, derdim ki: "Bu tablo için aşağıdakilerden hangisi söylenemez şimdi?

a) Zaman geçtikçe acı azalır.
b) Ayrılık aşkla doğru orantılıdır."

Zarif

Valla Zarif, yeni yaşımdan beklentim; insanların gözünün içine bakıp yalan söyleyebilmek, bulduğum bütün kuralları hiç düşünmeden çiğneyebilmek ve karımı yanağından sadece bir kere öpmek, onun istediği gibi biri olabilmek. Diğerlerini bir sonraki yıl öğreneceğim. Bunlar bu yılki hedefim.

Ben trafikte katiyen hız yapmam Zarif. Hız limiti 70 mi? Ben 65'i geçmem. Limit 82 mi? Gene de 65'te seyrederim. Olur da bir yerde 82'den 70'e düşer, maazallah göremem diye korkarım. Karım çok kızıyor. "Bas gaza" diyor, "bas, kimse yok, kağnı gibi gitme" diyor. Sokak aralarında kırmızı ışıkta durduğumda söylenmeye başlıyor. "Geçsene işte, kimse yok, yol boş" diyor. Ben geçersem, herkes geçerse, kim uyacak trafik kurallarına? Benimle yolculuk yaparken geriliyormuş, "Taksiyle giderim gideceğim yere" diyor. Oysa taksi şoförü benden kötü kullanıyor, biliyorum. O araçlara güvenmiyorum. Benim aracımın muayenesi tamdır. Emniyet kemeri takmadan kontağı çevirmem. Gene de trafik polisi görünce elim ayağıma dolaşır. Her hareketlerini üzerime alınırım. Öten her düdük bana ötüyor, her anons bana yapılıyor, sirenler benim için çalıyor sanki. Geçen gün şehirlerarası yolda radar gördüm, o da beni gördü sandım. Ceza keserler de o ceza eve gelene kadar benim içim içimi yer diye ilk kavşaktan geri döndüm, özür diledim, cezam neyse çekeyim dedim. "Bu da iyiymiş" dedi memur bey, gönderdi beni.

Bu da iyiymiş derken, duruma dedi yani, bana değil. Ben iyi olsam keşke, ama değilimdir ki. Kim kaybetmiş iyiliği de ben bulayım. Yani kimseye zararım dokunmaz, karınca incitmiş insan değilim. Evi basan karıncalara karıma göstermeden tozşeker ikram ederim, eve giren arıları öldürmek şöyle dursun, camdan çıkarmaya bile uğraşmam. Camı açar, kendim kapıdan çıkarım. Rahat rahat uçsun, canı istediğinde gitsin hayvan. Bunu bir kere işyerinde anlattım, ofise arı girdi, böyle kocaman. "Gelin" dedim, "çıkalım, kapı önünde hava alalım, arı çıkınca geliriz." Patron güldü. "E ben evde öyle yapıyorum" dedim. "Yalana bak" dedi. Göz göze geldik o an. Acaba hakikaten yalan mı söylüyorum dedim, kendimden şüphe ettim. Gözlerinin içine bakıp, "E ben evde öyle yapıyorum" dedim. Gereksiz bir tekrar olunca patron kendisiyle dalga geçiyorum sandı. Ayakkabısını çıkarıp 45 numarayla ezdi arıyı. Kâbusum oldu, kaç gece rüyamda gördüm hepimizi ayakkabısıyla ezdiğini. Bir ay sonra, "İşler iyi gitmiyor" deyip çıkarttılar beni işten. Çok üzüldüm, işleri iyi gitse keşke, ben nasıl olsa iş bulurum da, yazık bunca yıllık şirkete. İnşallah düzelir en yakın zamanda. Bunu eşime söyledim, "Salak" dedi bana. "Yalan söylemişler sana" dedi. Söylemezler. Kolay mı yalan söylemek! Dedim ya, patronun gözlerinin içine bakıp da konuştum diye. Yalana bak dedi ama yalan söyleyemem ben. Misal, kimseye, "Bi saattir seni bekliyorum" demem, tam bir saat olmadıkça demem yani. "Beş dakika sonra geliyorum" diyemem, olur da yedi dakika sonra giderim, kendimi kötü hissederim. İnsanlar kendini kötü hissetmiyor ama. Bir önceki işyerimde satış müdürüydüm. Benimle birlikte iki genç arkadaş çalışıyordu. Bir gün genel müdür beni çağırdı, bu arkadaşlardan birini işten çıkartacağını söyledi. Hangisini çıkartalım diye bana sordu. Çok düşündüm. İkisi de işini güzel yapan gencecik insanlar. Biri düğün telaşında, birinin bebeği olacak. Hangisini çıkartırsın? İsti-

fa ettim, ben kendime iş bulurum nasılsa dedim. Karıma durumu izah etmem gerekiyordu, olduğu gibi anlattım. Bağırdı, kapıları çarptı. "Konu komşuyu rahatsız ediyorsun, yapma, otur sakince söyle ne söyleyeceksen" dedim ama dinletemedim. "Bıktım" diye bağırdı bana. İşten çıkan benim, yeni iş arayacak benim, ona ne oluyorsa?

Kızgındı bana, çok kızgın. Kardeşimin kredisine kefil olduğum için kızdı iki sene önce. Hâlâ geçmedi öfkesi. Kızacak bir şey yok oysa, insan kardeşini yarı yolda bırakır mı? Dükkân açacaktı çocuk, "Abi, hayalim bu benim ama param yok" dedi. Ne denir? "Çek kredi oğlum, öderiz birlikte" dedim. Karım, "Hayaliyse kendi hayali, benim hayalim mi?" dedi. Olur mu öyle şey? Desteklemezsen olur mu? Krediyi çektik, dükkânı açtık ama olmadı, yapamadı çocuk, şansı yaver gitmedi, batırdı. Kredi bana kaldı. Zaten hayal kırıklığı yaşadı, eşine dostuna karşı boynu büküldü, bir de ben mi vurayım? "Mühim değil, öderiz" dedim. Ödedim de. Az kaldı. İşten çıkınca biraz zorlandım tabii ama olur o kadar. Abilik ne günler için? Karıma bunu anlatamadım. "Aynı şeyi senin kardeşin istese ona da yaparım" dedim. "Ama ben yapmam" dedi, "benim kardeşim benden istemesin, ben de ona vermeyeyim" dedi. Ne ayıp! Duyarsa kardeşi ne kadar üzülür kim bilir! Duymaz inşallah.

Bir akşam işten geldim, tam kapıyı açacağım, karşı komşuya temizliğe gelen ablayı gördüm. Yorgunluktan ölmüş gariban. Saat 19:37. Bu saate kadar temizliğe mi kalınır? Ben eve katiyen geç gitmem. 19:37 giriş saatimdir. Paltomu, ceketimi düzgünce asar, anahtarlarımı yerine koyar, terliklerimi her zaman bıraktığım yerden alıp giyer, karımı yanaklarından üç kez öperim. Öperdim yani, evi terk etmeden önce. O akşam o kadıncağızı öyle görünce yüreğim elvermedi. Bu saatte buradan çıkmış, dolmuşa binecek, eve kim bilir kaçta varır. Kapıyı açıp karımı üç kez öptüm, "Ben ablayı evi-

ne bırakıvereyim" dedim. Ateş çıktı gözlerinden. Neyse ki kadın görmedi, apartman çıkış kapısında yakaladım onu. İkna ettim, "Bırakayım, yorulma" dedim. Yorulmuş yorulacağı kadar. Bir şey değil, gittik geldik, bir saat sonra evdeydim. Sevim bir karış suratla karşıladı beni. "Kendini onun yerine koy Sevimcim" dedim. Delirdi. "Çoluğunun çocuğunun rızkını el âlemin karılarına harcıyorsun" dedi. "Sevimcim, bizim çocuğumuz yok" dedim. Bu sefer, "Kısırsın sen, çocuğun olmuyor" diye bağırdı. Oysa kendisi istemiyordu. Korunuyorduk. Korunurken nasıl olsun çocuğumuz a güzel karım dedim ama dinlemedi. Çok ağırıma gitti. Gidip erkenden uyudum. Gece yanıma gelmedi. El âlemin karısı dediği, karşı komşumuzun temizlikçisi, ne ayıp. Duyan da bir şey zannedecek. Kimse duymaz inşallah.

Sevim'le evlendiğimizde beni çok seviyordu. Şimdi sanıyorum ki sevmiyor. Sürekli bağırmalar, azarlamalar, terslemeler. Küfretti bir gün. Kulaklarıma inanamadım. Market alışverişinden dönüyorduk. "Birlikte gidelim, sen beceremiyorsun alışverişi" dedi, normalde ben yaparım hep. Birlikte gittik. Dönüşte kırmızı ışıkta bir gariban anne oğul gördüm. Cebimde hiç para kalmamış, kredi kartıyla almıştık aldıklarımızı. Garibanları boş çevirmeyelim dedim. İndim, bagajdaki alışveriş poşetlerinden birkaç parça bir şey çıkarttım verdim. Düşün işte, kırmızı ışıkta ne kadar ne denkleştirebiliyorsan. Koşa koşa arabaya bindim, sarı ışık yanmadan oturdum yerime. "Ne oldu şimdi, doydu mu karınları?" dedi. "Sevimcim, en azından bir akşamlık yemekleri çıkmıştır, bu akşam ne yiyeceğiz diye düşünmezler, fena mı?" dedim. İnanmıyormuş onların dilenci olduğuna. Senden benden zenginlermiş. Çalışmak zor geldiği için dileniyorlarmış. Öyle şey olur mu yahu? İnsan ihtiyacı olmasa dilenir mi? Duysalar dedim, kim bilir ne kadar üzülürler. Bir sonraki ışıklarda bir dilenci daha gördük ama bir şey veremedim Sevim'den kork-

tuğum için. Fakat vermediğim halde söylenmeye devam etti. Bir önceki dilenciye bir şey verdim diye mi, buradakine vermedim diye mi, kırmızı ışıkta durdum diye mi kızdı bilmiyorum. Cevap vermedim. "Cevap versene kulağına tükürdüğümün adamı" dedi. Öyle demedi, daha fena söyledi de, yazamayacağım. Çok üzüldüm. Sevim'i evde indirdim. Market poşetlerini vermedim, taşımasın yine de, yorulmasın. Ben getiririm, biraz dolaşacağım dedim. Dolaşırken iki dilenci daha gördüm ama bir şey vermedim, veremedim. Yarım saat sonra geri döndüm. Dönüp marketten aldıklarımı yerleştirdim. Sevim bir hafta konuşmadı benimle. Sonra gidip özür diledim. Bana küfrettiği için, kırmızı ışıklarda durduğum için, dilencilere yardım ettiğim için... "Çok safsın, sana sinir oluyorum" dedi. Bir şey diyemedim. Ne diyebilirdim ki? Sevim'in artık beni sevmediğini o gün anladım. Ama yine de terk edebileceğini hiç düşünmedim.

O gün eve geldim. Kapıdan girip her zamanki gibi ceketimi çıkarttım, anahtarımı yerine koydum, terliklerimi giydim. Sevim'i öpeyim diye uzandım ama oturma odasına geçip televizyon izledi. Üç kere öpüyorum diye de kızıyordu. "Bayram mı seyran mı, şap şap ne öpüyorsun, bir kere öp geç" diyordu. "Her akşam geldiğin ev, sanki misafir gelmiş" diyordu. "İnsanlar eşlerini, sevdiklerini öperler Sevim" diyordum ama gülüp alay ediyordu benimle. O gün de uzandım öpmek için ama yüzünü buruşturup içeriye geçti. Pijamamı çamaşır askısından aldım. Hep aynı pijamayı giyerim. Çok rahat bu. Aynısını bulamadım bir daha. Bulsam üç beş takım alacağım. Pijamamın yıkandığı günler çok mutlu oluyorum, temiz kokuyor. Ama bazen kurumuyor. Eğer yıkanmış ve kurumadıysa saç kurutma makinesi ve ütü desteğiyle kurutuyorum. Kurumamıştı. Soyundum, ütü masasını açtım ve ütülemeye başladım. Kapının önünde Sevim'i gördüm. "Hastasın sen" dedi ben pijamamı kuruturken. "Çok hafif yanıyor boğa-

zım ama bir şey değil, yarım limon suyuna bir gram tuz atarsam toparlarım" dedim. Elindeki valizi sonradan gördüm. Elimde ütüyle, don atlet dikildim kaldım arkasından.

Bir ay oldu. Telefonlarımı açmıyor. Annesine gittim. Beni içeriye almadılar. "Biraz dinlensin Sevim, sen de aklını başına topla, sonra tekrar konuşursunuz" dedi annesi. Onlardan çıkıp kendi anneme geldim işte. Bizim eve. Anneme olanları anlatmadım. Üzülmesin. Sevim'i sordu, "İyi, annesinde" dedim. Yalan söyledim sayılmaz. Sonuçta annesinde, inşallah iyidir. İyi olsun.

Yarın doğum günüm Zarif. İçimden seninle konuşmak geldi. Sen beni anlarsın. Annem seni bana sekiz yaşımdayken almıştı. Dergi okuyordum evde. Zürafa resimleri vardı, onları inceliyordum. Annemin bir arkadaşı geldi bize, iki oğlu vardı. Oynayın diye odama yolladı annem çocukları; dergileri yere atıp, araba sürelim dediler. Yerde araba sürüyorduk oğlanlarla. Ben yavaş sürüyordum, bir tanesi bana vurdu yavaş yarışıyorum diye. Hızlı sürmeyi denedim, beceremedim. Çocuk hırsını alamayıp arabamı ezdi. Paramparça oldu arabam. Yapıştırmayı denedim ama olmadı. Onlar gidince annem beni oyuncakçıya götürdü. Birini seç dedi. Arabalara bakarken üst rafta seni gördüm. "Şu zürafayı alalım" dedim. Arabalardan daha pahalıydın. Ertesi gün doğum günümdü. "Alırım ama başka hediye almam doğum gününde" dedi annem. Kabul ettim. Ertesi gün pasta yerken dedeme gösterdim seni. "Adını Zarif koy" dedi. Sonrasını biliyorsun işte, hep yanımdaydın. Sevim bizim evde istemedi seni. "Çocuk musun sen?" dedi. "Evde dağınıklık istemem" dedi. Annemlerdeki çekmeceye bıraktım, mecbur. Sağ ol derdimi dinliyorsun yıllardır. Başka da kimseye anlatmıyorum zaten. Sen anlarsın. O gün o dergide okumuştum. Zürafaların kalbi, kafalarından daha büyükmüş. Biz öyle değiliz. Bizim kafamız kalbimizden büyük Zarif. Yeni yaşımda daha da

büyüteceğim kafamı. Yalan söyleyeceğim, kuralları çiğneyeceğim, karımı üç kere değil bir kere öpeceğim, büyük küçük fark etmez bir şekilde zulmedeceğim birilerine. Sevim haklı Zarif, bir oyuncak zürafayla konuşuyorum. Hastayım. Hadi gir çekmecene.

Tarihi Hoşça Kal Lokantası "kaybetmek bizim işimizdir" 444 0 Hiç

Bugüne kadar köşemde İstanbul'un en özel restoranlarını, leziz yemekleriyle insanı büyüleyen mekânlarını, ülkemizden çıkıp dünyaya yayılmış zincir restoranları ve markaları yazdım. Küçük ve salaş olmasına rağmen rezervasyon yaptıramayacağınız kadar yoğun olan mekânlara yer verdim bu sayfalarda. Dünyaca ünlü şeflerle, usta aşçılarla, ismiyle birer marka olan mekân sahipleriyle röportajlar yaptım. İlk kez, hiç kimseden duymadığım, kimsenin bana önermediği, adı sanı duyulmamış bir mekânla buluşturuyorum bugün sizi... Tarihi Hoşça Kal Lokantası.

Beylerbeyi Kabristanı'nı takip eden yoldan aşağıya doğru indiğinizde, dikkat etmezseniz eğer, yol sizi çıkmaz bir sokağa götürüyor. Oysa bağıra bağıra yazmışlar duvarlara, kaç metre önceden başlıyor "dikkat, çıkmaz sokak" uyarıları. Ben de gördüm ama tam o sırada telefonum çaldı, konuşurken yanlışlıkla girdim çıkmaz sokağa. Yolun sonu tek katlı, pencereleri ve pervazları gülkurusu rengine boyanmış bir dükkâna çıktı. Kendime ve dikkatsizliğime sövüp geri vitese taktım, tam hareket edeceğim sırada tabelayı gördüm. "Tarihi Hoşça Kal Lokantası..." Arabayı olduğu yere park edip aşağıya indim.

Bazı mekânlar vardır, kapısından içeriye girdiğinizde salaşlığına, küçüklüğüne, dekorasyonuna burun kıvırırsınız, sonra alt kata bir merdiven iner, üst kata bir merdiven çıkar ya da arka tarafa bir bahçe açılır; "Hadi canım!" dersiniz, gözlerini-

ze inanamazsınız. İçeriye girince önce o merdivenleri ve kapıyı aradım. Yoktu. Lokantanın ortasına yerleştirilmiş tek masanın sandalyelerinden birinde oturan beyaz önlüklü beyefendi yerinden kalkıp, "Böyle buyurun" dediğinde, onunla birlikte onlarca irili ufaklı beyaz önlüklü beyefendi ayaklandı içeride. Duvarlara asılmış aynaların hepsinde kendi aksimizi gördüm... Lokantanın tek masasına otururken, aynalardaki bütün benler, farklı açılardan, benimle birlikte yerine oturdu. Beyaz önlüklü beyefendi ayakta kaldı. Daha önce belki de yüzlerce kez kurduğum, "Mönü alabilir miyim?" cümlesini ağzımın içerisinde diken varmış gibi geveleyerek çıkarttım. "Mönü yok" dedi, "sucuklu yumurta, ekmek, çay... Alır mıydınız?" "Lütfen" dedim. O, tezgâhın arkasında hazırlarken, oturduğum yerden seslendim: "Birkaç röportaj sorum var, cevaplar mıydınız?"

İşler pek iyi gibi durmuyor, başarısızlığınızın sırrını öğrenebilir miyim?

Bizimki tam bir başarısızlık öyküsü. Talihsizlik aile yadigârı. Anlatmaya, Trabzon'daki varını yoğunu satıp bu dükkânı alan, dükkânı aldıktan sonra, azıcık param kaldı, onunla da hacca gidip geleyim diye yola çıkarak kutsal topraklarda ölüp kalan dedemden mi başlayayım, yoksa dedem dükkânın yerini söylemediği, tapuyu da yanında götürdüğü için, ömrünü üç kuruş para bulur bulmaz İstanbul'a gelip dükkânı arayarak heba eden babamdan mı başlayayım? Nasıl istersiniz?

Hadi yaaa, nasıl buldunuz ki dükkânı?

Tapu kadastrodan.

Babanız niye oraya sormamış?

Aklına gelmemiş herhalde. Ne bileyim. Soracak imkânım olmadı.

Sizin nereden aklınıza geldi burada bir lokanta açmak. Yani pek iyi bir fikir değil gibi?

Hayalimdi. Hiç iyi bir fikrim ve iyi bir hayalim olmadı. Hepsi suya düştü. Bunu tam suya düşmek üzereyken yakaladım, bu kadar oldu.

Mönü sordum, mönü yok, sucuklu yumurta var dediniz. Gerçekten tüm mönü bu mu? Yani biraz anormal değil mi?

Geri kalan her şeyi normal buldunuz yani?

Her şey çok garip de, mönünün olmaması daha garip geldi.

Ben sucuklu yumurtayı çok severim. Çocukken yapmazdı annem, komşumuz zengindi, onlar pişirirdi, kokusu bahçeyi sarardı. Gözüm kaldı, aklım kaldı. Bana yetiyor, gelen giden olursa iki yumurta da onlara kırıyorum.

Gelen giden oluyor mu buraya peki?

Geldiniz işte. Arada sizin gibi birileri yolu kaçırıyor. Uğrayıp sucuklu yumurta yiyorlar. Sonra bir daha gelmiyorlar.

Neden?

Çünkü burası Tarihi Hoşça Kal Lokantası. Giderken herkes hoşça kal diyor; ben de kimseye, "Gitme" demiyorum. Gitme demeyince, tekrar gelmiyorlar. Oturup hoşça kalıyorum lokantada.

Onu soracaktım. Neden Hoşça Kal Lokantası?

Çok terk edildim, ondan.

Özür dilerim. Anlatmak ister misiniz?

Yoo özür dilemeyin, yaşamak zor, anlatmak kolay. Dinlemek de keyiflidir eminim. Biri gelip bana anlatsa, ben de önüme bir avuç kabak çekirdeği alıp öyle dinlemek isterim.

Dinleyene ne var! Efendim, lokantamızın adının geçmişi çok eskilere dayanıyor, bir okul çıkışına... Okuldan sonra top oynamaya giderken benimle gelmek istemeyen ikiz kardeşimin, "Hoşça kal" diye el sallarken birden arkasını döndüğü ve kamyonun altında kaldığı o güne dayanıyor. O korna sesinden, çığlıktan, ilk büyük kaybedişten, hissedilen ilk yokluktan alıyor adını.

Çok üzüldüm.

Herkes üzüldü, sonra herkes unuttu. Siz de unutursunuz. Ben unutmadım. Sonra babamı kaybettim.

O da mı kaza?

Yok, onu gerçekten kaybettim. Nerede bilmiyorum. İstanbul'a dükkânı aramaya gelip giderdi dedim ya. Trabzon'dan İstanbul'a... Bir kere gitti, sonra dönmedi. Başkasını bulmuştur dediler anneme. Ölmüştür dediler. Geri gelir dediler. Bekle dediler.

Bir keresinde karımla Kapalıçarşı'ya gittik, orada şal bakarken fark ettim, "Tek küpen yok" dedim. "Kulağımdaydı, düşürmüşüm" dedi. Dönerken geldiğimiz yoldan döndük. Hep yerlerde küpesini aradı. Buldu biliyor musunuz! Çıkıştaki mazgalın hemen yanında buldu. Nasıl sevinçle aldı yerden, nasıl güzel taktı kulağına görmeliydiniz. O an onun sevincini izlerken, yıllarca babamı böyle aradığımı fark ettim. Gittiğim her yeni yerde, belki karşıma çıkar diye sağa sola bakındığımı fark ettim. Yaşlı ve yalnız adamların yüzlerine daha dikkatli baktığımı fark ettim. Belki odur ha! Olmaz mı? Olmadı. Bulamadım.

Anneme, bekle, gelir dediler. Bekleyesi mi yoktu, inanası mı bilmiyorum. Bir gece yatağıma gelip beni başımdan öptü, "Hoşça kal" dedi usulca, sonra gitti. Evlenmiş yeniden, çocukları olmuş, hiçbiri ölmemiş.

Gördünüz mü annenizi daha sonra?

Yok, yerini biliyorum ama hiç gitmedim. Bazen aklıma geliyor, şuradan bir otobüs bileti almak, yerini bulmak, gidip kapısını çalmak... Ne diyeceğim ki? Boş ver deyip oturuyorum.

İstanbul'a ne zaman geldiniz?

Askerden döndükten sonra. Hatay'da yaptım askerliğimi. Asker arkadaşımın babası tapu kadastroda memurmuş. Ona anlatınca, buluruz oğlum sizin dükkânı, hiç tasalanma sen dedi yemin töreninde. Tasalanmıyordum oysa, öylesine anlatmıştım. O buluruz deyince hayaller kurdum. Kiraya verecektim dükkânı, kirasıyla geçinecektim, olmadı satardım. Belki babamı içinde otururken bulurdum. Askerlik bitince İstanbul'a döndüm. Buldu adam dükkânı hakikaten.

Sevindiniz tabii.

Yok, sevinmedim. Neyine sevineyim? Çıkmaz sokağın sonunda bir küçük dükkân. İçinde babam yok. Sokakta hepi topu üç hane var, ne açsan tutmaz. Yine de camına "kiralık" yazdım. Otuz yıl boyunca asılı kaldı. Sonra işe girdim, bulaşıkçılık yaptım, garsonluk, şeflik. Neresi olduğunu söylemeyeyim şimdi, çok ünlü bir restorandan emekli oldum.

İki kere evlendim. Karılarımın ikisi de terk etti beni. İlk eşim evi terk ederken mektup bırakmış; sonuna, "Hoşça kal" yazmış. Madalya gibi astı "hoşça kal"ı boynuma. İkinci eşimin mutsuzluğunu birinci yılın sonunda anladım. Kendim sordum: "Bana ne zaman hoşça kal diyeceksin?"

Hemen dedi mi yoksa?

Bir yıl daha bekledi. Ama dedi. Gitti.

Sonra?

Sonra emekli oldum. Arada gelip dükkânın içini temizli-

yordum, camlarını siliyordum. Telefon numaram değişti bir iki kere, onları yeniledim. Emekli olunca, ikramiyemle burayı açtım. Nasıl? Güzel olmamış mı?

Yok. Olmamış.

Biliyorum. Geçen yıl gelen müşteri de aynı şeyi söylemişti.

Aynalar peki? Onlar neden?

Sahildeki restoranlardan birinde şef garsondum. Adamın biri geldi bir akşam, yedi içti, yedi içti. Yanı da kalabalık. Donat şefim diyor, donatıyorum. Getir şefim diyor, götürüyorum. Yanardönerli meyve tabağının ardından hesabı uzattım. Ödeyemedi. Bir kavga kıyamet. Araştırdık, adamın ayna dükkânı varmış. Patron, gidin dedi, kırın bütün aynalarını şerefsizin, görsün uğursuzluğun daniskasını. Gittik. Duvarlar ayna hep. Tavana bile asmış. Adamın önündeki tezgâhta cep aynaları duruyor. Arkası kuşlu bir aynası vardı annemin, o aklıma geldi. Adama dedim, biz senin dükkânı dağıtmaya geldik ama uğraştırma bizi. Sar aynaların hepsini bana adam gibi, bari bir işe yarasınlar. Birazını o zaman çalıştığım mekâna astık, kalanını eve götürdüm. Burayı açınca ben de getirip duvarlara astım. Nasıl? Güzel olmamış mı?

Olmuş. Herkese anlatıyor musunuz bunları?

Hayır. İlk kez sordu biri.

Yayımlamama izin verir misiniz konuştuklarımızı peki?

Olur. Ne zaman çıkar?

Söz vermiyorum ama, yani gazete de uygun görürse. Bazen beğenmiyorlar yazıları.

Sorun değil. Kaybetmek bizim işimizdir.

Teşekkür ederim. Hesabı rica etsem!

Bu seferlik bizden olsun.

Olur mu öyle şey, lütfen.

Olur. Nasıl olsa bir daha gelmezsiniz. Gelecek gibi olursanız zahmet etmeyin. Paket servisimiz de var. 444 0 HİÇ.

Efendim?

Hiç.

Bekleme Salonu

Ay ben yemeği ocakta unuttum, vallahi yanmıştır şimdiye kadar, altı kısıktı gerçi, kalk hadi, kalk kızım, baban delirir bak yangın falan çıkarsa. Kalk Betül, bak iyiyim ben, billahi iyiyim, yemek yanarsa iyice kötü olurum, kalk annem, gidelim.

....

Bak bana cevap veriyor mu hiç ya! Gömmüş kafasını kitabına. "Buraya neden geldiğimizi unutma" dedi bana bekleme salonuna girince, açtı kitabını, daha da konuşmadı. Unutmadım. İnsan psikoloğa neden geldiğini unutur mu? Ben içeriye girince neler söyleyeceğimi, neler anlatacağımı hep çalıştım evde. Heyecan yaptım, uyuyamadım dün gece hiç, sabah da erkenden kalkıp yemeği ocağa koydum, türlü yapıyorum, hem de güveçte. Patlıcanı, eti, patatesi, kabağı küp küp doğradım. Hepsi aynı boy. Arpacıksoğanı koydum, üşenmeden on beş tane arpacığı tek tek ayıkladım. On altı tane koymam mesela. Üç kişiyiz ya, beş beş üleştirdim. Takıntılı diyor bana bu Betül. Ay niye takıntı olsun, kaç kişiysek o kadar koyuyorum, hak geçmesin. Önce etle soğanı, üstüne patatesi, onun üstüne kabakla patlıcanı güzelce dizdim, domatesle kapattım güvecin üstünü. Üç diş de sarmısak koydum. Herkese birer tane diye. Kısık ateşte tıs tıs tıs pişsin dedim. Hesapladım ben onu. 11:00'deydi bizim randevu, öyle kalmış aklımda. E canım yatıya gitmiyoruz ya, 12:00'de çıkarız, ya-

rım saatte de eve geliriz, saat yarımda evdeyiz dedim. Randevum 12:00'deymiş, karıştırmışım. Kaldı yemek ocakta. Bir şey olmaz da gene de ne bileyim işte, insan bir panik oluyor. Yanarsa yemek yanar, güveç tutuşacak değil ya. Ama yakınına elbezi falan koyduysam, koymadım ama gene de koyduysam, tutuşursa... Elbezi baharatlığı tutuşturur, baharatlık ketılı tutuşturur, ay o da prizde takılı, priz tutuşursa elektrik kontağından cayır cayır yanar ev. Gerçi elbezini yıkayıp kaloriferin üstüne asmıştım, öyle hatırlıyorum. Hep böyleyim ben, aklım evde kalıyor. Ütüyü fişte unuttuğumu sanıyorum, yemeği ocakta, çeşmeleri, pencereleri açık bıraktığımı zannediyorum. Sonra da gittiğim yerde huzursuz oluyorum. Bir gün, bir öğretmen arkadaş var bizim, Filiz, ona anlattım, o da öyleymiş. Dedi ütüyü fişten çekince şık şık iki göbek atıyorum fişin önünde. Sonra evden çıkınca, ütüyü fişten çektim mi çekmedim mi düşünürken o halim aklıma geliyor, hatırlayıp rahat ediyorum dedi. Denedim, ben de denedim. Yemeğin altını kapatıp iki göbek attım, pencereyi kapatıp iki göbek attım, daire kapısını dışarıdan kilitleyince iki göbek... Kız, gören olsa, kadın delirmiş, kapı önlerinde göbek atıyor diyecek... Rezalete bak. Metin görse benim kapı önünde göbek attığımı, nasıl kızar... Ama olsun, gene de denedim, huzursuz olmaktan iyidir. İlk başta bir iki işe yaradı. Ama bu sefer de göbek atıp atmadığımı hatırlayamaz oldum. Ben bu ütüyü fişten çekmiş miydim çekmemiş miydim, önünde göbek atmış mıydım atmamış mıydım? Derdim birdi iki oldu.

"Betül, kapıyı kilitledik di mi annem? Sen hatırlarsın."

....

Bak bak, Betül'e bak! Konuşma bakalım Betül Hanım. Betül'e göre ben hastayım. O yüzden geldik psikoloğa bugün. Hep o izlediğim televizyon programları yapıyormuş beni böyle. Ne yapayım ben şimdi, Betül okula gidiyor, Metin

işe, bütün gün evdeyim. Elbet izleyeceğim. Hem ne güzel o programlar, hep yoldaş bana. Hele bir tanesi var, kayıpları, suçluları falan buluyorlar. Ay ne olaylar, ne olaylar! Hiç olmaz dersin ama neler yaşanıyor. Geliyor kadınlar, ağlıyorlar, şöyle kayıp oğlum, böyle kayıp kızım... Günlerce stüdyoda ağlıyorlar, aaaaaa bir araştırıyorlar, katil bu! Bir de utanmadan çıkıp televizyona ağlıyorlar kız, ne insanlar var valla, biz herkesi kendimiz gibi biliyoruz. Hep ders bunlar, hep ibret. Geçen gün bu Betül, komşuların yanında bana, "Bu programlar ruh hastası yapıyor sizi" dedi. Terbiyesiz. Çok kızdım. Yalnızken dese neyse. Anlattım: "Valla Betül, hiç de öyle değil. Hep ibret, hep ders... Ben sabah yatakta başlıyorum izlemeye. Yattığım yerden yarısına kadar izliyorum. E hep yatacak değiliz ya, evin işi var, kalkıyorum, oturma odasını toplarken oturma odasındaki televizyondan izliyorum. Senin odanı toplarken senin odandaki televizyondan izliyorum. Yemek yaparken mutfaktaki televizyonu açıyorum, devam ediyorum. Banyoyu temizlerken de senin tabletinden açıyorum. Dayıyorum onu tuvalet aynasına, oradan devam ediyorum" dedim. "Sence bu ruh hastalığı değil mi?" dedi edepsiz. Televizyon izlemek de ruh hastalığı olsun, Betül'de görülmüş... Böyle böyle, söylene söylene, Metin'i de ikna etti, getirdi beni psikoloğa. Ay bir de erken geldik buraya, 11:00 randevusu diye geldik, yarım saat de erken gidelim, ne olur ne olmaz dedim. Otur otur şiştim. İlk geldiğimizde bir kız çıktı odadan. Aman evlerden ırak, derdi neyse kızın, hep yolmuş saçının yarısını. Bir tutam saç kalmış tepesinde. Ben hiç öyle şeyler yapmıyorum mesela Betül Hanım, sadece parmaklarımı kütletiyorum. O kadar da olsun, herkes yapıyor onu. Ama hepsi kütlemeden rahat edemem. Tek tek hepsini kütletirim, parmaklarımın onu da kütlerse günüm iyi geçer. İkisi kütlemezse moralim bozulur, uğursuz bir şeyler olacak derim. Ama hep de öyle olur bak, geçen hafta iki parmağım kütlemedi,

Metin arabayı çarptı. Bu sabah da biri kütlemedi parmaklarımın, kesin yanacak o yemek ocakta.

"Betül, hadi annecim, kalk gidelim bak, yemek yanacak, hadi kızım."

....

Ne varsa o kitapta! Azıcık kafayı kaldırıp muhabbet etse vakit geçecek. Ben de dergileri falan karıştırdım biraz. Aman hepsi hastalık broşürü bunların, böyle mecmua mı olur! İnsanın içi daralıyor. "Panik Atak Nedir, Ne Değildir?" yazıyor. Ay ben biliyorum onun ne olduğunu. Büyük görümcemde var. Ay çok zor. Ne çekiyor o kadın, ne çekiyor! Kalabalık yerlere giremez, kapalı yerlere giremez. Birdenbire geliyor ona. Bir şey yok bak, oturup dururken başlayıveriyor ter basmaya, nefessiz kalıyor, bir kalp çarpıntısı. Başta bize gelince yapardı hep, Metin bunu kaptığı gibi dışarı çıkartır, hava aldırırdı. Yeni gelinim ben o zaman. Bak bak, kardeşine naz yapıyor derdim. Meğer hastaymış yazık. Günahını almışım, Allah affetsin. Dur içeri girince doktora söyleyeyim, bir çaresi varsa görümcemi de getirelim. Şu mecmuada da "Çoklu Kişilik Bozukluğu" yazıyor bak. Hani çift kişilikli falan diyorlar, onlardan herhalde. İnsanın içinde birinin daha olması gibi bir şeymiş. Bizim Metin öyle bence ha! Sülalesi değişik bunların. Neye kızıp neye kızmayacağı hiç belli olmuyor. Şunca yıllık kocam, daha çözemedim ben onu. Geçen sabah işe giderken, "Bugün duvarları sileceğim, akşama yemek yapmayayım Metin, kahvaltı gibi yaparız, olur mu?" dedim. Olur dedi, nasıl istersen dedi. Akşam sofraya oturunca, "Neden yemek yapmadın, sabah akşam kahvaltı mı konacak önümüze?" dedi. Sanki sabah konuşmadık. Bu sabah da işe giderken, "Siz doktora gidin Betül'le, ben işe gideyim, akşama türlünün yanına bulgur pilavı da yapın" dedi. Gelince, "Niye pirinç pilavı yapmadın?" der, bak görürsün. Çift kişilikli midir nedir?

"Betül, o geçen gün sana aldığım tek kişilik çarşaflar var ya, indirime girmiş onlar. Bir takım daha alalım, dursun. Çift kişilikler de indirime girmiştir belki, bize de lazım, bize de alalım."

Ay, sonunda açıldı kapı, içeriden Metin'le doktor çıktı. İkisi de kapıdan bana bakıyor. İşe gidiyorum demişti Metin, doktorun yanından çıktı bak. Bu Metin kesin kafadan kontak.

"Aytül Hanım, buyurun, şimdi sizi de alabiliriz içeriye."

"Betül, sen de gel annem benimle. Güvenmiyorum bu Metin'e ben. Bak bana işe gidiyorum dedi, doktorun odasından çıktı. Delirdi iyice, Betül öldü deyip duruyor bana. Gel de inansın annem, hadi kızım."

"Hadi Aytül, gel" dedi Metin. "Yok kimse arkanda, hadi canım."

"Betül."

...

Cıva

Eray söyledi. Bir yandan çalışıyor, bir yandan sohbet ediyorduk. Durup dururken, "İnsanın kulağına cıva damlatınca otopside ölüm nedeni belli olmuyormuş" dedi. "Hayırdır, birini mi öldüreceksin?" diye sordum. "Niyetim yok ama aklımızda bulunsun, cebimizde taşıyalım, ihtiyaç halinde, gel bak bir şey diyeceğim kulağına deyip damlatıveririz" dedi. Güldük. Bilgisayarında açık duran sayfaya geri döndü. Akşama kadar onu düşündüm. Bu hikâyeyi bir yerden hatırlıyordum. Akşam yemeğinden sonra oturma odasına geçince hatırladım. Babaannem pencerenin önündeki koltukta tespih çekiyordu. Sabah işe giderken onu aynı yerde bırakmıştım. Pencere önünü seviyor. Gelene geçene bakıyor, yağmura, kuşlara, bulutlara, ardında iz bırakıp giden uçaklara bakıp kim bilir neler düşünüyor. Akşam olunca, yine aynı yere oturuyor, hiç açık yer kalmayacak şekilde perdeleri kapattırıyor. Oysa artık perde kapatmıyoruz. Yedinci katta oturuyorum, evin karşısı açık, kimse bizi görmüyor ama yine de kapatmamı istiyor. Sünnetmiş.

Kışlarını benim yanımda geçiriyor. Evinde soba yakmasın, ağrıyan bacaklarını sürüye sürüye bahçeye gidip gelmesin, aptesini sıcak suyla alsın, yemek yapmaya uğraşmasın ve tespihini oturduğu yerden kalkmadan çeksin diye havalar soğuduğunda kapısına dayanıyorum. "Gelmem" diyor. "Beni yerimden etme" diyor. "İyiyim ben" diyor. "Ne varmış o kadar

işten, yakarım ben sobamı, otururum" diyor ama zorla getiriyorum. "Yük etme beni kendine" dedi bu kış almaya gittiğimde. Bütün bir kış, akşamları dışarıya çıkamayacağım. Geceleri ağrıları yüzünden inleyecek ve uyuyamayacağım. Dışarıdan yemek yiyemeyeceğim, her gün öğle yemeği hazırlayıp bırakacağım, kahvaltı etmeden çıkamayacağım, bugün de bir simit alıp geçiştiririm diyemeyeceğim. Erkek arkadaşımla bütün bir kış boyunca birlikte uyuyamayacak, onu eve çağıramayacağım. Arkadaşlarıma gidemeyeceğim. Ve her sabah evden çıkmadan önce ocağın üzerine ıhlamur demliği koyacağım. Yine de yük sayılmaz. Benim varlığım onun için bir yüktü. Omuzlarında, alnının ortasında, kalbinde kara bir yüktü yıllarca. Belli etmeden taşıdı. Dizlerindeki ağrılar, sırtındaki kambur, yüzündeki çizgiler, dilindeki dua o yükün izi. Hani halının üzerine bir koltuk koyarsın, yıllar sonra o koltuğu kaldırdığında bir daha düzelmeyecek olan bir çukur kalır ya halıda. Ben o koltuktum onun hayatında. Kalkıp gittim ve onu yüreğindeki çukurla bıraktım.

İkna oldu. Zaten üç takım şalvar-gömlek, iki kat pijama, iki yelek, bir hırkadan ibaret eşyalarını hasır çantasına doldururken, "İyi madem, git de çiçeklerimi koy arabana, ben yokken ölmesinler" dedi. "Senin evi sevmiyor onlar ama ölürlerse gözümün önünde gitsinler bari" dedi. Ölmesinler diye arabanın bagajına yerleştirdim çiçekleri. Sonra babaannemi yerleştirdim arka koltuğa. Arkasına bir yastık koydum, bacaklarını boylu boyunca uzattım. Aşağıya doğru sarkıtınca şişiyormuş. Bacaklarının üzerine kahverengi atkısını örttük. "Çiçekleri aldın mı?" dedi. Başımı salladım. Aldım. Seni de aldım. Ölmeyin, ölürseniz de gözümün önünde ölün diye.

Perdeleri kapattım, babaannem tespihe yüklendi. Daha hızlı çekmeye başladı. Dudaklarının arasından çıkan, devamı belli olmayan sessiz ve hızlı "suba, suba, suba"ları zihnimde tamamlayıp suphanallah diye duyuyordum. Alışmış-

tım. Okumama engel olmuyordu. Eray'ın cıva hikâyesi aklıma geldi. Kitaplığa bakınca hatırladım. *Hamlet*'teydi. Hasan Âli Yücel dizisini yeni almıştım, kitabı raftan indirip doğru mu hatırlıyorum diye baktım. Babasının hayaletiyle konuşuyordu Hamlet. Hayalet, Hamlet'e, "Ben bir suikaste kurban gittim, bahçede uyurken kardeşim kulağıma zehirli bir su akıttı, oracıkta öldüm, al benim intikamımı" diyordu. Olay Eray'ın kulağına öyle gitmiş herhalde diye düşündüm.

Bütün gün evde tek başına benim işten dönmemi bekleyen babaannem, eve gelince kitap okumamdan hoşlanmıyordu. Tespih çekerken seslerin yükselme nedeni buydu biraz da. Madem beni koparıp buraya getirdin, ilgilen öyleyse, benimle konuş, muhabbet et diyordu her tespih tanesinde.

"Biliyor musun babaanne, insanın kulağına cıva damlatılınca hemen ölüyormuş, ölüm nedeni de belli olmuyormuş" dedim.

Tespihini kucağına bıraktı, yüzünü buruşturup bana baktı.

"Eee, ben onu içtim, bir şeycik olmadı. Yalan" dedi.

Bu sefer ben kitabımı kucağıma bıraktım şaşkınlıkla.

"Neyi içtin?"

"Cıvayı."

"Niye?"

"Ne bileyim ben, büyü bozar dediler, içtim."

"Bozdu mu?"

"Bozmadı. Bozsaydı böyle mi olurduk" dedi.

Hamlet'i babasının hayaletiyle baş başa bırakıp kitaplığa geri koydum. Babamın hayaletini babaanneme bıraktım, annemin hayaletini kendi yanıma alıp mutfağa gittim. Bozsaydı böyle olmazdık. Çay koydum.

Gazete okumuyorum. Okuyan insanların üçüncü sayfa haberlerine bakıp şaşırdığını, acıdığını, üzüldüğünü, tiksindiğini, kızdığını, küfrettiğini biliyorum. Elimde bir tane üçüncü sayfa haberi var. Babaannemin evindeki, arka odanın duva-

rına asılı Kuran'ın içinde buldum. Beni okurken gördü babaannem. Sanki o gün kırk beş derece aşağıya eğildi vücudu, kamburu o günden kaldı. Bana söylememişti, o gün okudum. Bana çok benzeyen bir genç kadın ve babaanneme çok benzeyen bir genç adamın yan yana durduğu bir fotoğraf vardı gazetede. Yukarıya kocaman harflerle yazmışlar, bunun manşet demek olduğunu sonradan öğrendim. Yıllar sonra erkek arkadaşım alışveriş merkezinde, şirketin hediye ettiği kol düğmeleri için manşetli gömlek almak istediğini söylediğinde, oracıkta küçülüp un ufak olup yok olduğumu, arka odada Kuran'ın içini karıştıran o kız çocuğuna dönüştüğümü hissettim, nedenini izah edemeden kaçar gibi eve döndüm. Kol düğmeleri, gazetenin üzerindeki manşetin tırnak işaretleri gibiydi. "Hapiste Kendini Astı." Altındaki cümle habere göre büyük, manşete göre küçük puntolarla yazılmıştı. "Karısını on bir yerinden bıçaklayarak öldüren adam hapishanede intihar etti." Babaannem kapının eşiğinde çöküp kaldı. Usulca kapanarak elimdeki gazete kupürünü yutan Kuran ile babaannemin çöküşü, yıllardır sorduğum ve cevabını alamadığım soruların yanıtıydı. Okulda arkamdan konuşan kızların fısıltısıydı. Yüzüme bazen acıyarak, bazen nefretle bakan kadınların göz iziydi. Sınıfta benim sıramın önünden geçerken ellerini saçlarımda gezdiren öğretmenimin parmaklarıydı. Beni yolda sıkıştırmaya çalışan oğlanların pis sırıtışlarıydı. Bir başınalığımdı. Geceleri üstümü örten babaannemin ben görmeden sildiği gözyaşlarıydı. Yutulmuş bütün cevapların istifrasıydı o çöküş. Kalkıp temizledim. Babaanneme sarıldım. Ağlayamadım. Beni omuzlarımdan tutup, "Büyü yaptılar bize, hep ondan oldu, babanın suçu yok" dedi.

Büyü yapmışlar. Babamın hiç aklında yokken birdenbire Sibel diye tutturmuş. İstememiş babaannem. "Bir tane oğlum var, ben ona en münasibini bulacağım" demiş. Babam Sibel demiş. Olayın bütün kasveti, vahameti ve trajedisine

rağmen bu kısımda hep gülmek geliyordu içimden. Gülersem babaannem kahrolur diye gülemiyordum. Sibel, yani annem, başkalarıyla "gıdıklaşırmış" o zaman, adı çıkmış. Ama babam gene de Sibel demiş, yalan demiş. İnanmak istemediğimiz her şey yalan zaten. Babamla da gıdıklaşmış hep, büyü yapmış babama, kaçmışlar birlikte. Babaannem affetmiş, gelin, sağda solda rezil olmayın, benim biricik evladım var, ondan da etme beni demiş anneme. Bu bölümde çok ağlıyor babaannem. Evlat acısı hiçbir şeye benzemiyor diyor. "Ölürüm sandım o olmazsa, geri gelmezse ölürüm sandım ama ölmedim" diyor, dudaklarını ısıra ısıra ağlıyor. Geri gelmişler, annem hemen bana hamile kalmış. "Dokuz ay uz durdu, gayneşmedi" diyor babaannem. Gayneşmemiş annem. Ben altı aylıkken başka adamla kaçmış. Kim o başka adam bilmiyorum. Hiçbir zaman da bilmeyeceğim. Çünkü onu öldürmüş babam. Benim babam. Babaannemin oğlu öldürmüş. Silahla. Sonra annemi on bir yerinden bıçaklamış. Adamı silahla öldürmüş, annemi bıçakla. Benim babam öldürmüş. S.A. (23) aldığı bıçak darbeleriyle ölmüş. F.A. (29) hapiste kendini asmış. Bunları gazeteden okudum. Babaannem anlatırken yaşlarını söylemiyor. Asıl ağlanması gereken yer burası aslında. Ama babaannem burada çok ağlamıyor. Acılar kademe kademe, yaşadıkça dozu artıyor, tesiri azalıyor.

Hep büyü diyor babaannem. Annem kaçmadan bir hafta önce mutfak kapısına yağ sürülmüş. Domuz yağı diyor. Kim sürdü bilmiyorum, hanemizde gözü olan birisi, gözü çıksın deyip ağlamaya başlıyor. Divanın altında bir avuç pirinç buldum diyor. Yuvamız dağılsın diye saçılmış. Hemen hocaya gidecek olmuş, gidememiş. Annem kaçtıktan iki gün sonra babamı almaya gelmiş jandarma. Sonra gitmiş babaannem hocaya. Babam hapisteyken. Belki kurtulur, belki ben yapmadım der, belki suçu başkası üstlenir, belki af çıkar... Hoca demiş ki, büyüyü sana yapmışlar yıllar önce. Kocan o yüzden

ölmüş, büyü yüzünden. O yüzden çocuğun olmamış başka. O büyü yüzünden oğlun o kadınla evlenmiş, o yüzden hapse girmiş. Felaketin daha bitmeyecek, büyüyü bozana kadar felaketin bitmeyecek demiş. Altı aylıkmışım, babaannemin kucağındaymışım, büyü bozacak hocanın evinde bir minderin üzerinde uyuyakalmışım. Hoca muska yazmış, "Bunu kendin taşı, hiç çıkartma, bu seni korur, bu muskayı da sabiye yazayım, hep taşısın, sakın çıkartmasın, bu büyü sizin yedi gömlek sülalenize yapılmış, herkes korunsun" demiş. Bir tane de babama yazdırmış babaannem. "Götürecektim" diyor. "O da hapiste taksın diye verecektim" diyor. Eve dönünce kapının önünde jandarma aracını görmüş. Babamı geri getirdiler diye koşa koşa gitmiş eve. "O yol bitmek bilmedi, seni savura savura koştum eve" diyor. Kapının önüne gelince asker, babamın kendini astığını söylemiş hapiste. "Kucağımdan düşüverdin, seni jandarma tuttu" diyor. Sonra ağlıyor babaannem. Ağlıyor. Otuz iki yıldır...

Çocukken çekilmiş bir fotoğrafım var, o fotoğrafta omzumda bir muska sallanıyor. Üç yaşında falanım sanırım. Bir fotoğraf stüdyosunda elimde bir bez bebekle hasır bir sepetin içine oturtulmuşum, şaşkın gözlerle fotoğrafçıya bakıyorum. İlçedeki fotoğrafçının vitrininde çok gördüm o fotoğraflardan. Çocuk hasır sepetin içinde oturuyor. Sağ yanında takım elbisesiyle babası, sol yanında pardösüsüyle annesi duruyor. Hep birlikte fotoğrafçıya bakıyorlar. Benim fotoğrafımda omzumda bir muskanın içinde dünyanın kahrı sallanıyor.

Muskamı hiç çıkartmadım. İnanmıyorum. Ama taşıyorum. Babaannem istediği için, inandığı için taşıyorum. Eğer çıkartırsak, büyük bir felaket yaşayacağımıza inanıyor. Daha ne yaşayabiliriz bilmiyorum. Yine de taşıyorum. Çocukken omzumda taşıyordum. Sonra babaannem bir ipin ucuna taktı, boynumda taşıdım. Ortaokulda beden eğitimi dersinde arkadaşlarım gördüler. Cevşen dedim, her yerde satılıyor, söyle-

yin annelerinize size de alsınlar. Lisede sutyen takmaya başladım, onun içine çengelliğne ile iliştirdim. En pratik bu oldu. Yıllardır aynı yerde taşıyorum. Üniversitede bir kez erkek arkadaşımın eline değdi. Dalga geçti benimle. O günden sonra sevgililerim göğüslerime hiç dokunmadı. Babaannem bunu duysa felaketinin gerçekleştiğini düşünür. Sibel'in kızı büyüdü de el âlemle gıdıklaşıyor...

Bir yayınevinde editör olarak çalışıyorum, sutyenimin içinde bir muska taşıyorum. Her gün sayfalarca yazı ve öykü okuyorum. Hiçbir öykü kitabının, Kuran-ı Kerimler içinde saklanan gazete kupürlerinden derlenen öyküler kadar gerçek ve etkileyici olmayacağına inanıyorum. Doldurduğum çayı babaanneme uzatıyorum.

Şılafgut!

Gazetelerin tabak dağıttığı yıllarda bütün apartman sakinleri gazete alır, gazetenin manşetini bile okumadan itinayla kuponunu keser, kesilen kuponları tahrip olmasın diye kitap içinde biriktirirdi. Mücella Hanımlarla Bedriye Teyzeler arkopal tabak peşinde koşarken, Ruken Hocalarla Şengül Yengeler şılafgut lastikli çarşaflar için kupon biriktirir; Perihan Teyze, Sevinç Abla ve annem 37 ekran televizyon için birbirinin kuponuna göz dikerdi. Her sabah, okula gitmeden önce gazete bayiine gider, herkesin gazetesini alır ve kapıdan bırakırdım. Hayır, bunun için herhangi bir ücret ya da bahşiş almadım. Bu, apartman çocuklarının milli göreviydi. Mecburen gazete almaya gidecek, gerektiğinde ekmek almaya yollanacak, pazar dönüşü poşet taşıyacaktık. Aksi halde sokakta oynarken, birinci kattaki komşulardan su isteyemezdik ve pişi kızarttıklarında bize düşmezdi. Apartman teyzeleri ile çocuklar arasında adı konmamış bir kazan-kazan ilişkisi hâkimdi.

Her katta iki daire bulunan sekiz haneli apartmanımızda sadece Cezayirli Nevin Teyzeler gazete almazdı. Nevin Teyze, aslen Cezayirli değildi tabii, kocası orada bir inşaat şirketinde şantiye şefi olarak çalıştığı için, eş durumundan Cezayirliydi. Annemlere göre hayat Nevin'e güzeldi. Birinci katta oturur, bütün gününü balkonunda geçirir, balkona koyduğu tüplü mini televizyon ile kapı önüne canlı yayın yapardı.

Eğer içeride işi varsa, televizyonu kapatmaz, ekranı sokağa doğru çevirir, sesini de biraz daha açardı. Ülke erkeklerinin büyük bir kısmını etkisi altına alan dev ekranda maç keyfi furyası, Cezayirli'nin başının altından çıktı deseler, şahsen inanırım. Neticede, yıllar boyu apartmanın bahçe duvarının üzerine oturup bacaklarımızı sallaya sallaya televizyon izledik ve beş kuruş ödemedik. Kendisinin bize sunduğu bu eşsiz hizmetin karşılığında tek yaptığımız, sadakatle televizyon izlemekti. Ve reklamlar çıktığı anda, "Nevin Teyzeeeeee, reklamlar başladıı" diye bağırmak... Sokakta televizyon keyfini bize dibine kadar yaşatan Nevin Teyze, yayına sadece asıl Cezayirli izne geldiğinde ara verirdi. O günlerde sadece yayına değil, yaşama ara verir, perdelerini kapatır, bir hafta boyunca lüzumlu olmadıkça evden dışarıya çıkmazdı. Apartman günü, Fikret Amca'nın evde olduğu zamana denk gelirse, gün ertelenirdi, o derece...

Nevin Teyze, hiçbir zaman beni diğerleri gibi her gün gazeteciye göndermedi. O bekleyendi. Sabırla bekleyen. İflah olmaz bir rizikocuydu. Televizyon karşısında bekler, dizileri kaçırır, haberleri kaçırır, filmin sonunu görmese de olur ama reklamları asla kaçırmazdı. Gazetelerin mega kupon reklamlarını bekler, mega kupon haberini duyduğu anda beni çağırır, parayı peşin verir, "Yarın bana gazete al" talimatını verirdi. Nevin Teyze'nin talimatının bende uyandırdığı stresi varın siz düşünün. Yedi dairenin daimi, sekizinci dairenin kısmi sorumluluğu ile yaşamak nasıl bir şeydir hayal bile edemezsiniz. Tut ki gittin ve gazete bulamadın. Mega kupon bekleyen tek uyanık bu Nevin Teyze değil ya... Mega kuponlu gazeteler için insanlar birbirini yer, bir iki saat içinde ülke sınırlarındaki mega kuponlar sahibini bulurdu. Stresimde haklıydım. Bulamama, apartmana boynu bükük, eli boş dönme ihtimali bitirirdi beni. Bütün gece rüyalarımda, içinden kupon çıkmayan gazeteler görürdüm; bitmek bilmeyen

rüyalarda, Nevin Teyze mega kuponsuzluk yüzünden birinci kat balkonundan atlar, yere çakılırken adımı haykırır, kan ter içinde uyanırdım. O dünyada her şeyin telafisi var, mega kuponun telafisi yok çünkü. Kaçırırsak, alırsın arkopali...

O sabah erkenden kalktım, hava soğuk, mevsim kış, mabadı kış ayazında dondurma pahasına büfenin önünde yerimi aldım. Düşün daha büfeci gelmemiş ama gazeteleri balya balya getirip koymuşlar büfenin önüne. İçinden bir tane alıp gitsem, parasını sonra ödesem, kimse görmeden kuponları kessem; bütün gazeteleri alıp arazi olsam, ertesi gün kuponsuz kalan mahalleliye karaborsa kupon satsam gibi çok çeşitli ruh hallerine girip çıktıktan sonra akan sümüklerimi elimin tersiyle sile sile büfeciyi bekledim. Gazeteleri alıp apartman sakinlerine dağıttım, Cezayirli biraz daha heyecan yapsın diye onu en sona bıraktım. Zile ilk basışımda kapı açılmadı. Elimde taşıdığım gazete bütün kapıları açacak bir gazeteydi neticede, ısrarla çaldım zili. Kapıyı don gömlek Fikret Amca açtı. "Ne oldu lan sabah sabah, alacaklı gibi?" dedi nefes nefese. Sabah erkenden kalkan benim, koşa koşa büfeye giden benim, aynı hızla geri gelen, dört katlık apartmanı ine çıka dolaşan benim ama soluk soluğa kalan Fikret Amca. Arka taraftan bir, "Kimmiş o Fikret?" sesi duyunca boynumu ileri uzattım, kapı aralığında bir yarı çıplak vücut görür gibi oldum ama Fikret Amca'nın arkaya hitaben, "Gir sen içeri" diye bağırmasıyla benim elimden gazeteyi çekip kapıyı yüzüme kapatması bir oldu. Çok da meraklıydım size mega kupon taşımaya!

Akşam okul dönüşü eve geldiğimde evde cenaze var sandım. Kapının önünde bir sürü kadın terliği, salonda suspus oturan kadınlar, annemin elinde kolonya şişesi... Nevin Teyze ıslak saçlar, sutyensiz bluz ve ağlayan gözlerle kanepeye yığılmış vaziyette bileklerini ovduruyor... Beni bekliyormuş. Kapıdan içeri girer girmez yerinden fırlayıp yakama yapış-

tı. "Sen sabahleyin bana gazete aldın mı, almadın mı?" dedi. "Aldım" dedim, "Fikret Amca çekti elimden, ona verdim." Dizleri boşandı kadının, yığıldı kaldı olduğu yere.

Bilirkişi işim bittikten sonra beni olay yerinden uzaklaştırdılar. Nevin Teyze'nin hıçkırıklarının arasından anlayabildiğim kadarıyla; Fikret Amca bütün gün inmemiş bizimkinin tepesinden, vaziyet bittikten sonra banyo yapmak icap etmiş, Fikret de banyo sobasını gazeteyle tutuşturmuş. Hemen iki numaranın oğlunu göndermiş büfeye ama geçmiş olsun, o saate gazete mi kalır! Gitmiş güzelim mega kupon, gitmiş arkopal... Al sana şılafgut!

Terketti Hatun Ziyaretgâhı

Ayrıldıktan sonra, geçmiş zaman âşıkları gibi seni kalbime gömdüm Muazzez. Altında yatır olan araziden farkı yok şimdi. Yeni bir aşk inşa edemiyoruz; tam başlayacak oluyoruz, senin yattığın yere denk geliyor, dozerler çalışmıyor, kepçeler kırılıyor, gelen korkup kaçıyor. Olmadı, çok denedim. Ruhumda bir şehir efsanesine dönüştün resmen. Utanmasam, arada bir görünüyor diyeceğim. Bütün kadınların arkasından beyaz elbisen ve ifadesiz gözlerinle sen çıkıyorsun sanki. Orada değilsin biliyorum ama ne zaman bir kadına sarılacak olsam, orada, gittiğin kapının eşiğinde durup dik dik suratıma bakıyorsun. Tövbe deyip çekiyorum elimi kadının üzerinden. Tövbeyi duyan, tekmeyi basıp kaçıyor Muazzez.

Hakan anlattı, onların eski evin arkasında da varmış yatır. Sabahları aptes almaya geliyormuş. Geldiğinde hazırda bulsun diye, ibrikle su bırakıyormuş annesi bahçeye, yere seccade seriyor, tespihleri yanına diziyormuş. Korku böyle bir şey Muazzez; insana her şeyi yaptırır, bunu bir âşıklar, bir de inananlar bilir. Hazır olda bekleyip, ya gelirse diye bahçeye aptes suyu bırakıyorsun, ya dönerse diye tedariki elden bırakmıyorsun. Gel gör, bizim evde de her şey bıraktığın gibi; bir şey değiştirmedim, değiştiremedim. Gelirsen diye terliklerini kapının ağzına bıraktım, iki senedir ayaklarını bekliyorlar. Ayna yüzünü, bardak dudağını, ellerim saçlarını, pencere gözlerini bekliyor. Mutfakta, banyoda, koridor-

da, kitaplarda, tabaklarda, kapının kolunda bile yokluğunun izi... Sen seversin diye antepfıstıklarını masanın üzerinde bırakmıştım, dün gece bir onlara baktım, bir kendime. Çok fena saldık kendimizi canımın içi, çık gel karanlığından da topla bizi...

Fakat hakkını teslim edeyim; çok muhterem zatmışsın Muazzez. Hani tabelanı yaptırıp göğsüme assam, desem ki, "Burada bir muhterem zat yatıyor", seni bekleyen kollarıma çaput bağlarlar, gözyaşlarıma dilek taşları atarlar, yani o derece... Gelene geçene seni anlatıyorum, arkadaşlarımı aşktan soğuttun, dilimin tespihi oldun. Tekke ve zaviyeler kapanalı hani oldu; senin ziyaretgâhını kapatamadık gitti; sabah akşam sendeyim, çok fena çarptın beni be Muazzez.

Hakanlar taşınmışlar bak o evden. "Annemi yatırın başından eve sokamaz olduk, her gün dünyanın dileğini diliyor, gerçekleşmezse, 'Hoş tutmuyorsunuz muhteremin gönlünü, sizin yüzünüzden kabul olmadı' deyip bize sarıyordu; sonunda babam sattı evi, dedemlerin üst katına taşındık" dedi. En azından altımızda anamla babam yatıyor, git ne dileyeceksen babamdan dile demiş Hakkı Amca. Evin altında yatır olsa kalkıp taşınırsın tabii. Gittiğin yere de seninle gelecek değil ya... Ama işte sevgili gönülde metfun olunca bırakıp gidemiyorsun be Hakkı Amca, söküp atamıyorsun, kalbin de, kabrin de nakli mümkün ama aşkın nakli olmuyor. Çok denedim, iki yıldır her yolu denedim Muazzez. Etrafına tel örgüler çektim, kapına teller bağladım, her gün sana bir Fatiha yolladım, olmadı.

Ama alıştım Muazzez, bundan sonra yokluğunla geçecek zaman. El pençe divanım huzurunda. Sana tahsis ettik yürek denilen arsayı; koy in cin top oynasın; koy anılar cirit atsın. Anladım, sensiz bana bu dünya dar. Kabulümdür; kalbimin senin gibi bir yatırı, birlikte geçen yılların kadim bir hatırı var.

Olsun Hırkası

Sanki doğduğum gün bebek ziyaretine gelen bir akrabamız omzuma bir "olsun" nazarlığı iliştirdi öyle. Sanki bir yaşıma girdiğimde, bileğime mavi boncuklu bir "olsun" bilekliği takıldı. Sanki okurken yüzüme "olsun" üflediler, saçlarımı okşarken "olsun" diye sevdiler. Bir aile yadigârını takar gibi geçirdiler boynuma "olsun" kolyesini. Sanki annem ilmeklerini kendi hayal kırıklıklarından attığı bir "olsun hırkası" örüp geçirmiş üzerime. Yıllardır hakkım olduğu halde verilmeyen, verildiği halde geri alınan ya da payıma hiç düşmeyen tüm yitik mutlulukların arkasından bükülen boynun, dudaktaki kırık gülümsemenin, bir türlü gelmeyen sıranın, tam sıra bana geldiğinde duyulan "kalmadı"ların ardından bırakılan boş bakışın sebebi hep o "olsun"lar.

Bir bayram alışverişinde herkese hediye aldılar. Bütün çocuklara... Herkese dağıttılar, hediye paketini alan, köşesine çekilip delice yırtmaya başladı. En son kalan tek hediye paketinin karşısında dikilen iki çocuktuk. O benden bir yaş küçüktü. Ona uzatırken, "Tüh, eksik almışız, o küçük ya, onun oluversin, sen büyüksün" dediler. Cebimden o kırık gülümsememi çıkartıp, kimsenin görmediği bir elle ağzımın ortasına yapıştırdım. "Olsun" dedim. Olsun hırkasının ilk düğmesini o gün ilikledim.

Bir yaz bir hayırsever geldi beyaz arabasıyla okula. Dükkânları mı ne kapanmış, ellerinde kalan defolu eşofmanla-

rı çocuklara dağıttılar. Sınıfta oturuyordum. Kızlar ellerinde eşofmanlarla girdiler içeriye, "Koş, sen de al" dediler. Koştum. Yeterince hızlı koştum. Okulun merdivenlerinde durdum. Bahçede bir sürü çocuk vardı, arabanın etrafını sarmışlar. İki öğretmen çocukların boylarına göre ölçüp, altına üstüne dikkat etmeden katlayıp ellerine veriyordu. Bedava malı paylaşırken herkes acele ediyordu, hakkı olmayanı alırken daha telaşlı oluyordu insanlar. Merdivenlerde bekledim. Kalabalık azalınca gidip ben de dikildim öğretmenin yanına. Elindeki çuvalın içinden üç dört tane eşofman çıkartıp denedi. Hiçbiri bana olmadı. Biri kısa geldi, biri uzun. Uzun olandan bir alt eşofman verdi, "Büyüyünce giyersin" dedi. Boynum kademe kademe bükülüyordu sanki, öyle bir ayar düğmesi varmış da benden başka kimse bilmiyormuş gibi, ikinci kademeye alıp, boynumu yana eğdim. Olsun hırkasının ikinci düğmesini kimseler görmeden iliklediim.

Her düğmesini birbirinden farklı dikmişler, birinde bir "keşke" takılı, diğerinde "ama", bir diğerinde "yine mi", o düğmenin sonuna soru işaretini nakış gibi işlemişler. Son düğme düşmüş yerinden, ne olduğu belli değil. Karşısında boş bir ilik.

Yıllarca olmayan her şeyde o boş iliğe takıldı parmağım. Doğum günümü bir ay sonra hatırladıklarında, buluşacağımızı unutup saatlerce beklettiklerinde, çağrılmayı beklediğim ve unutulduğum tüm davetlerde, yüzüme kapanan tüm kapılarda, sıra bana geldiğinde kalmayan her şeyde o boş ilikle oynadım. Kalabalık aile yemeklerine yetişmeye çalışırsın hani, ben gelmeden başlamazlar diye düşünürsün nefes nefese koştururken... Sofraya ulaştığında, dibi gözüken bol sulu bir salata tabağıyla kirli kaşıklar karşılar seni. Masanın bir köşesini silerek yer açmaya çalışırlar sana; yarım ekmek dilimleri, zeytin çekirdekleri ve kürdanla dişini karıştıran eniştelerle baş başa kalırsın masada. Hayatımın bütün heye-

canlarını o salatanın suyuna ekmek banar gibi yaşadım. Keşkelere bağlı, kaderine razı bir sessizlikle ilikledim hırkamı.

Geçen yıl terk edildim. Bir nişan yüzüğü hayal ederken, bir ayrılık hediyesi tutuşturdu elime. Kadife kutunun içinde en az iki karatlık, damla kesim, çok berrak, birinci sınıf pırlanta gibi bir kelime. Evladiyelik olsun hırkamın son düğmesi: Hayırlısı.

Anahtar

Sabit Abi'yi yerinde bulacağımı hayal etmiştim babamla telefonda konuşurken. "Sabit'in dükkâna git, benim dükkânın anahtarını ona bırakırım, evin anahtarı kasanın altındaki çekmecede, oradan alır, dükkânın anahtarını gene Sabit'e bırakırsın" dedi. "Evin anahtarını bıraksana doğrudan!" deyince, "Ev anahtarı el âleme bırakılır mı lan!" diye bağırıp telefonu yüzüme kapattı.

Anahtarımı evde unutmuşum, annem teyzeme gitmiş, teyzemin ev dünyanın öbür ucu, iki dolmuş değiştirmek gerekiyor, babamın dükkân daha yakın, tek dolmuş, fakat onda da babamı görmek belası var işin ucunda. Gene de iki dolmuşa binmektense, babamı görmeyi tercih ederim diye düşünüp aradım. Fenerkent'te buzdolabı tamirine gidecekmiş, beni bekleyemeyeceği için anahtarı Sabit Abi'ye bırakacakmış.

Sabit'i tanımam etmem, babamın dükkâna uğramam. Aramız da bu yüzden bozuk zaten. En azından üniversiteye gidene kadar mesleğini öğreteceği, dükkânı beraber idare edeceği, ona kontrol kalemi uzatacak bir evlat istiyor, tüm itirazlarına rağmen güzel sanatlar lisesine gittiğim için benden biraz da utanıyordu. Ben de ondan utanıyordum. Milletin babası öğretmen, polis, ustabaşı, formenken bizimki elektrikçiydi. Birbirimize duyduğumuz karşılıklı utanç yüzünden yan yana gelemiyor, yan yana gelsek göz göze gelemiyor, hasbelkader ikisi de gerçekleşse bakışmalarımızın sonunda mut-

laka kavga ediyorduk. Kavgalarımız annemin gözyaşlarıyla sonuçlanıyor; babam da, ben de, annemi ağlattığımız için bir de kendimizden utanıyorduk.

Dolmuştan inince babamın dükkâna gittim, kapıyı zorladım ama kilitlemiş. Kilitleyeceğim demişti zaten, anahtar Sabit Abi'deydi. Yan dükkâna girdim. "Sabit Abi siz misiniz?" dedim. Değilmiş. Sabit, yolun sonundaki cenaze levazımatçısı dedi, tabelayı gösterdi. Ecrin Cenaze Levazımatçısı... Ecrin, Sabit Abi'nin kızıysa ve kızın adını dükkâna verdiyse, Ecrin'le Sabit arasındaki gerilimi tahmin edemiyordum. Yolun sonuna doğru yürüdüm. Dükkân açıktı, kapıdan içeriye girip, "Hayırlı işler" dedim. Der demez pişman oldum. Babam olsa, "Cenaze levazımatçısına hayırlı işler denir mi lan!" deyip enseme yapıştırırdı. Neyse ki kimse duymadı, dükkân boştu. Sabit Abi diye seslendim. Sabit Abi yok dükkânda ama kapıyı da açık bırakmış, kapının önüne çıkıp bakındım, kimseyi göremeyince yan dükkâna girdim. "Sabit Abi yok mu?" dedim, "Sabit namazdadır" dedi manifaturacı. "Ne namazıymış bu saatte?" dedi arkamdan bir ses, dönüp baktım, çaycıymış, dört bardağı aynı anda taşıyor adam, helal...

"Ne bileyim ben, namaza gidiyorum ben dedi çıkarken."

"Cami dağılalı hani oldu, bankaya doğru giderken gördüm sanki" dedi çaycı.

Söze manifaturacının çırağı karıştı:

"Tuvaletteydi en son o usta, ben çıkarken o giriyordu" dedi.

Onlar kendi aralarında Sabit'i tartışırken ben dükkândan çıktım. Tekrar Sabit Abi'nin dükkâna girip bakındım, gelmemiş. İyi ki Sabit Abi'ymişsin, yerinde durmuyorsun diye düşünürken içeri bir adam girdi. Hayırlı işler demeyeyim diye kendimi tembihlediğim için direkt lafa girdim. "Abi, babam size anahtar bırakmış, onu almak için bekliyordum" dedim. Adam bana bakıp, "Sabit yok mu?" dedi. Kafa salladım. "Yok, camiye diye çıkıp bankaya gitmiş, en son tuvalette görülmüş,

kıçının üstüne otursa ben de çok memnun olacağım" dedim içimden. Adam bana kim olduğumu sormadı, çıktı gitti.

Beş dakika boyunca dükkândaki malzemeleri inceledim. Ne kasvetli mekân... Sabit burada durmak istemez tabii, ben olsam ben de kaçacak delik ararım. Kefen bezlerine, gülsularına, pamuklara bakarken arkamda bir ayak sesi duydum. Bir adam dükkânın ortasında dikiliyordu. "Hayırlı işler" demeyecektim. "Abi, beni babam gönderdi" de demeyecektim. İlkönce onun konuşmasını bekledim. Ben konuşmayınca o da konuşmadı, öylece bakıştık. Adam çok pis bakıyordu, ben daha pis baktım. Hırlı mıdır hırsız mıdır, Sabit Abi kapıyı açık bırakıp gitmiş, adam kasayı kucaklasa ruhu duymaz kimsenin... Sonunda sessizliği o bozdu. "Buyur" dedi. Böyle sessizlik mi bozulur! Ne buyurayım? "Sabit Abi'ye bakmıştım" dedim. Sanki levazımatçıda değil de, kumarhanede iki mafya fedaisiyiz... "Buyur" dedi.

"Sabit Abi, babam anahtar bırakmış size" dedim.

"Beytullah'ın dediği kadar varmışsın, aklımı aldın. Dikilmişsin oraya, dik dik bakıyorsun yüzüme, baştan desene oğlum" dedi. Cebinden anahtarı çıkartıp verdi. Elektrikçi Beytullah'a bak, beni arkadaşlarına anlatmış, dediği kadar varmışım, kim bilir nasıl anlattı beni Sabit'e...

Geldiğim yolu geri dönüp babamın dükkâna geldim, kapıyı açtım, anahtarı üstünde bıraktım. Zaten evin anahtarını alıp çıkacaktım. Hızlıca yazarkasaya yürüdüm. Kasa kilitli... Anahtarı var mıydı diye düşünürken, kasanın altındaki düğme geldi aklıma. Nereden aklımda kaldıysa kalmış işte. Yukarıya doğru tutup kaldırdım, elimle altını yokladım, bir çıkıntı denk geldi, onu ittirdim, trink diye açıldı kasa. İçi boş. Beş kuruş para yok. İşler kötü deyip duruyordu evde, hakikaten kötü galiba dedim ama yanında götürmüş olabilirdi o paraları. Anahtarı Sabit'e bıraktı ya, güvenememiştir, kimseye güvenmez o. Fakat evin anahtarı da yok kasanın için-

de. Aradım taradım, yazarkasanın bütün bölmelerine baktım ama yok. Mecbur babamı aradım. "Anahtarı kasaya koymamışsın" dedim. "Kim dedi sana anahtar kasada diye? Kasanın altındaki çekmecede dedim, nerenle dinliyorsun?" dedi, yüzüme kapattı. Kasanın altındaki çekmeceyi karıştırırken içeri birisi girmiş, sesiyle irkildim. Rıdvan Abi.

"Baban yok mu Burak?" dedi hiç uzatmadan. Kolunun altında iki tane koltuk değneği var. Babamın eski arkadaşı, bize gelip giderlerdi ama koltuk değneği yoktu Rıdvan Abi'nin. Kaza falan geçirmiş herhalde dedim. Sakatlanmış bu yaşta, işi zor, fabrikada çalıştırmazlar böyle adamı. "Babam yok abi, Fenerkent'e gitti. Sana da geçmiş olsun" dedim. "Yapma yaaav, halı saha maçımız var akşam, kramponlar onun arabadaydı. Neyse, şu değnekler burada dursun, ben bi koşu eve gidip geleyim, dönüşte uğrarım" dedi. "Bırakma abi değnekleri, çıkıyorum ben, anahtar almaya geldim" dedim. "Haaa, ben de bizim Burak buraya uğramaz, neden dükkân bekliyor diyordum" dedi. Bak, Rıdvan'a anlatmış beni. Konu değişsin diye, "Ben de seni değnekli görünce kaza falan yaptın, sakat kaldın sandım" dedim. "Yok lan ne kazası. Kayınpederin değnekleri, tak tak ses çıkartıyor, Dilsiz'e götürüp altına keçe çaktıracaktım, o da yerinde yokmuş, dönüşte götürürüm. Eve kadar taşımayayım şimdi, dursun şurada, bekleyiver iki dakika" dedi. Cevabımı beklemeden bastı gitti Rıdvan Abi. Evin anahtarını buldum ama mecbur Rıdvan Abi'yi bekleyecektim. Kimse girmesin diye kapıyı kapattım, cep telefonuma daldım. On dakika sonra kapı hışımla açıldı. Aklım çıktı oturduğum yerde. Babam gelmiş. "Bu ne lan?" dedi. Dükkânın anahtarını elinde sallıyordu. "Davetiye de çıkartsaydın dükkân boş diye, it oğlu it" dedi. Durumu izah etmeye niyetlendim ama dinleyecek halde değildi. İçeriye hızla girip takım çantasını yere sertçe bırakınca Rıdvan Abi'nin öylesine bıraktığı koltuk değnekleri yere düştü. Babam iyice de-

lirdi. "Bunlar ne lan?" dedi. "Rıdvan Abi bıraktı, onu bekliyorum" dedim. "Eeeee, sana ne Rıdvan'ın değneğinden!" dedi. "Dilsiz mi ne dedi, ona götürülecekmiş, altına bi şey çakacakmış" diye geveledim. İyice sinirlendi. "Bizim için kolunu kıpırdatmazsın Burak Efendi, el âlemin değneğini gezdir bakalım" dedi. Anlatayım derken, arabanın anahtarlarını attı üstüme. "Git bagajda annenin ayakkabıları var, onları da al, gitmişken onları da götür, tamirlesin" dedi. Dilsiz'in ayakkabı tamircisi olduğunu anladım. Bagajdan annemin ayakkabılarını alırken, Rıdvan Abi'nin kramponları da gördüm, onları da aldım, dükkâna döndüm. "Onlar ne?" dedi babam. "Rıdvan Abi'nin kramponlar" dedim, "onları istemişti." "Rıdvan'ın uşağı mısın lan sen! Ha bire Rıdvan'a hizmet" dedi. "Yok baba, gelince seni sordu, onları alacakmış bagajdan, iki kere iş olmasın" dedim. "Aman yorulma" dedi. Gerildikçe geriliyorduk. Dilsiz'e gitmeye razıydım. "Dilsiz'in dükkân nerede?" dedim. "Sabit'in dükkândan sağa dön, ikinci apartmanın altı. Merdivenden inerken dikkat et, kafanı çarpma" dedi. Salağım ya ben, çarparım.

Koltuk değneklerini ve annemin ayakkabılarını yüklenip dükkândan çıktım. İçimi bir sıkıntı kapladı. Ayakkabıyı anlatmak kolay, koltuk değneklerini nasıl anlatacağım Dilsiz'e. Adam konuşamıyorsa, duyamıyordur da. Ayakkabıyı bırak çık, neyse kusuru kendisi bulsun, diksin, tamirlesin. Ama değnek işi zor, ben bile bir saatte anladım, Dilsiz'e nasıl anlatayım? Dükkânı buldum, kocaman tabela yapmış küçücük dükkâna. "Dilsiz'in Yeri. Her Nevi Ayakkabı, Çanta Tamiri." Dükkânın önünde durup ne diyeceğimi düşündüm. Dükkân apartmanın zemin katında, beş altı merdivenle iniyorsun. Dilsiz, ayakkabıların üzerine eğilmiş, parça yapıştırıyor. Amma sessizdir şimdi adamın dünyası dedim. Çıt yok. Bütün gün kendi sessizliğinde ayakkabı tamir ediyordur. Üzüldüm adama. Nasıl anlatacağımı bir türlü bulamadım. Bir tur at-

tım sokakta, sonra tekrar geldim. Kapalıymış dükkân deyip geri mi dönsem diye düşünürken, adam kafasını kaldırdı, göz göze geldik. Mecbur indim merdivenlerden, dükkâna girerken, kirişe kafamı çarptım. "Hay sıçayım senin dükkânına" dedim can acısıyla. Selam falan da vermedim nasıl olsa duymaz diye. Değnekleri masanın üstünde koyup işaretle, heee hüüü diye diye, bunun altına keçe çakacakmışsın demeye çalıştım. Elindeki çekici, masanın üstündeki çivileri, değneğin altını falan gösterdim. Sanki dilsiz olan benmişim gibi sesler çıkıyordu ağzımdan. Ayakkabı tamircisi boş gözlerle bakıyordu. Zamk kokusu başımı döndürüyordu, bu adam bu haliyle iyi dayanıyor bu kokuya derken, "Doğru dürüst anlatsana lan, hebeee hübeee ne diyorsun?" dedi. Aklım çıktı, iki adım geri gittim. "Abi, sen dilsiz değil misin?" dedim. Bastı kahkahayı adam. "Soyadım Dilsiz lan benim" dedi. Özür diledim. Ayakkabıları verdim, "Koltuk değneklerini Rıdvan Abi alır, ayakkabıları babam" dedim. Babamın adını verince, "Beytullah'ın oğlu musun sen?" dedi. Kafamı salladım. "Anlattığı kadar varmışsın" dedi.

Çıkarken kafamı eğip de çıktım. Arkamdan, "Girerken çarpıyor, çıkarken vukuat yok" diye bağırdı. Uyuz oldum. Dilsiz diye dükkân mı olur lan!

Saate baktım, altı olmuş, annem zaten gelmiştir eve. Babama uğramadan, dolmuşa binip eve gittim. Arkadaşlarına anlatacak konusu çıksın akşama halı saha maçında...

Bu Son Yağmurları

Yeşilçam filmlerinde, sağanak yağmurun altında birbirine sarılan âşıkların nemli gözlerle buluşan dudaklarının tam üzerinde bir "SON" yazısı belirir hani... Yavaş yavaş kameranın açısı genişler ve geçmişte baş harflerini kazıdıkları o ağacın altında, sırılsıklam kavuşurken bırakırız onları... Oysa, film devam ediyor olsa, kameraman dalgın bir hareketle vizörü az daha kaydırsa, hani olmaz da, bir teknik hataya maruz kalsak filmin montajında, âşıkların az ötesinde ciddiyetle dikilen, eli hortumlu o set çalışanını fark edebiliriz. Hortumun ucuna tıkadığı başparmağıyla yağdırdığı yağmur, filmin en can alıcı sahnesine doğru yağarken, bitiş jeneriğinde esamisi okunmayan, o set Mikail'ini görebiliriz.

Hayatta duruşum, o adamın duruşuna benziyor. Fark şu ki, hortumu bizzat kendi başımdan aşağı tutuyorum. Ben hariç herkes günlük güneşlik, üzerime yağan yağmurun ne olduğunu ise, anlayan yok...

Vakti zamanında herkes dönemin ünlü matematik hocalarından ders alıp kendini geleceğine hazırlarken, ben yaşadıklarımdan özel ders almayı tercih edip, kendi felaketimi hazırladım. Ne yazık ki, dersi derste öğrenen, evde tekrar ihtiyacı duymayan bir öğrenci değildim. Yediğim her kazığın birkaç kez sağlamasını almadan, insanların dillerine sabitlenmiş, bencileyin zırhsız hedeflerin canını yakmak için tasarlanmış, güdümlü ve uzun menzilli yalanların tahrip gücü-

ne ikna olamadım. Mensup olduğum milletin genetik özellikleri arasında yer alan, "bize bir şey olmaz" cesaretinden midir nedir, bağıra bağıra gelen aşkları latif bir reveransla buyur ettim. Sonuçta hayatımın kapılarını açıp, eğilerek ev terliği uzattığım kimsenin alnında "ateşle yaklaşma" yazmıyordu. Yani neresinden bakarsan aşk bu. İster istemez bir sıcaklık, bir ateş, bir kıvılcım hissediyorsun, haddini bilemeyip bir kibrit çakıyorsun... Yangın böylece dışarıdan başlıyor. Müteakiben, iç patlamaları beraberinde getiriyor. Gece gündüz Silverdin uyguladığım yaralarımın sebebinin düpedüz bu olduğunu biliyorum.

Bazen düşünüyorum da, şunlara âşık olacağıma, Pavlov'a köpek olsam daha kolay öğrenirdim, kime yaklaşmam kime yaklaşmamam gerektiğini. Öğrenemedim. Sınırsız bir affedicilikle harmanlanmış kalbim, sabır ve sessizlikle iyice demlenince, yumuşak bir içimi oldu tabii kişiliğimin. Her sevgilinin birkaç bardak üst üste içtiği, devamında açık olsun, limonlu olsun diye diye sonunda kaşığı üstüne kapattığı beraberliklerimde, çok "ziyade olsun" duydum. Öyle oldu. Ziyadesiyle aldatıldım, ziyadesiyle terk edildim, ziyadesiyle yalnız kaldım... Gidenlerin ardından boşları toplarken her seferinde, "Bu son" dedim, "bu son, bir daha ağlamak yok, bu son..."

Erkek tarafının nişan yüzüğünü geri getirip bırakmasıyla evlilik hayalleri hüsranla sonuçlanmış genç kızların, herkes yattıktan ve ev sessizliğe teslim olduktan sonra, yastığın üzerine bıraktığı birkaç damla gözyaşı vardır. Bilimadamları o ıslaklığı mikroskobik incelemeye tabi tutsa, orada ışıl ışıl bir "bu son" parladığını görebilirler. Masanın üzerine bırakılmış, "ben gidiyorum" temalı mektupların, okuyanın elinde bıraktığı titreşimleri de inceleyebilirler, o da olur. Dizlerini karnına çekip ağlayan kadınların hıçkırıklarına, altdudağını içeriden ısırıp ağlamamaya çalışmanın dudakta meydana getirdiği kıvrıma da bakabilirler. Net bir görüntü elde ede-

meseniz de, oralarda bir yerlerde "bu son" yazdığından emin olabilirsiniz. (Ayrıca bilimadamları da insan değil mi canım, onu da görüversinler...) Bilimadamı değilim, mikroskop kullanamam, ayarını yapamam ama bu son yağmurlarının altında ıslanmışları çıplak gözle görebilecek kadar tedrisatım var. "Bu son" deyip ilk fırsatta aynı naneyi yeniden yiyenlerin bildiği o büyük mahcubiyetle söyleyebilirim ki, her deneme, yalandan da olsa, son yağmurun altında ıslanabilmek içindir... Eski filmlerdeki gibi... Ağacın altında ve sevgilinin kollarında.

Hacanne

Kat kat giyinirdi Hacanne. Yaşlı bedeni o kadar yükü nasıl taşırdı bilmiyorum. Altına içlik, içlik üstüne gömlek, gömlek üstüne fistan, fistan üstüne hırka, hırka üstüne yelek giyer, yelek üstüne battaniye, battaniye üstüne kocaman şal sarardı kafasına. Bazen yerdeki kilimleri sırtına attığı da olurdu. Kapısının önüne haftada birkaç kez çıkar, iki büklüm bedeniyle kapıdan dış dünyaya bakardı. Sanki başka bir âlemin, başka bir zamanın insanıymış, sanki çocukları korkutmak için anlatılan bir masalın büyücü cadısıymış da şimdiki zamanı seyre çıkmış gibi çıkardı tahta ve eski kapıdan usulca. Altına bir tabure sürükler, bastonuna başını dayayıp uyuklardı. Bizi görünce karşıdan seslenirdi.

"Kız, huuuu, gel mare, gel..."

Korkardık. Hepi topu yedi sekiz yaşındaki bir çocuk kadar kalmış bu yaşlı ve küçük bedenden korkar, yanına gitmek istemezdik. Evdeki şeyden tiksinen, herkesin içtiği bardaktan su içmeyen, herkesle aynı havluyu kullanmamaya uğraşan ama arkadaşlarıyla aynı çikolatayı ısıra ısıra yemeyi marifet sayan ergen kızlardık neticede. Tiksinirdik Hacanne'nin görüntüsünden. Kim bilir ne zaman yıkanmış, saçları ne zaman taranmış, üstü kim bilir ne zaman değişmişti! Başından en az beş kat tülbent ucu sarkan, soba önüne konan koyun postunu koynuna sokan bir yaşlı kadından kim tiksinmezdi ki? Gidemezdik çağırdığında.

Evi bizim eve yakındı. Annem akşamları bir tabak yemek koyar, "Ayşe, git bunu Hacanne'ye ver de gel, yesin sıcacık" derdi. İçeri girmekten korkardım. O tahta sokak kapısının önüyle arkası arasında en az elli senelik bir zaman farkı vardı. İçeriye girersem çıkamamaktan, orada akan zamana kapılmaktan korkardım. Sokak kapısını açtığınızda bir küçük bahçeye giriyor, yirmi adımlık bir yoldan sonra yaşadığı eve ulaşıyordum. Evin içine girmeye hiç cesaret edemedim. Annemin verdiği melamin tabakları, evin önündeki odunların üstüne bırakıp, "Hacanne, sana yemek bıraktımım" diye bağırıp hızlı adımlarla, arkamdan biri kovalıyormuş gibi bir korkuyla kaçıyordum. Arkamdan, "Gel, şunu üstüme örrrrtttt" diye bağırıyordu. Duymazlıktan geliyordum. O bitmek bilmeyen yirmi adımda, "Daha ne örtelim üstüne Hacanne" diye söyleniyordum. Sokak kapısından bizim zamana adım attığım anda rahatlıyor, derin bir nefes alıyordum. Aynı telaş, ertesi akşam yeniden yaşanıyordu. Hacanne'de kalan melamin tabaklar yüzünden annemden azar işitiyordum boyuna. "Yiyecek sanki Hacanne seni" diye söyleniyor, haftada bir gidip tabakları toplu halde geri alıyordu. Evde o tabaklardan yemek yiyemiyordum. Annem, "Biz ihtiyarlayınca bize de bakmaz bu" diye kendini Hacanne'yle kıyaslıyordu. "Üstüne dokuz kat kıyafet giyersen sana da bakmam" deyip kızdırıyordum.

Kışları çok soğuk oluyordu bizim oralar. Kardan, soğuktan korunmak için üst üste giyindiğimizde, "Hacanne gibi olmuşsun" diyorduk birbirimize. Hepimizin çok üşüdüğü o günlerde, en çok Hacanne'nin ne kadar üşüdüğünü merak ediyordum. Nasıl ısınıyordu acaba? Kendini daha sıcak hissetmesi için daha ne kadar kalın giyinmesi gerekiyordu? Yerdeki kilimleri de sırtına attığına göre artık pek de bir şey kalmamıştı sarınacak. Ama yazın da öyle giyiniyordu o. Sıcaktan nefes alamadığımız zamanlarda da kat kat giyiniyordu.

O yaz, bir mevlit okuttu annem evde, anneannemin ruhuna. Bütün komşular geldi. "Hacanne'yi de getirelim, haşhaşlı lokumlardan yer yumuşacık" dedi. Kendilerini Hacanne'nin beslenmesinden sorumlu tutan annemle teyzem, iki büklüm kadını zar zor getirip başköşeye oturttular. Hacanne, yerine oturur oturmaz, eliyle yerdeki paspası işaret etti. "Huuu, mare kız, getir de ört şunu bana" dedi. Teyzem benden önce fırlayıp paspası Hacanne'nin omuzlarına attı. Hacanne öyle istemedi, göğsüne doğru işaret etti. Yerdeki renkli paspası Hacanne'nin göğsüne tıkıştırıp, beşinci kattaki yeleğin zar zor kavuşan düğmeleriyle tutturdu teyzem. Mevlit boyunca Hacanne'yi izledim. Sürekli üstünü düzeltti, göğsünü kapattı. Dışarısı kırk dereceydi, cayır cayır yanıyordu. Hacanne kırk katın altında donuyordu. "Üşüdüysen battaniye getireyim mi Hacanne?" diye bağırdım karşıdan. "Üşümedim ama getir de ört gene üstüme" dedi. Getirdim, örttüler.

Mevlit bitip de misafirler dağılınca, tatlı bir kalabalık kalırdı geriye. Bulaşık yıkamaya, dağılan evi toplamaya gönüllü olan bu gruba ayrıca sofra kurulurdu. O gün de kurduk. Yemek yerken, "Hacanne üşümüyorsa neden kat kat giyiniyor ki deli gibi?" diye sordum. Herkesin onu konuşası varmış da birinin ateşi yakmasını bekliyorlarmış. Bir sürü hikâye anlattılar hakkında. İlk kocası askerde ölmüş. Çok yakışıklı adammış. Evlendikten bir sene sonra gitmiş askere, ondan çocuğu olmamış Hacanne'nin. Adam askerde ölünce babasının evine geri yollamışlar. Dul diye, dul bir adama vermişler sonra. Adamın beş mi altı mı, öyle çok çocuğu varmış. Karısı selde boğulunca çocuklar anasız kalmış. Adam Hacanne'yi kendine kadınlık etsin diye değil, çocuklara analık etsin diye almış. Babasının evinden ikinci kez koca evine giderken, ne kadar kıyafeti varsa üstünde götürmüş Hacanne. Bir daha da hiç çıkartmamış. Adam da çocuklarına iyi bakılsın di-

ye bir şey dememiş herhalde. Hacanne çocukların hepsini büyütmüş, evlendirmiş o üstündeki çul çaputla. Kendi çocuğu olmamış hiç. Annem güldü. Ne oldu diye sordular. "Rahmetli kaynanam, kız, bu Hacanne'nin çocuğu neden olmamıştır biliyor musun, adam bunu soyup da yatağa atamamıştır ki nasıl olsun derdi. Ay o geldi aklıma" dedi annem. Bir sürü tövbe çekti sonra. İkinci kocası da ölünce çocuklardan biri bile çıkıp gelmemiş, bakmamış Hacanne'ye. Deli diye, meczup diye kimse dönüp bakmamış. "Deli değil aslında ama ne bileyim işte öyle" dedi annem. Sonra uzunca bir sessizlik oldu. "Eeee, hacca ne zaman gitmiş ki?" dedim. "Bilmem, belki gitmemiştir" dedi teyzem. "Hacca gitmeyen Hacanne mi olurmuş!" dedim. Oluyor demek ki, yaşlılara hep öyle denir dediler. Düşündüler ama kimse gerçek ismini çıkartamadı. Kat kat kıyafetlerin içinde kaybolup gitmiş Hacanne, zamanın içinde ismi de unutulup gitmiş demek ki. Biri Hacanne demiş, öyle kalmış.

O yazın sonunda üniversite için ayrıldım evden. Yazdan yaza gittiğim için Hacanne'ye yemek taşıma işini annem üstlendi. Birkaç kez daha kapı önünde uyuklarken gördüm, birkaç kez daha yemek götürdüm. Hep üstündeydi kilimler, paspaslar, örtüler. Her seferinde eliyle göğsünü sıkı sıkıya kapatıyordu.

Soğuk bir kış günü annemi aradım telefonla. Açmadı, pek bir yere çıkmazdı soğuk havalarda. Birkaç kez denedim. Beşinci arayışımda tam kapatmak üzereyken nefes nefese açtı telefonu. Hacanne ölmüş, onun cenazesindeymiş. Annem bulmuş. Yemek götürmüş, öylece yatıyormuş yatağında, iki kat yorganın altında nefessiz bulmuş. "Yıkamak için soyduğumuzda koynunda bir fotoğraf bulduk, onu saklamış yıllarca meğer koynunda, onu saklamaya çalışmış zavallıcık" dedi. İlk kocasının fotoğrafıymış. Ben bir şey diyemeden, "Mevlit var akşama, hadi çok işim var, eve buhur almaya

geldim ben, ararım sonra seni yavrum" deyip kapattı annem telefonu.

Oda daha çok soğudu sanki telefonu kapatınca. Üstüme hırkamı aldım. Beden üşüse çaresi vardı işte, eyvah ki ruh üşüyorsa...

Boncuklu Sineklik

Bakkalın boncuklu kapı sinekliği bir hışımla açıldı. Boncuklardan çıkan ses resmen, "çık ortaya" dedi ama Resmiye Teyze'nin sesi boncukları bastırdı. Kemikli ve kırışık elinin en kızgın parmağını bana doğru sallayıp, "Bir kere daha Hasan Ağana fındık fıstık verirsen, bak seni n'aparım çocuk" dedi... Bakkal tezgâhının ardında gözlerim yuvalarından fırlamış vaziyette zihnimdeki "n'aptım acaba gene"lerle savaşırken Resmiye Teyze öldürücü cümleleri ok gibi gönderdi.

"Bütün gün fındık fıstık elinde... Adam saçak kuşu gibi tepemde! Bir daha sakın Hasan Ağana fındık fıstık verme. Bir tek ona değil, kimseye verme" dedi ve geldiğinden daha büyük bir hışımla boncuklu sinekliği sallayarak çıkıp gitti bakkaldan. Sineklik resmen arkasından, "verme, verme, verme" diye eko yaptı.

Bakkalımızın kuruyemiş tedarikçisini takdir ederim. Fındık fıstık, asli görevlerinden birini yerine getirmekte başarılı olmuş anlaşılan. Resmiye Teyze altmış beş yaşında, kocası Hasan Ağa, ondan da büyüktür... Bütün gün saçak kuşu gibi üstüne tüneyip kadını canından bezdirdiğine göre ülkenin bu yılki fındık fıstık rekoltesi nüfus artışını doğru orantılı etkileyecek gibi... Reklam kampanyasında aynı yerden yürüyelim, aganigi naganigi...

Gel gelelim Resmiye Teyze, son derece net konuştu. "Kimseye verme" dedi. Hani bir kota getirsek, belli yaşın altında-

kilere satsak, "fındık fıstık alana şap bedava" kampanyaları yapsak gibi önerilerle gidemeyiz karşısına. Müşteri daima haklı. Resmiye Teyze iki kere haklı...

Kendileri, gençliğinde böyle kara kuru, suratsız, her şeye parmak sallayan biri değilmiş elbette. Kimse anasından kederli doğmuyor, böyle şeyler zamanla oluyor. Sadece genç kızların gözlerinde görebileceğiniz o gece yıldızı, güneş ışığı, kor alevi parlaklığını söndürecek bir şeyler zamanla çıkıyor. Ve bu memlekette genç kızların ekserisi, sönerek kadın oluyor.

Bizim Resmiye, komşu köyden Ömer'e âşık o zamanlar. Cayır cayır yanıyor iki satırlık mektuplar. Neticede Resmiye'yi Ömer'e istiyorlar. Vermem diyor babası, askerliğini yapmamış adama kız vermem. Kaçalım diyor Resmiye mektupta... Olmaz diyor Ömer, yapamam askerden gelmeden... Hay sizin askerliğinize diyor Resmiye içinden. Derken çaaat! Hasan'a kesiyorlar sözü. Hasan askerliğini yapmış mis gibi, hem de tarla tokat gırla, para gani... Bir mektup daha yazıyor Resmiye Ömer'e... Sonra bir mektup daha, bir mektup daha... İkna ediyor Ömer'i. Düğün gecesi kaçmaya niyetleniyor gençler... Resmiye'nin göğsünde bir kuş deliriyor.

Fakat gelmiyor Ömer... Resmiye, bir hayal gibi yürüyor yatak odasına. Sabah olup da Hasan'ın yatağında ilk kez gözünü açtığında, "Hadi kalk Ömer'" diyor Hasan'a, "sabah olmakta..."

Olayı buraya kadar biliyoruz, konuya bu kadar vâkıfız. Resmiye Teyze bu kadarını anlattı yıllarca. Gerdek gecesinin sabahında kendi adı yerine Ömer'in adıyla uyandırılınca ne yaptı Hasan, nasıl yendi öfkesini, Resmiye'ye neler etti senelerce, biz onu bilemeyiz. Mahremiyet neticede, kocaman bir muamma diyor ve tekrar tezgâhın başına geçiyoruz. Ve dünya üzerinde aşk adına zerre kadar da olsa bir hatır kaldıysa, o fındık fıstığın satışına kısıtlama getiriyoruz.

Bakkalın camına görünmez harflerle yazalım öyleyse:

"Bundan böyle, yasal düzenlemeler uyarınca, kadının rızası olmaksızın, meskûn mahallerde fındık fıstık tüketimine izin verilmemekte olup, eş rızasıyla gelenler bu hükmün dışındadır... Resmiye Teyze, resmen haklıdır."

Görünmez harflerle yazılır bunlar. Görünürde başka şeyler yazılır bakkal camlarına. "Köy ekmeği bulunur" örneğin. Ya da "Kontörlü telefon var". Bunların hepsini yazdık. Gaz gelmişti geçen hafta; bir kâğıda, "Gaz var" yazdık. İnşaatlar hızlandı diye, "Çivi var" yazısını geçen ay yazmıştık. Şimdi de, "Yoğurt var" yazıyorum. Kâğıdı tek taraflı tutturabildim, bant elimden düşüp tekerlendi, rafın arkasına düştü. Camın üstü o var, bu varla dolunca, "Ne ararsan bulunur derde devadan gayrı" yazsam daha temiz olacak diye düşündüm. Ben, "Yoğurt var" yazısını yapıştırırken hoparlörden, "Dikkat dikkat" sesi yükseldi. Aynı anda, o sırada beline göre kemer seçmekte olan Rıza Amca, donlarını toplayarak bakkaldan dışarıya fırladı. Kulakları ağır işitir. İşitme cihazı kullanıyor ve cihazı rahat kullanabilmek için, camları olmayan bir gözlük takıyor. Gözleri kaşındığı zaman parmağını gözlük çerçevesinin içinden sokup gözünü kaşıyabiliyor. "Apollodan ne dediği de anlaşılmıyor kaykanozun" dedi. Apollo dediği hoparlör, kaykanoz dediği muhtar...

O çıktıktan saniyeler sonra, "Vaaat taym iz it" diye girdi bakkaldan içeriye Cakalı Ali Abi. Kapıdaki sineklik resmen İngilizce dalgalandı. Motor sesinden anlamıştım geldiğini. Adamın motorunun sesi bile cakalı... Elini uzattı, tokalaşırken, "Hav ar yu bakalım?" dedi.

"Fayn tenks de n'oluyor gene sabah sabah?" dedim.

"Yes it iz" dedi, "yaz geldi, daha ne olsun?"

Ali Abi. Cakalı. Bu kadar İngilizce bilir. Üç cümle. Anlaşmamıza yetiyor. Dökümtü bir motosikletle gelir. Motosiklet bazen çalışır, bazen gelirken çalışır giderken çalışmaz. Ali, motor çalışmadığında kendi yayan gider, biz motoru gelen ge-

çenin traktörüne, kamyonuna, arabanın bagajına atar göndeririz arkadan. Cakalı adam işte, motoruna hususi araç tutuyor icabında.

Ali Abi, Bursa'da işe girmiş zamanında. Tabakhanede çaycılıkmış işi. Patronun bir dostu varmış, dehşet güzel... Güzel kadın başa bela, hav ar yu? Kadın güzel, arada başkaları var, derken bir kavga, bir gürültü, çekmiş silahı patron, dan, dan, dan... Olmaz demiş Ali Abi, koca patron hapis mi yatacak? Almış silahı... Kadın güzel, yes it iz, gerekirse müebbet yeriz. Almışlar Ali Abimi içeriye. "Yattım" diyor, "her gün saçımı taradım, tıraşımı oldum, dinlendim." Hapiste caka mı satılır diyeceksin ama satmış adam. İçeride günler, aylar, yıllar geçmiş. Ali Abi unutmuş, vat taym iz it. Derken aftan yararlanmış, salmışlar bizimkini.

Kadın uğruna değilse bile, patron uğruna hapis yatmış Ali Abi, o caka satmasın da biz mi satalım şimdi? Gel zaman git zaman, patronun oğluyla karşılaşmış bir gün bir yerlerde. "Oooo" demiş, "hav ar yu?" "Fayn tenks" demiş oğlan, "nasıl gidiyor emeklilik?" "Ne emekliliği yahu!" demiş Ali Abi, "Kaç yıldır hapisteyim, çalışmadım ki, nereden bulayım emekliliği, vat taym iz it haberin var mı senin?"

"Biz yatırdık senin sigortanı" demiş oğlan. "Yapma yavvvv" demiş Ali Abi yüreği yerinden çıkarak. Gülmüş oğlan, demiş, "Yes it iz."

Atmış cakasını Ali Abim, demiş, "Şansa bak yahu, resmen sigortalı hapislik, hav ar yu?"

Zamanında çekmiş çilesini ama, şimdi rahat Ali Abi. Sabah akşam dolaşır, yaz geldi diye sevinir, kış geldi diye sevinir.

Ali Abi birkaç kez daha hal hatır sordu, lazım olan sigarasını, çakmaktaşını, helvasını ve topraklama prizini aldı gitti. Motor çalışacak mı diye bekledim oturduğum yerde, çalıştı. Bakkalın önünde bir tur atıp el salladı. Dedi, "Yessss it izzzz."

Onun arkasından Almancı İbrahim Amca geldi bakkala. "Vas is das Çavuş?" dedi adımını atarken. "Danke şön amca dedim, cümlemize gutın morgın..." "Almanya'da" dedi, "böyle motor sesi falan duyamazsın, aracını böyle hızlı kullanamazsın, polis gelir hemen kapına. Şayyyzeden işler yapamıyorsun orada buradaki gibi, her şey şöön" dedi.

Onu dinlerken elinde kemerle Rıza Amca girdi içeriye. "Sen sesleyebildin mi apolluyu, ne dedi o kaykanoz?" dedi camsız gözlüğünü düzelterek. "Yoğurt var" yazısını tek bant tutmadı, yanlamasına aşağıya yamuldu kâğıt. Düzeltirken düşündüm, bakkalda yoğurt var, gaz var, çivi var, Türkçe yok...

Yes it iz.

Bamya

Geçenlerde bizim manavın önünde birkaç arkadaş toplandık, öyle havadan sudan konuşuyoruz. Berber Mesut'un yeğeni var, İsmail. İsmail'e, kız istemeye gideceklermiş, bir heyecanla onu anlatıyor. "Çikolatayı nereden alsam ucuz olur?" diyor. "Daha işin başında ucuzunu arıyorsun İsmail, işin zor" dedim. "Abi, sorma" dedi, başladı anlatmaya. Kızın babası, dedesi kuyumcuymuş. Zenginler diyor, aile apartmanları varmış, amcası falan hep orada oturuyorlarmış. Kız demiş, evlenirsek babam kiracıyı çıkartır, biz de orada otururuz. Olur demiş İsmail, kira derdi de yok. Ama İsmail'in annesi, "Ben oğlumu el âleme iç güveysi olsun diye doğurmadım" deyince daha şimdiden iş patlamış. İsmail de dayısını almaya gelmiş, Mesut'tan medet umuyor, kız istemeye o da gelirse yumuşarmış annesi. Oğlan mevzuyu iyice açınca bizim Kenan, "Bence evlenme oğlum, ben bir daha dünyaya gelsem evlenmezdim" dedi. Mesut, "Valla ben de evlenmezdim" diye karnından konuştu gene. Hadi Kenan neyse de, Mesut evlenmez tabii. Mesut'un bir karısı var; Allah selamet versin, telefonla arıyor Mesut'u, ne diyor, ne anlatıyor, ayan beyan duyuyorsun. Mesut'un dibimde söylediği "tamam, olur, hı hı"larını zor duyuyorum; ama yenge en az seksen desibelde giriş yapıyor cümleye, çıkışlarda kafadan yüz yirmiyi buluyor ses. Mesut, yeniden dünyaya gelse evlenmez tabii, yeni hayatında bin yıl yalnız yaşasa ancak dinlenir. Mustafa Abi de vardı o

gün. "Ben de evlenmezdim" dedi, kestirip attı. "Abi sen?" diye sordu İsmail bana. "Ben" dedim, "valla, ben bir daha dünyaya gelmezdim. Bok mu var dünyada?" Güldüler.

Gelmezdim tabii. Ben mi istedim dünyaya gelmeyi. Annemle babamın halt etmesi. Yav arkadaş, beş kızın var senin, kızlara zar zor bakmışsın. Adam manav, altı üstü manav, neyine güvenip bir tur daha dönüyorsun. Altı çocuk senin neyine? Nurcan var, Sevcan var, Balcan var, Hercan'la Durcan var. Ercan senin neyine? Kızların hepsinde adını Ercan koyacağım demiş, askerde komutanının adıymış. Hiçbirinde Ercan'ı tutturamayınca, önüne bir şey ekleyip sonuna canı dayamış, isim koymuş kızlara. Nurcan, Sevcan, Balcan hadi neyse de Hercan'la, Durcan ne Allah aşkına? Adam her seferinde Ercan'a o kadar odaklanmış, Ercan geliyor, Ercan geliyor demiş ki, gelmeyince sallamış hep isimleri. İlk iki doğumda annemin başında beklemiş, üçle dörtte salonda, beşincide sokakta. Altıncıda umudu hepten yitirmiş, annem beni doğururken evde durmamış, manava gitmiş.

Aşağı sokakta bir ebe vardı, Eminebe, bu civardaki bütün çocukları o doğurttuğu için herkesin şeyinde kendini hak sahibi sayardı. Ekmek almaya, kolonya doldurtmaya, sütçüye falan gönderir, gitmem dersen, şeyimizden tutup, "Bana bak, seni ben doğurttum, kesiveririm şeyini" derdi. Beni de o doğurtmuş işte. Altıncıda nihayet erkeği bulduğunu görünce, babamı sormuş. Yok demişler, evde değil. Kapı önüne bakmış, orada da yok. Olsa olsa bu manavdadır demiş. Beni kundakladığı gibi koşmuş manava. Ablalarım da arkasından koşmuşlar tabii. "Müjdemi isterim" demiş Eminebe, "sonunda bulduk çükü." Açmış kundağı, "Bak" demiş, "bamya kadar çükü var", tezgâhtan bir tane bamya alıp ölçmüş bir de. Babam havalara uçmuş. Çok hoşuna gitmiş bamya işi. Ablalarımla kilo kilo bamya dağıtmış mahalleliye. Ablalarım arasında en patavatsızı Nurcan'dır. Olmayacak yerde olmayacak

söz söyler, insanı sinir eder. Demek küçükken de öyleymiş. Gittiği her kapıda, "Erkek kardeşim doğdu, babam Ercan'ın pipisi kadar bamya gönderdi size" demiş. Afiyet olsun, bütün mahalle bamya yemiş o hafta. Annem lohusa, yemek yapamaz diye bamya yemeği, bamya çorbası, bamya kızartması getirmişler.

Çocuklar annelerini çok yorduklarında anneler çığlık atıp, "Yeteeeeer, ay valla kafayı yiycem bu evde" diye çığlık atar ya hani. Annem o çığlığı hiç atmadı. Haber vermeden yedi kafayı. Bağırsaydı, çağırsaydı, belki sesini bir duyan olurdu. Zordu işi. Sıra sıra altı çocuk, hepsi kendi işini görmekten âciz. Hatırlıyorum. Dalıp dalıp giderdi. Çok ağlardı. Çamaşır yıkarken ağlardı, bulaşık yıkarken, yemek yaparken. En çok yemek yerken ağlardı. Ağzına bir lokma ekmek atar, onu çiğnemeye çalışırken gözyaşları akardı. İlkokuldaydım; babam, sofrada ablamın saçını çektim diye kaşığın arkasıyla ağzıma vurdu. Kalkmadım sofradan, izin vermezdi ama yemek de yiyemedim. Boğazıma takıldı ekmek. Yutkunamadım. Sofrada ağlamanın, ağlamaların en zoru olduğunu o gün anladım. Ne derdi vardı acaba annemin? Hiç bilmedik. Kimse bilmedi. Önce kafası sallanmaya başladı, sık sık bayılır oldu. Dalıp dalıp giderdi dedim ya, o dalgınlıklardan kahkahalar atarak uyanmaya başladı. Bir yıl hep yalınayak gezdi. Kışın yerde kar varken, yağmur yağarken, yerler keskin buzken de yalınayak gezdi. Sokağa öyle çıkacağım diye tutturunca, babam annemi odaya kilitledi. Gene de bağırmadı, hiç ses çıkartmadı. Anneme ait bir sürü şey hatırlıyorum. Ayakları hep gözümün önünde mesela, ayak tabanlarındaki çatlakları, kanayan yerleri bile görüyorum. Saçları, sallanan başı, gözyaşları gözümün önünde. Elbiselerinin renklerini, pilav yaparken tahta kaşıkla tencerede kavrulan şehriyeleri sessiz sessiz sayma telaşını bile hatırlıyorum. Son zamanlarında her şeyi sayıyordu zaten. Halıların püsküllerini oturup sayıyor-

du, pencerenin önündeki küstümçiçeğinin yapraklarını bile sayıyordu. Bunların hepsini hatırlıyorum. Bir tek sesi yok hafızamda annemin. O hiç yok. Keşke bağırsaydı, keşke deli çığlıkları atsaydı evin içinde. Ağzını kapatıp susturmaya çalışsaydık ama aklımızda sesi kalsaydı. Yapmadı. Bir sabah uyandığımızda sokak kapısını açık bulduk. Gitmiş. Her zamanki gibi sessizce ve yalınayak. Babam polise haber verdi falan ama o da çok üzerine düşmedi. Gidip arasa, bulup getirse ne yapacaktı ki?

Sonra kızlar büyüttü beni. O zamana kadar da onlar bakıyordu ya, sonrasında iyice çocukları bellediler. Çok dayak yedim Nurcan'dan. Ne zaman kendimi savunmaya kalksam, "Bamya kadar çükünle bana kafa mı tutuyorsun sen?" dedi terbiyesiz. Sevcan anneme benzerdi, sessizdi. Öbür üçü, Durcan, Hercan, Balcan, canıma okudular benim. "Dediğimizi yapmazsan, 'Bu Ercan'ın bamya kadar çükü var' deriz, seninle alay ederiz" deyip kendilerine köle yaptılar. Çocuktum, dediklerini yapıyordum ama arada sırada yapmadığım da oluyordu. Hemen indiriyorlardı donumu. Zaten dalga geçmelerine gerek yoktu. Mahalleli daha ilk günden vâkıf olmuştu duruma. Babama alışverişe gelip, ağızlarını yaya yaya, "Bir kilo bamya ver Şefik Aaaabi, küçüklerinden seç, Ercan'ın pipisi kadar olsun" deyip kıkırdıyorlardı. Her eylül, bamya tezgâha düşer düşmez, mahalleli aynı soğuk espriyi yapmak için kendini manava attı. Babam da bozuluyordu ama kendi etti, kendi buldu. Ne diyecek? Sana ne? Sen el âlemin ebesinin ağzına bakıp oğlun oldu diye niye bamya dağıtıyorsun? Hayır, dağıttın, bari muz dağıt, patlıcan dağıt, bamya nedir?

Bir sene getirmedi babam bamya. Hale gidip halden seçiyordu ürünleri. Halden anlardı, almayıverdi. Tezgâhta bamya olmazsa dalga geçen de olmaz diye düşündü herhalde. Olmadı. Eskiden sadece bir ay tezgâhta kalıyordu. Bu sefer on bir ay sordular. En sonunda, "Ulen deyyus, senin çükün yü-

zünden ekmek paramdan olamam ben" dedi, eylülde tekrar satışa sundu.

Bütün erkeklerin büyük bir heyecanla bekledikleri sünnet merasimim de bu bamya muhabbeti yüzünden güme gitti. Toplu sünnet merasimi yaptılar. Hepimiz beyaz uzun gömlekleri giyip sıra sıra yattık. Sünnetçi İsmet Abi, "Bununki kolay, zaten bamya kadar" deyip pis pis sırıttı. Tekmeyi geçiriverecektim suratına. Yapamadım. Bütün çocuklar ağladı. Bizi okul bahçesindeki sünnet yataklarına yatırdılar. Her yatakta ağlayan bir çocuk; her yatağın başında, "Geçti" diyen bir anne. Benim yatağımın başında Sevcan Ablam bekledi. Ben ağlamadım ama o çok ağladı. Anneme en çok o benzerdi.

Ortaokulda Ercan ismi iyice silindi. Adım Bamya oldu. Hadi benim, okula gelip, "Bir daha benim oğlumla dalga geçen olursa hepinizin canını okurum" diyecek bir annem yoktu ama bu çocukların annesi neden, "Etme yavrum, deme, ayıptır" demiyordu hiç anlamadım. Anlamadığım için okulu bıraktım. Anlamadığım sadece bu değildi. Matematikten de anlamıyordum, okuduğumu da anlamıyordum. Orta ikinin sömestrinde karnemi görünce babam da durumu anladı. Ne olduğunu bile anlamadan babamın yanında çırak olarak işe başladım.

Sonrası çok hızlı geçti. Babam hızlı hızlı evlendirdi kızları. Nurcan'ı ilk sıraya koyduk, gitse de kurtulsak diye gözünün içine bakıyorduk zaten. Diğer üçü birer yıl arayla evlendi. En sona Sevcan kaldı. Dedim ya, anneme en çok benziyordu. O evlenmedi. Annemin yadigârı. Annemin bıraktığı yerden devam ediyor, sabahtan akşama pencere önünde küstümçiçeğinin yapraklarını sayıyor. Benimle evlenmeye de pek kimse yanaşmadı. Mahallede doğduğu günden beri çüküyle nam salmış birine gelin gelmek hiçbir genç kızın hayali değildi. Ben de ısrarcı olmadım.

Babam bir tek Nurcan'ın büyük oğlunu görebildi. Hastaydı zaten, öksürüyordu, nefes alamıyordu, oturarak uyuyordu. İlk oğlu doğduğunda kocası, kaynanası ve bebeğiyle beraber geldi Nurcan. "Ölmeden torununu gör istedim baba" diye öptü elini. Salak. Doğuştan patavatsız. İkinci gelişlerini göremedi babam.

Sonra manav bana kaldı işte. Sabahları Sevcan Ablamı pencerenin önüne oturtup manava geliyorum. Tezgâhları düzeltiyorum. Marulları ıslatıyorum. Çürüğü çarığı ayıklıyorum. Yılda bir, eylül ayında Eminebe'yle babama küfrederek bamya getiriyorum. Pek gitmiyor son yıllarda, yeni nesil sevmiyor Allahtan. Sebze yemekleriyle araları pek yok, kaynayıp gidiyor bamya tezgâhta. Gittikçe taliplisi azalıyor. Elmaları siliyorum, taze soğanları lastikliyorum, o kaça bu kaça diye sormasınlar diye fiyatlarını üzerine yazıyorum. Geçiriyorum günleri. Eve gittiğimde Sevcan Ablamı pencerenin önünden alıyorum. Her gün ayaklarını kontrol ediyorum. Şükür diyorum, hâlâ çorapları, terlikleri ayağında. Onları çıkartırsa, annem gibi gideceğinden korkuyorum...

Diyet

"Allah rızası için bana iki yumurta kır Şükran" diye girdi Melahat Abla kapıdan. Beti benzi atmış kadının, surat bir karış... Terlik merlik giymeden attı kendini mutfak masasına. "Hoş geldin Melahat Abla, n'oldu, hayırdır?" dedim ama, "Kır bana iki yumurta Şükran, vallahi konuşamıycam" dedi. Konuşamadı. Tereyağı dedi, üç olsun dedi, ekmek nerede dedi, cılk bırak dedi, sonra sustu. Düştü kaldı kadın. Son sözü, "Cılk bırak" oldu. Ay Melahat Abla, ne oluyor, ayyyy, eyvaaah, kııııız, Melahat Ablaaaa falan derken hemen kendimi apartman kapısına attım. Yetişiiiiiin, komşulaaaar, yetişiiiin diye bağırdım. Sevgi Abla'nın ziline bastım uzun uzun, kapıyı açık bıraktım, koşa koşa Melahat Abla'nın yanına geldim. Yüzünü falan tokatladım, su serptim yüzüne. Tombul yanaklarından süzüldü sular gıdısına doğru. İki üç tokat daha atınca kendine geldi, açtı gözlerini. Sevgi Abla atletle gelmiş valla, yalınayak koşmuş. Alt kattan Mehmet Abi'yle Fikriye de koştular ama Mehmet Abi Sevgi Abla'yı yarı çıplak görünce geri döndü kapıdan. Aklımızı çıkarttı Melahat Abla. Ay dünyanın bin türlü hali var. Şurada ölüp gitse ne derim ben millete? Evimde öldü kadın. Geldi, yumurta istedi, kıramadan öldü dersem kim inanır? Ölecek yer kalmamış sanki, bana gelmiş. Polis gelir, götürürler beni, çocuklar okuldan gelecekler, anneleri yok evde. Nerede? Karakolda! Niye? Melahat onun mutfağında ölü bulunmuş. Niye ölmüş? Anneniz

yumurta kırmadı diye. Akşam Faruk gelince olan olur asıl. Dilinden kurtulamam valla. Adam işten eve gelmiş, kadın nezarethanede. Neyse ayıldı çok şükür. Kolonyayla ovduk bileklerini. Yüzüne de sürdüm. Boynu yok Melahat Abla'nın, kilodan çene sarkmış aşağı doğru. Yüzüne su vursan su, kolonya vursan kolonya gidiyor gıdısına. Orada birikiyor su. Hava da sıcak mı sıcak, ter de var. Gıdının altı sırılsıklam.

Fikriye, "Mehmet evde bak Melahat Abla, araba hazır, kalk bir gidelim sağlık ocağına, tansiyonuna falan baktıralım" dedi. Melahat Abla, "Yumurta kır sen Şükran" diye karşılık verdi gene. Ay yumurta diye geldi, yumurta diye gidecek kadın. O bayılmadan önce ekmek poşetini çıkartmıştım masanın üstüne, onu bulmuş. İki dilim ekmeği üst üste koyup yemeye başladı. "Ay peynir vereyim arasına Melahat Abla, olmaz öyle" falan dedim ama ben lafımı bitirene kadar ekmek arası ekmeği yuttu kadın. "Yumurta kır sen" dedi. Döndüm arkamı ne yapayım, kırayım bari, ölecek kadın. Aklım çıktı valla. Ölüp gidecek evimde.

"Ay ben de atletle fırlayıp geldim Melahat, televizyon seyrediyordum, aklına başka bir şey gelmesin hani. Necati yok zaten evde. Sıcak kız, durulmuyor sıcaktan, dirhem esmiyor, bütün camlar açık, bana mısın demiyor. Bak sen de sıcaktan bayıldın. Kız, biz evde dayanamıyoruz, Allah bu sıcakta dışarıda çalışanın yardımcısı olsun" diye takır takır saydı Sevgi Abla.

Ekmek poşetini yarılayan Melahat Abla'nın önüne üç tane tereyağlı cılk yumurtayı koydum. Ekmeği bana bana hepsini yedi. İki yumurta bana mısın demedi. Üçüncü yumurtaya geçmeden önce bir bardak da su içti. "Gevurun gelini" dedi, sudan önce. Sonra üçüncü yumurtaya geçti. On dakikadır, "Mehmet evde bak, kalk gidelim" diye tutturan Fikriye; ara ara, "Aklına bir şey gelmesin, Necati yok evde" diyerek neden evde atletle oturduğunu izah etmeye çalışan Sevgi Abla

ve bu kadın ölseydi Faruk'a ne derdim diye düşün düşün düşünen ben sandalyelerimize oturup Melahat Abla'nın tavayı sıyırmasını izledik.

"Kız, benim fazlam mı var yaaaa?" diye sordu Melahat Abla. Konuşmaya soruyla başlamasını beklemiyorduk. Sevgi Abla kafa salladı. Fikriye cık dedi. Ev sahibi olarak az daha inandırıcı konuşsam iyi olurdu. "Yok Melahat Abla, iyisin sen, ödemdir o" dedim. Bir otuz kilo fazladan ödemi var Melahat Abla'nın.

"Ödem tabiii, şişkinlik hep. Kız, sadece su içiyorum bak, yemin ederim, azıcık yiyorum. Remzi Abin benim iki katım yiyor, ben hemen azıcık, ekmeğin ucuyla, çatalın ucuyla yiyorum. Yarıyor Şükran, şişkinlik yapıyor. Karnım bak davul gibi, sanki akşama sabah hamileyim, öyle şişiyor karnım. Ne yedim? Hiç. Oğlanla gelin geldi pazar günü. Remzi'yi yufkacıya yolladım, pırasalı börek yaptım. Sever oğlan. Yaprak sardım kız, koca gece uğraştım. Mercimek çorbası yaptım. Yahni pişirdim. Toruna göre yemek de olsun diye bir tencere sulu köfte yaptım. Revani yap dedi Remzi, o da kendine pay çıkartacak ya, hazır mutfağa girmişim. Kırmadım, yaptım. Salatası ayrı, tatlısı, tuzlusu ayrı. Döşedim masanın üstünü. Akşamüstü geldiler, dedim bunlar acıkmıştır şimdi. Masanın üstünü görünce bir 'Ooooooo' çekerler bana. Kıııız, gelin geldi de mutfağa girmedi bile. 'Rejimdeyiz biz' dedi. 'Ay Çiğdem, ne rejimi annecim, zaten dal gibisin, zafiyet geçirirsin maazallah' falan dedim ama, 'Doğum kilolarımı veremedim iki senedir, diyetisyene gidiyorum, rejim yapıyorum' dedi. Bunlara ısrar da edilmiyor Sevgi. Bak çocukları evlendirince göreceksin. Kızın olsa o sarmaları, börekleri burnundan sokarsın. O kadar uğraşmışsın, döve döve yedirirsin. Ama geline ses çıkmıyor. İyi madem dedim, 'Semih, gel yavrum, sen otur sofraya' dedim. Çiğdem'e destek olmak için o da rejimdeymiş. Kız, açlığın desteği mi olur Fikriye? Yanlış mıyım?

Adam dediğin yemek yer. Kadının, çocuğun bitiremediği tabağı sıyırırsın onun tabağına! Destek dediğin öyle olur. 'Yiyemem anne, ısrar etme, bizim daha yemek vaktimize bir saat var, onda da yeşil elma yiyeceğiz' dedi. 'Elmalı pasta yaptım Semih, bak o da elmalı, ondan ye annecim' dedim ama gitti oturdu karısının yanına. 'Bari çocuğa sulu köfte koyun' dedim. Köfte yemiyormuş, zararlıymış. Sebze yemeği yapacakmış annesi. Pırasalı börek var, bak o sebzeli dedim ama baktım doğramış evden getirdiği kabakla patatesi, azıcık da pirinç içine, onu pişiriyor. 'Ay Çiğdem, aşkolsun, bizde kabak mı yok, te İstanbul'dan İzmir'e kabak mı gelir?' dedim. Organikmiş bu. Ay Sevgi, inanır mısın, bir gıdım yağ, tuz koymadı o yaptığı yemeğin içine. Yavruma yedirdi o tatsız tuzsuz şeyi. Alışmış o da yavrum, önüne bir telefon koydular, oradan da bir çizgi film açtılar, baka baka yedi. O çizgi filmler uyuşturuyor çocukların beyinlerini hep. Başka türlü yenmez o yemek. Biz Remzi Abinle oturup bir güzel yedik, börek güzel olmuş. Yufkayı Şen Yufka'dan aldık bak Fikriye, alırsan bir daha oradan al. Ben dedim bunlar dayanamazlar, gelirler yerler. Yemediler kız. Hakkaten o elmayı yediler. Akşam yemeği yerine de salata yaptı Çiğdem. Yağsız, tuzsuz. Yatmadan önce yoğurdun içine ketentohumu mu ne, ondan karıştırıp yediler. Semih'e bak sen dedim, ketentohumunu nerede görmüş de öğrenmiş? O akşam başladılar, biz de kiloluymuşuz da, spor yapmıyormuşuz da, çok sağlıksız besleniyormuşuz da, kırmızı et zararlıymış da. Hep sebze yiyoruz biz dedim, siz geleceksiniz diye yahni yaptım. Karnıyarık yapıyorum dedim, küçük küçük patlıcanlar böyle, ne güzel, tamam yağlı ama ekmek banacaksın ya, kuru kuru mu yiyeceksin, patlıcan sebze değil mi? Sebze... Kız, biz zaten ikinci katta oturuyoruz Şükran, arada sana çıkıyorum iki kat, iki kat da aşağı iniyorum. Spor olmaz olur mu! O spor değil mi! Daha geçen apartman gününde göbek atmadık mı hep bera-

ber? Yalansa yalan de. Bunlar bir bellemişler spor salonu da spor salonu. Spor her yerde spor Şükran. Her gün viledayla dört odayı dolaşıyorum ben. Ha koşu bandında yürümüşüm, ha evi süpürmüşüm. O da spor. İkna edemedim. Bize siz de rejim yapın dediler. Oldu dedim, sen doğum kilonu ver diye, kırk yılın Melahat'ıyla Remzi'sini maskara et millete. Ama ne yapacaksın Sevgi! Bak oğlanı evlendirince göreceksin. Tek huzurlu olsunlar, gelin kahretmesin, oğlanın yüzü gülsün diye 'he' diyorsun. Kızın olsa, başlarım senin rejime, git bir tabak tatlı koy dersin. Denmiyor Sevgi. Tamam dedik. Ertesi gün pazartesi, bütün rejimlere pazartesi başlanırmış. Haftaya pazartesi siz gidince başlarız dedik ama dinletemedik. O güzelim yahni, o bir tencere sulu köfte öylece kaldı dolapta. Bunların diyet listesine uyduk biz de. Kız, Remzi Abin masada sucuğu, pastırması olmadan kahvaltıya oturmaz söylemesi ayıp. Adama bir çatal ucuyla peynir, bir dilim de kepekli ekmek verdiler. Hadi ben neyse ama adama ayıp. Çay da yok, yeşil çay var. Ben çaysız olur muyum kız Sevgi, sen biliyorsun, duramam. Durdum ama. Oğlanın hatırına durdum. Kör olmayası Semih'in hatırına çay içmedim o gün. İki saat sonra birer salatalık verdiler Allah razı olsun. Öğle yemeğinde kabak kavurması yaptı Çiğdem, ekmeksiz onu kaşıkladık, akşam gene yeşil elma falan. Ayyyy Fikriye, salı gecesi mutfakta bir tıkırtı, hırsız mı girdi kız dedim, baktım Remzi Abin yok yatakta. Bir gittim ki açmış buzdolabının kapağını, oturmuş önüne, sarmaları yiyor. Çatal matal yok kız, eliyle! Ben de oturdum yanına, bir tencere sarmayı yiyip yattık. Salı sabahı gene aynı şeyleri yedirdiler bize. Öğlen Remzi Abin, kahveye gidiyorum diye çıktı, dedim bu gitmiştir şimdi lahmacuncuya... Gitsin tabii, aç mı gezsin! Ben evden de çıkamıyorum ayıp olur diye. Kemirdim durdum bütün gün o yeşil elmaları. Bak bugün çarşamba, daha doğru dürüst boğazımdan bir şey geçmedi. Çiğdem oğlanı öğle uykusuna yatı-

rınca kendi de uyumuş, o arada koştum Şükran'a. Kır bana iki yumurta dedim. Kırdı Allah razı olsun. Kız Sevgi, fazlam mı var Allah aşkına, sen söyle Fikriye, ha Şükran, söyle? Doğum kilosu hep bunlar. Otuz beş sene oldu ben Semih'i doğuralı. Kalmasın mı o kadar doğum kilosu? Kalk Şükran, kır iki yumurta daha..."

Kabanlarda % 50 İndirim Var

Babama dükkânı kapattıramadık. Emeklilik yaşı çoktan geldi. Geç otur sen evine, sabah istediğin saatte kalk, gazeteni oku, aheste aheste kahvaltını yap, öğlen haberlerini seyret, vur kafayı yat, akşamüstü çık yürüyüşünü yap, tavlanı oyna, annemi al memlekete git, bizim yazlığa git, yaşa hayatını dedik ama dinletemedik. "Ben bu dükkânda kırk senemi geçirmişim, hepinizi bu dükkânla büyüttüm, okuttum, evlendirdim. Şimdi, bıktım ben deyip çekilemem kenara. Hem o emeklilik sizin dediğiniz gibi olmuyor. Bütün gün evde oturup annenin hizmetine mi koşayım? Onu getir Necati, bunu götür Necati, başımın etini yer, iyi benim dükkânım, karışmayın" dedi, pazar dahil her gün sabah 08:20'de dükkânın önündeki kepenkleri kaldırıp sağ ayağıyla içeriye girdi. Her gün 08:30'da gelen kalfası Mustafa'ya, "Bir gün de benden önce gel" diye söylendi. İşine vaktinde gelen insanlara nadir rastladığımız şu dünyada, mesai saatinden on dakika önce işe gelme inceliği gösterecek insanların olmamasına kırk yıl boyunca itinayla sinirlendi.

O öğle sonu, bir müşteri ziyareti için babamın semtine gittim. Baktım saat dört, işe geri dönsem, dönmeye değmez. En iyisi babama uğrayayım dedim. Dükkândan içeriye girince, "Senin ne işin var burada bu saatte, neden işinin başında değilsin?" dedi. Adam tüm işletmelerin patronu. Bizimkinin yerine de o kızıyor. Tam izah edecektim, dükkândan içeriye bir

kız girdi. Bir babama baktı, bir bana, bir de dükkâna. Geri çıkacak gibi oldu, çıkamadı. Bir adım daha atacak gibi oldu, atamadı. Bir şey diyecek gibi oldu, diyemedi. Onun tereddüdüne karşılık; babam, ben ve Mustafa hep beraber büyük bir kararlılıkla, "Buyurun" dedik.

"Affedersiniz, dışarıdaki pankartı gördüm de, rica etsem onu değiştirebilir misiniz?" diyerek tezgâhın arkasındaki babama baktı kız telaşla.

"Anlamadım, neyi değiştirelim?" diye bana olan kızgınlığını kıza yöneltti babam.

"Pankartı diyorum, dışarıya astığınız brandayı. Üzerinde indirim yazan."

"Belediyeden mi geliyorsunuz? Dükkân sınırlarına afiş asılabiliyor dediler, geçen ay konfeksiyoncu Rıza aşağı mahalleye asmış, ona ceza kestiler, senin mahallin değil, nasıl asarsın diye, ama bizimki kendi yerimiz, yani dükkân bizim değil kira ama bizim yani sonuçta. Kırk senedir aynı dükkândayız" diye gereksiz bir açıklama yaptı babam.

"Yok, ben belediyeden gelmiyorum, indirmeyin siz brandayı zaten, ticaretinize de mâni olmak istemem, hani değiştirebilirseniz diyorum, iyi olur. Tamamen kaldırın demedim" dedi kız, bir bana, bir de babama bakıp.

"Hanım kızım, bir branda ne kadar haberin var mı senin? Bastırmak kolay mı onu? Grafikeriyle ayrı uğraşıyorsun, baskıcısıyla ayrı. Yanlış yazıyorlar, Ceket yerine Çeket yazmışlar geçen seferki kampanyada. Müyesser Hanım var üst katta, emekli öğretmen, geldi geçti, söylendi. Caaaanım ceketi çeket yapmışsınız, dikkat edin biraz diye bir hafta konuştu. Şimdi çok dikkat ediyorum, her yazılanı tek tek bilgisayardan, Türk Dil Kurumu'ndan teyit ettiriyorum Mustafa'ya. Pantolon yerine pantalon yazarız diye aklım çıkıyor. Hadi onu yaptırdık, her şey tamam, bu sefer baskıcıyla uğraşıyoruz. Rıza branda bastırmış, iç mekân brandayı dış mekân di-

ye basmışlar. Dükkâna gir, güm güm öksürürsün, tıkıyor solvent kokusu adamı. Çıkmadı koku. Aramış baskıcıyı, kokuyor oğlum bu, değiştirin bunu demiş. On beş gün havalandırın, çıkar kokusu demiş. Hiç sevmem iş öğreten insanları. On beş gün havalandırsan kampanya mı kalır ortada! Adamın yaptığı indirim, bayram alışverişi için. On beş gün sonra assan, bayram bitmiş, geçmiş olsun! Rıza da, dükkânı kokutacağına, gidip aşağı mahalleye asayım demiş, iki ağaç arasına asmış brandayı. Bu sefer zabıta almış işin kokusunu, tak, Rıza'nın dükkândalar. Rıza Bey? Eee? Bunu buraya asamazsınız, belediyeden izniniz var mı? Yok tabii. Branda parasının üç katı da ceza ödedi. Sen de kalkmış, brandanızı değiştirin diyorsun, kolay mı yahu? El insaf, kolay mı?" diye konuyu tee oradan alıp buralara kadar özenle taşıdı babam. Araya girip kızın derdine ben derman olayım istedim, o benden önce davrandı.

"Anladım, kötü olmuş tabii. Yok, ben zaten onu demedim. Üzerinde yazılanları değiştirseniz diyorum. Bakın, 'Elbise 15, Gömlek 10, Kaban % 50 indirimli' yazmışsınız. Yanlış anlaşılabilir" dedi kız inatla.

"Yanlış anlaşılacak ne var bunda yahu, açık açık yazmışım işte" diye yükseldi babam.

Babamın üstüne böyle gidilmez. Alışkın değil. O hata yapmaz. Babalar hata yapmaz ama bizimki hiç yapmaz. Bizimki resmen hatasız kul...

"Ben yanlış anladım ama" dedi kız.

"Ne var kızım yanlış anlayacak. İmlasına baktık, anlatım bozukluğuna da mı bakalım artık? Sınav mı olacağız beş lira para kazanacağız diye bu yaştan sonra? Müyesser Hoca mı gönderdi seni?" diye iyice kıllandı babam.

"Hayır yaaa, ne Müyesser Hocası! Tanımam etmem. Ben okuldan yeni mezun oldum, yeni işe başladım. Öğrencilik kıyafetlerinle işe gidemiyorsun. Kendime kıyafet bakayım di-

ye mağazaları dolaştım. Ama her şey çok pahalı, öyle uygun fiyatlı bir şeyler bakayım istiyordum ben kendime. Bulamadım. Otobüste eve dönerken sizin brandayı gördüm. Elbise 15, Gömlek 10, Kaban % 50 indirimli yazmışsınız. Hemen yerimden kalkıp düğmeye bastım ama bir sonraki durakta indirdi. O iki durak arasını yürürken kafamdan bir sürü hesap yaptım. İki elbise alırım, bir gömlek alırım, belki pantolonlar da indirimdedir ama yazmamışlardır buraya diye düşündüm. Kaban da bakacaktım, ama fiyatına bağlı tabii. Bazen % 70 indirim diyor, bir giriyorsun mağazaya, kendisi o kadar pahalı ki, indirimlisini bile alamıyorsun. Kabanı fiyatına göre düşünürüm, dedim. Sonra da dükkâna girdim işte. İçeriye girince anladım. Siz de bana buyurun dediniz. Ben de öyle kalakaldım, ne bileyim ben sizin kuru temizlemeci olduğunuzu. 15 liraya ceket mi yıkanır? 10 liraya gömlek mi yıkanır? Kabanın temizliğine % 50 indirim mi yapılır?" deyip babama mesleğini çok pis sorgulatıp çıktı dükkândan kız.

Giderken dükkânda kesif bir sessizlik bıraktı. O sessizliğin üstüne çıkıp brandayı söktü yerinden, katlayıp çöpe attı babam. "Amma da sazanmış ha" diyen çırağın gevrek gülüşü, babamın bakışlarıyla yarım kaldı. Babam bana döndü, "Gel anneni de gör" deyip kırk yıllık dükkânından ilk kez erken çıktı o gün. Ertesi hafta, "Şu senin yazlığın anahtarını getir bakalım bize, yeter bu kadar çalıştığımız" diye aradı telefonla. Dükkânı bir hafta içinde kapattı, emekliliğini resmen ilan etti. Yazlığa gidecekleri akşam uğradık. Abimin, "Nasıl razı oldun sen emeklilik işine?" sorusunu, "Yaşlandım artık" diye geçiştirdi. Son çayları içerken bana doğru eğilip, "O kız haklıydı" dedi. "Kırk yıl kuru temizleme yaptık. Kırk yıl yanıldık. Ülkenin yarısı 10 liralık gömlek ararken, diğer yarısının gömleğini 10 liraya temizledik... Asıl sazan bizdik..."

Kuşbakışı

Bu gelen yeni. Tek başına geldi. Birini bekler havası da yok. Onlar saate bakıyor. Ben saatle işi olmayanları daha çok seviyorum. Ayağına takılmış bir çuval parçasını sürükler gibi sürükledikleri yalnızlıklarını ve sırtlarındaki yükü izlemeyi daha çok seviyorum. Bu gelen de şaşırtmadı beni, üç kişilik masaya oturdu, sandalyelerin birine kendini bıraktı, diğer ikisine geçmişini yığdı. Birazdan uzun uzun gölü izleyecek, ördeklere ekmek atacak, ayağı bir taşa takılacak, alıp onu göle fırlatacak, bir çay söyleyip uzaklara dalacak. Düşünüp, çıkar yol bulamayıp kalkıp gidecek, kendisinin bütün ağırlığıyla hissettiği, başkasının zerre görmediği kamburunu çıkartıp, öyle yürüyüp gidecek. Yalnızlar ağır yürür, o da öyle yürüyecek.

Bu gölün kuşuyum. Kuşlar gibi özgür olmaktan bahsediyor insanlar. Her zaman öyle olamıyorsun. Bak bu gördüğün sakarmekeler, gölün sazlıklarında açtıkları gözlerini, yine bu gölün sularında kapatacaklar. Özgürlükleri suyun üstünden havalanmak, gölün bir ucundan diğerine süzülmek, insanların attığı ekmekleri ya da buldukları böceği yemek arasında gidip gelmek, kafalarını göle daldırıp çıkartmakla sınırlı. Her yerli kuşun çırptığı kadar kanat çırpıyor, yüzdükleri yerden kuşlara özenen insanları izliyorlar. "Kuşlara özenme, kuşlara özenme, kuşlara özenmeeee" diye bağırmak istiyorum. Çekip gitmeyi özgürlük sanıyorsunuz, gidenlerin ar-

kasından kahır çekiyorlar, kuşlara özenme demek, birini yolundan çevirmek istiyorum. Öyle ki, bu gelen bir daha yalnız gelmesin...

Göz göze geldiğini unutmak insana mahsus, bir kuş gördüğü yüzü asla unutmaz. İnsanlar bütün kuşları aynı bilir oysa, kanadı mı var, uçuyor, konuyor, ötüyor mu? Kuş olmak için yeterli onlara göre. Bitti. Biz insana öyle bakmayız. İnsan hep hikâye... Gelip gidiyorlar, sanıyorlar ki onlar gölü izliyorlar, göldeki kuşları, kuğuları, güneşin sudaki izini, suyun köpüğünü, taştaki yosunu, karşı dağları izliyorlar. Bütün bakışları tepetaklak edecek soruyu göz ardı ediyorlar: Ya onlar da seni izliyorsa? O zaman ne olacak?

Çocuklar geliyorlar bak. Kollarının altına kıstırdıkları ekmekten bir lokma kendi ağızlarına atıyorlar, bir lokma göle... Bazen çocuklar gelip, göle taş atıyorum diye çaktırmadan bizi nişan alıyorlar. İnsanoğlunun ruhuna kötülüğün nasıl sızdığını kuşlar bile anlamıyor. Taş kanada değdiği anda, bir acı ses yükseliyor. O sesi duyduğumda, başka bir canlının canını yaktığında insanların yüzlerinde gördüğüm o zafer izini görmemek için başımı halka halka açılan suya daldırıyorum. Vurulmak can yakıyor. İnsan olsun, kuş olsun. Kanadına taş değmesin istiyorsun.

Yaşlılar pek gelmiyor göl kenarlarına. Geldiklerinde kaçırmıyorum, onlara doğru süzülüp uzaktan izliyorum. Acıyla bakıyorlar, gülen yaşlı göremiyorsun, nasıl bir hayatsa insanoğlunun yaşadığı, yaşlanınca öldüklerini sanıyorlar; oysa ölerek yaşlanıyorlar. Onlar göle baktıklarında ben onların gözlerine bakıyorum. Birini anlayabilmek için anlatmasını bekliyorlar. Oysa, anlam zaten orada. Gösteriyor kendini, keskin bir taş gibi duruyor insanın üzerinde. Anlamak için, yaralanmayı göze alıp yaklaşmak, gözünün kenarındaki çizgiler arasında kendine bir yer edinmek, o çizgilerin her birinin kaç yıl, kaç acı, kaç hayal kırıklığı, kaç yitim, kaç sızı et-

tiğini hesaplayıp yerleşmek göz kenarına... Görünmez bir olta bırakmak kirpiklerinin arasından içeriye doğru. Bir gölün halkalanışını izler gibi izlemek gözbebeğini. Sonra tek tek çıkartmak kalptekileri. Bazen suyun ısısı aniden düşünce kırgın olur, kendiliğinden kıyıya vurur balıklar. İnsanın kırgını da aynı, ilkönce onlar takılır oltana. Sonra daha büyük dertler, geçmiş seneler, kederler. Attığın her oltada, kırk katlı bir bohçayı açar gibi açarsın insanı. Tek tek açarsın katları, açtığın her katta bir daha yanar, her yandığında daha iyi anlarsın. Sonunda bir beyaz mendil geçer eline. O mendil insanın özü. İçinde başka bir şey barındırmayan, yekpare, başlı başına bir hazine. Onu bulduğunda daha ileriye gidemeyeceğini anlarsın. Oltana takılabilecek en büyük av, bir çeşit trofe... O mendili bohçaların içine sakladığında kaybediyor insan, oysa bul bir kilitli iğne ve iliştir göğsüne. Sekseninde titreyen ellerin olsun ister, ister doksanında tutmayan bacakların ama o ilk yıllar göğsünde dalgalansın.

Gelenler arasında bazı yaşlılar daha başka bakıyor göle, dibini görür, içindeki taşı, kumu, çakılı, onun bile sıkıntısını görür gibi bakıyor. Gördüğü her şeyin yükünü taşıyor içinde. Onlara salma oltanı. İnsan taşıyabileceğinden fazlasına yaklaşmamalı. Öyle gözlerin kenarına oturmaya niyetlenince bağırır kalpleri: Alarga, açıktan geç, yaklaşma.

Akşamüstü âşıklar geliyor. Dünyaya haykırmak istedikleri aşklarını, kuşlar bile duymasa, biz dahi görmesek diyorum. Öyle gizli, öyle nahif, öyle sessiz yaşasalar. Olmuyor, bağırıyorlar. Sarılıp öpüşüp fotoğraf çekiyorlar. Sonra birden ayrılıyor ve telefonlarına dönüyorlar. Yanlarından sessizce yüzüp gidiyorum, kuyruğumun hemen altından başlayan su izi, mahrem dalgalar çiziyor.

Sarhoşlar geliyor geceleri. Sallanarak, yanlayarak, birbirinin üstüne yıkılarak yürüyorlar... Bir sarhoş birdenbire ayağa kalktığında, biz uykumuzdan sıyrılıp hazırlanıyoruz. Göle

yaklaşıyor. Olmayan sevgililerin önünde diz çöker gibi çöküp, bir nişan yüzüğü uzatır gibi boynunu uzatıyor. Kahrını kusuyor göle. Birinin kahrında yüzmek nedir bilmiyorsun. Sen gölü sudan, tuzdan, yosundan ibaret sanıyorsun. Suyun bileşenleri geceleri başkadır. Nereden bakarsan bak, neye kıyas vursan, su her zaman daha ağırdır.

Her gelen kendi hikâyesiyle geliyor. En çok da yalnızlar geliyor. Dedim ya; bu gelen gibi. Yalnızlıklarıyla birlikte gelip üç kişilik yeri tek başlarına işgal ediyorlar. Sıcak çay bardağını avuçlarını ısıtmak için kullanırken, kırmızı burunlarını çekerken mesela ya da masanın üzerine dökülen susam tanelerini parmaklarıyla toplarken, bilemiyorum; sadece onlara mahsus o sessiz ve derin hallerden birini yaşarken göz göze geliyoruz uzaktan. Gözlerimi açıp kapatıyorum. Bu yeni gelen görmüyor. Bir kuşun göz kırpışını görebilseydi diyorum, bir kuşun göz kırpışını... Bir göl kuşunun, bir göl kıyısı yolcusuna göz kırptığını görebilseydi. Kuşbakışı baksaydı kendine, bir daha yalnızlığını kimseye göstermezdi. Görmüyor. Yarın yine gelecek. Bekleyeceğim. Hepinizi beklediğimiz gibi...

Helva

"Usta be, senin adını kim koymuş?"

"İşine bak Mustafa."

Elindeki on üçlük anahtarı yere bıraktı Mustafa, kirli ellerini tulumuna sildi, ellerine baktı, yağlıydı elleri, kokladı, seviyordu yağ kokusunu.

"Mesela bak, benim adım Mustafa; ama benim dedemin adı da Mustafa'ymış. Sordum, onun dedesinin adı da Mustafa'ymış. Öyle oluyor genelde. Dikkat ettim ben, herkesin öyle. Senin adın da mı dedenin adı usta? Ama Orhan diye de dede adı olmaz ki... Bak hiç olmuyor, Orhan Dede, Orhan Dede..."

Orhan Usta, arabanın altından bilyeli arabasını hızla çıkarttı.

"Ulan Mustafa, kafayı mı yedin sen? İşine baksana oğlum. Git şu arabanın yağına bak."

"Bakayım usta, bakayım da, hadi bir söyle be, dedenin adı neydi senin?"

"Cemşit, Mustafa... Dedemin adı Cemşit! Senin ananın adı neydi Mustafa?"

"Kızma be usta hemen. Merak ettim öyle, kahvaltı hazırlayayım ben."

"Git yap bi şeyler Mustafa, adamı hasta etme, kahvaltı mı hazırlıycan, araba mı tamir edicen ne yapacaksan yap gözükme gözüme. Dedemin adı neymiş, adımı kim koymuş, vır vır vır..."

Mustafa, Orhan Usta'nın kızdığını anladı. Gitti arka taraftan bir sandık aldı, sandığı ters kapattı, üzerine eski bir gazete serdi. Gazetenin üzerindeki yazıları okumaya başladı. Ters sermişti gazeteyi, gazetenin düz tarafına geçti. Orhan arabanın altına girmişti tekrar, ayaklarını gördü Mustafa'nın. Arabanın altından bağırdı:

"Mustafa, işine bak Mustafaaaa!"

Toparlandı Mustafa, doğruca içeriye geçti. Bir bakır sahanın içine biraz helva dilimledi, biraz beyazpeynir vardı poşette, onu aldı, sandığın üzerine koydu. Küçük tüpün üstünden çayı indirip isli tavada üç yumurta kırdı. Döndü, az daha helva koydu tabağa. Bayılır helvaya Mustafa. Evlerinde ramazandan ramazana yerler. Orhan Usta burada her gün helva yediriyor Mustafa'ya. Altı ay önce okulu bıraktı Mustafa, Orhan Usta'nın yanına başladı, her sabah helva yiyor, daha bıkmadı. Bardakları durulayıp çayları koydu, duvardaki çiviye astığı ekmek poşetini indirdi. Usta tembihlemişti, her akşam Orhan Usta'dan üç ekmek parası alıyor, ekmekleri sabah işe gelmeden önce fırından alıp getiriyor, böylece mesaiden kaytaramıyor.

"Usta, hadi hazır, gel..."

Orhan, çıktı arabanın altından, ellerini tulumuna silerek Mustafa'nın yanına geldi.

"Atatürk ne demiş biliyon mu Mustafa? Acık enseye patlat demiş."

Mustafa ensesini kıstı ama yetişemedi. Koca bir şamar yedi ensesine.

"Öğrendin mi len neymiş dedemin adı? Eşek herif, işin gücün yok onları düşün, tabii çoluk yok çocuk yok, geçim derdi yok, işler yetişmiş yetişmemiş, para ermiş ermemiş kimin umurunda! Şuradan ekmek kopar bana Mustafa, işin gücün itlik!"

"Öyle deme usta bak, sen hiç düşünmüyon mu adını nasıl koydular diye?"

"Lan Mustafa, ben sana ağzın doluyken konuşma demiyom mu?"

Yutkundu Mustafa, dudaklarının kenarlarını yaladı.

"Ben çok düşünüyom usta, şimdi bak, benim dedemin dedesinin adı da Mustafa, benim de... Düşünüyom ben, ulan Mustafa diyom kendi kendime, memlekette başka isim mi kalmamış da Mustafa da Mustafa, koca sülalede herkes Mustafa. Ben çocuğuma babamın adını koymayacam mesela. Onunki de Hüseyin. Niye? Onun da dedesinin adı Hüseyin! Sanki başka isim yok."

"Mustafa, yemeğini ye oğlum hadi."

Ekmeği bölüp yumurtalarını yediler. Yumurtaların ikisi Orhan Usta'ya, biri Mustafa'ya...

"Şimdi mesela senin adın dedim ya usta, böyle filmlerden falan görüp de koydular herhalde. O zamanlar yoktur o kadar öyle güzel isim di mi usta?"

"O zamanlar ne len? Ben kaç yaşındayım ki o zamanlar olsun? Daha dün len... Artist bile varmış, Orhan Gencebay mesela."

"Orhan Gencebay artist değil şarkıcı ki."

"Neyse ne len, ha artist ha şarkıcı, aynı şey. Hem filmleri de var onun. Hem de ne filmler! *Dil Yarası, Kahır*... Sen ne bilicen. Git bi bardak çay daha doldur hadi."

Mustafa koşa koşa gitti geldi, çayını verdi Orhan Usta'nın. Ekmeğinden biraz koparttı, helva tabağına banacaktı, baktı ki bitmiş.

"Helva bitti mi be usta?"

Orhan sigarası ağzında cevap verdi, yeni yakıyordu.

"Bitti tabii, ağzını açacağına gözünü aç. Orhan'mış, Hüseyin'miş, Ahmet'miş, Mehmet'miş sana ne?"

Dişlerini dudaklarıyla temizledi Orhan Usta, Mustafa helva tabağını ekmekle sıyırdı. Helva bitti diye üzüldü. Orhan Usta'nın sigarasının bitimine yakın sordu:

"Usta be, benim oğlum olursa adını Orhan koyayım, olur mu?"

"Koy tabii, Orhan hem artist ismi, büyük adam, hatasız kul olmaz Mustafa... Kalk hadi biraz daha helva koy şuna, olmadım ben bu sabah."

Kalkarken az daha sandığı deviriyordu Mustafa... İsmi kaptı, helvayı hem de... Daha ne?

Kestane Karası

O kış, her yıl defalarca geçtiğim, her dükkânını, her taşını, dilencisinden simitçisine varana kadar her detayını bildiğim cadde bana aynı tadı vermedi. Yağmurlu aynı oysa, geçen yıldan bu yana hiçbir şey değişmedi. Ne yeni bir dükkân açıldı cadde boyunca, ne yeni bir ağaç dikildi, ne eskisi kesildi, önceki yıl başlayan inşaat bile bitmedi. Yağmurlu Caddesi'ni kışın daha çok severim, isminden olsa gerek, birazdan sert bir rüzgâr esecekmiş, gökten şiddetli bir yağmur inecekmiş gibi hafif karanlık görünür bana. Halbuki Yağmurlu, yolun iki tarafından cadde boyunca uzanan çınar, akasya, kavak ve erguvan ağaçlarıyla; bazen birbirine çarpmadan geçemeyecek kadar çok insanın yukarı aşağı yürüdüğü kalabalığıyla, sokak çalgıcılarının ve sokak satıcılarının sesleriyle şehrin belki de en işlek caddesidir. Neşesi ve kasvetiyle biraz da; caddeye bağlanan sokakların kollarını, caddenin başladığı yerdeki iki yol ayrımının bacaklarını teşkil ettiği, boylu boyunca uzanmış insanı çağrıştırır Yağmurlu... Hava henüz aydınlanırken üzerinden geçen arabalarla uyanır, kepenklerini açan dükkânlarla gerinir, gelip geçmeye başlayan insanlarla esneyerek güne başlar ve üzerinde atılan her adımla biraz daha aydınlanır. İlk araba üzerinden geçmeden önce, kimsenin görmediği bir yerlerde sakladığı hüznü, caddenin başında adının yazılı olduğu tabelanın üzerine gelişigüzel asılmış palto gibi bırakır... Bu caddenin Yağmurlu olduğunu her-

kes bilir; tabelaya ihtiyaç yoktur. Onu görenler ve o paltoyu fark edenler; insanın gülüşündeki kederi, gözlerinin ışığındaki elemi, kahkahasındaki kahrı bulabilenlerdir. Yağmurlu'ya bu idrak ile bakanlar; kepenklerini yirmi yıldır dükkânı devredip gitme hevesiyle açan ayakkabıcıyı, bir gün büyük ikramiyenin kendisine çıkmasını bekleyen milli piyangocuyu, pastanenin hemen yanında örgü banyo kesesi satan teyzenin mahcubiyetini, sokakları süpüren belediye görevlisinin dökülen yapraklara olan hıncını, her gün tam dört kez tuvalete gitme bahanesiyle kozmetikçinin önünden geçen topal eczacı çırağının sağlam bacağına binen yükün ağırlığını, bankamatik sırasında bir önceki müşterinin olmayan bakiyesini görünce kendi emekli maaşından utanan şapkalı bey amcayı ve cadde boyunca kalabalıklar içinde geçip gidenlerin bıraktığı yalnızlığı da görür. Tabelanın üzerine atılmış palto, gece yarısı el ayak çekilince tinercilerin ve hepimizden farklı olarak, rezaletini gece yaşayanların örtüsü olur. Yağmurlu, gün aydınlanana kadar hepsini kollarının altına alır ve hayat başladığında onlardan geriye belki birkaç kirli poşet, bir köşede bir parça kusmuk, kırık bir ayakkabı topuğu kalır.

Yağmurlu, bütün bu tezatlarıyla benim hemen her gün uğradığım, alışverişimi ve yürüyüşümü yaptığım, kendime hayat kırıntıları topladığım yer. Kavak ağaçlarından savrulan polenleri, yazın sıcağını, rüzgârın esişini, yılın ilk karını burada karşılarım. Bu yıl da öyle oldu. Güneşin yaktığı omuzlarıma birkaç yağmur damlası düştü önce, sonra birkaç kuru yaprak ağırladım aynı yerde ve nihayetinde karı karşıladım. Her zamanki gibi geldi kış, insanlar dükkânlara kaçıştılar, sokak satıcıları daha kalın giyindi, eldiven, bere, atkı dolu askılar dükkân kapılarına çıkartıldı, şemsiyeci geri çekildi. Aheste gezen insanların sayısı azaldı, adımlar hızlandı... Ben hasta olmadığım sürece her gün çıkıp cadde boyunca bir kez yürüdüm. Bu yürüyüşlerden birinde fark et-

tim geçen kışlardan daha az haz aldığımı. Caddenin sonuna kadar yürüdüm, sona doğru hafif yokuştur Yağmurlu, yokuş çıkarken artırılan bisiklet vitesleri gibi, adımların biraz daha sertleşir. Yokuşun sonundan baktığında Yağmurlu bütün hareketi ve güzelliğiyle görünür. İnsanlar küçülür, küçülür, küçülür ve en sonunda görünmez olur. Caddenin sonuna geldiğimde arkama dönüp Yağmurlu'ya baktım. Bir şey eksikti caddede. Yanımdan geçen gençlerin gülüşlerine aldırmadan uzun uzun etrafa bakındım. Geldiğim yolu daha büyük dikkatle geri döndüm. Yokuştan aşağıya inerken, sanki yolda düşürdüğüm bir şeyi arıyormuş gibi bakınarak yürüdüm. En büyük umutsuzluk, neyi aradığını bilmeden aramak diye okumuştum bir yerlerde. Köşedeki kafeteryanın önündeki masalara, bir iki kişi oturmuş. İçeride sigara içilmediği için, soğukta oturmayı dert etmeyen müşteriye bir fincan salep getirdi garson, burnuma bir tarçın kokusu geldi. Bu kokunun devamında bir de kestane kokusu olmalıydı. Her yıl caddenin başında, ortasında ve sonuna doğru birer kestaneci olur, "Kestane kebaaap" sesleriyle kesekâğıtlarına kestane doldurur, ellerindeki maşayla kestane çevirir, tezgâhlarından yükselen kokuyla yanlarından geçenlerin bakışlarını ister istemez kendilerine çekerlerdi. Bu sene hiç mi gelmemişlerdi, yoksa sadece bugün mü yoktular? Hatırlamaya çalıştım, hayır, yakın bir zamanda karşılaşmamıştım. Yazın haşlanmış ve közde mısır, kışın kestane satan bu satıcıların Yağmurlu'nun havasına bu denli hâkim olduklarını, tezgâhı açmadıklarında kokuyu da beraberinde götürdüklerini, bir caddeyi eksik bıraktıklarını fark etmemiştim daha önce. Koku, insan hafızasında olduğu kadar, mekân üzerinde de bir iz bırakıyordu belli ki. Yokluğunu bir his olarak duyuyordun. Ertesi gün tekrar yürüdüm Yağmurlu'da. Sonraki gün tekrar. Yoktular. Biri olmasa, başına bir iş gelmiş dersin ama üç kestanecinin üçünün de başına bir şey gelmiş olamaz

ya! Belki kestanenin sokakta satışı yasaklandı kim bilir! Daha önce kokorece gelmedi mi aynı yasak! Vatandaş sokaklara döküldü kokorecimizi isteriz diye, şarkılar türküler yapıldı. Kestaneye de aynı yasak geldi belki...

Bir akşam eve doğru yürürken, ara sokaktaki otoparkçıyla selamlaştık. "Sence de bir şey eksik değil mi Yağmurlu'da bu kış?" diye sordum. Düşünmedi, ne sorduğumu anlamaya bile çalışmadı. Kısa bir cevap verdi. "Ne?" dedi. "Kestaneciler yok" dedim, "fark etmedin mi, bu yıl kestaneciler yok." "Haaaa" dedi, "çok pahalı bu sene kestane, nasıl alıp nasıl satsınlar? İzlemedin mi haberlerde, kestane fiyatları el yakıyor diye çıktı kaç kere?" "İzlemedim, doğrudur" dedim.

Ertesi gün, Yağmurlu'ya kimsenin bilmediği bir kıyak yapmak geldi içimden. İş çıkışı markete gidip bir kilo kestane aldım. El yakan fiyatlı ürünleri çok yakmasın diye şeffaf kapların içinde tartarak satıyor marketler. Baharda eriği, kirazı yüzer gramlık ölçülerde şeffaf kapların içinde alırız ya hani, kestaneleri de öyle paketlemişler bu sene. Yarımşar kiloluk iki adet kestane paketi aldım, hızlıca evin yolunu tuttum. Yağmurlu'ya çıkan sokaklardan birinde oturduğumdan eve gitmem, kestaneleri bıçakla çizmem, kış boyunca hiç açmadığım terasın kapısını açmam, mangalı yakıp kestaneleri üzerine dizmem ve kestane kokusunu Yağmurlu'ya salmam çok vaktimi almadı. Mangalı gelince söndürürdüm. Açılan kestaneleri kesekâğıdına doldurdum ve hızlıca Yağmurlu'ya indim. Kestanecinin her yıl durup bu yıl durmadığı yere en yakın banka oturup kesekâğıdının ağzını açık bıraktım. Gelen geçenlerden, burnu kestane kokusunu alanlar etraflarına bakındılar, beni fark ettikleri anda kesekâğıdını, "Buyurmaz mısınız?" diye uzattım. Garipseyip geri adım atanlar oldu, uzanıp alanlar ve teşekkür edenler de... Lacivert paltolu bir adam, "Nereden buldun yahuuu? Bütün kış kestaneciyi aradım" dedi. "Bulamadım, kendim pişirdim, buyurun lütfen, di-

lediğiniz kadar yiyin" dedim. Çekingen bir samimiyetle yanıma oturdu. Kesekâğıdını sağ elimden sol elime geçirdim, böylece adama daha yakın olacaktı. Ellerime baktı. "Ellerine ne oldu delikanlı?" dedi. Kendime göre gayet de orta yaşlı olmama rağmen, ona göre delikanlı olmam hoşuma gitti. Aceleyle çıkınca ellerimi yıkamayı unutmuştum. Biraz mangal kömüründen, biraz kestanelerden karalanmış ellerim. "Kestane karası" dedim. Güldü adam. "Karadenizli misin yoksa?" dedi. "Değilim, neden sordunuz?" dedim. "Kestane karası bizim fırtınamızdır delikanlı" dedi. "Tam böyle balık mevsiminde, eylül sonunda, rüzgâr her yönden eser, deniz köpürdükçe köpürür, açıkta yakalanırsan kestane karasına, halin harap olur" dedi. "Hiç duymamışım daha önce" diye cevap verdim kesekâğıdından bir kestane daha alırken. O da aldı. Soyarken anlatmaya devam etti: "Vakfıkebir var Trabzon'da, siz daha çok ekmeğini bilirsiniz, hani yol boylarında 'on beş gün bayatlamayan ekmek' diye satıyorlar." "Biliyorum" dedim. "Hah, o Vakfıkebir, adını kestane karasına borçlu biliyor musun? O zamanlar Şehzade Selim Trabzon'dayken annesi Gülbahar Sultan oğlunu ziyarete gelmeye kalkar. İstanbul'dan biner gemiye, oradan Trabzon'a gelecek. Yaklaşacakları sıra, bir rüzgâr, bir fırtına... Kestane karası... Gemi denizin üzerinde sallanır da sallanır. Gemi batarsa hali harap kaptanın... Düşünsene, sultan batacak! Denk geldiği ilk liman olan Büyük Liman'a sığınır kaptan. Gülbahar Sultan'ı sağ salim gideceği yere değilse bile en azından karaya ulaştırır. Gülbahar Sultan da o toprakların gelirini kurduğu vakfa bağışlar. Ondan sonra da bu limanın adı Vakfıkebir diye söylenmeye başlar diye anlatmıştı bize öğretmenimiz. Teee o zamandan kalmış aklımda, şimdi ne zaman kestane yesem, elimde isi kalsa o aklıma gelir. Ne iyi oldu delikanlı, hem kestane yedim, hem memleketi yâd ettim. Kesene bereket" dedi, kalktı gitti lacivert paltolu adam. Kesekâğıdının içinde hâlâ bir

avuçtan fazla kestane vardı. Ağzını kapatıp bankın üzerine bıraktım, isli ellerimi cebime sokup yürüdüm Yağmurlu boyunca. Geride kalan kestaneler, Yağmurlu'nun gündüzünü hiç görmeyen, kokusunu duymayan, kestaneciden ve diğer pek çok şeyden bihaber, Yağmurlu Caddesi tabelasının üzerine atılmış hayali paltonun altında yaşayan gerçek insanların olsun...

Araka

Ulen deyyus, kendin çöz çözeceksen bulmacanı, paraladın kafamı sabahtan beri, yok o ne, yok bu ne? İri taneli bezelyeymiş... Yaz, beş harf değildir o, yukarıdan aşağı, on harf, yaz yaz... İri taneli bezelye: Elinin körü. Ulen ne iri taneli bezelyeymiş, sülalemizin canına ot tıkadı. Elli senelik belamdır o benim. Ömrümü yedi canına yandığımın iri taneli bezelyesi. Babaannene evlendiğimiz ilk gün tembihledim ben, bu evde araka, bezelye, fasulye o nevi hiçbir şey pişmeyecek, tanesinin iriliği ufaklığı fark etmez, önüme yemek diye bunlardan koyarsan o gün boşarım seni dedim. Güleceği tuttu kadının ama bendeki ciddiyeti görünce yutkundu kaldı. Adını anmayacaksın dedim. Anmadı rahmetli. Sonraları düşündüm, belki kendisi severdi, canı çekmiştir onca yıl, bak bir kere pişirmedi bana saygısından diye az sıkıntı da yaptım ölümünden sonra ama... aman neyini sevecek? Sevecek yemek mi kalmamış, etini sütünü eksik mi ettim torunum, dolabı bir gün boş bırakmadım, daha da iyi olurdu durumumuz ama o arakalar yüzünden başımıza gelmeyen kalmadı. O arakalar olmasaydı bugün belki seni özel okulda okuturdu baban, böyle akşam karanlığına kadar el âlemin adamının ağız kokusunu çekmezdi. Akşam sekizde çıkıyor işten baban, ona bak da adam ol. Kendimi suçluyorum be Aliş, bırakabilseydim babana bir ev, bir araba, çocuk bu saatlere kadar işyerinde durmazdı belki. Daha rahat iş bulurdu kendine. Bırakama-

dım. Niye? Çünkü bana da babamdan bir şey kalmadı. Kalırdı kalmaya da, o senin iri taneli bezelyen yüzünden kaybettik biz varımızı yoğumuzu.

Ben on yaşındaydım Aliş. Bizim köy insan kaynıyor o zamanlar. Hani seninle geçenlerde gittik ya, in cin top oynuyor sokaklarında diye söylendim durdum. Ondan işte, insan ister istemez kendi gençliğini, çocukluğunu arıyor sokaklarda Aliş. Bir kalabalıktı ki o zamanlar, böyle vızır vızır. Sokaklar kalabalık, gece gündüz insanlar koşturuyorlar, sokağa Londra asfaltı diyoruz. Sanki Londra'yı, asfaltını gören var. Ama öyle kalabalık. Geçimini tarladan tokattan sağlıyor köy halkı. Ekip biçiyorlar, yaz kış hiç bitmiyor tarla işleri. Bizim de küçük bir kulak tarlamız var, oraya da mısır ekiyoruz. Hayvanlarımız çok, mısırın koçanını biz, sapını hayvanlar yiyor. Rahmetli Ali Dedemle rahmetli babam hep hayvancılıkla uğraşmışlar. İşleri o. Senin adın benim yüzümden Ali değil. Rahmetli dedemin adıymış, benim adımı ondan sebep Ali koymuşlar, seninkini de babaannen tutturdu Ali olsun diye. Neyse Aliş, hayvanlarımız var, onlara bakıyorlar, zor iş. O hayvanların hastalığı olur, bakımı olur, doğumu olur. Çok kuzuyu hasta diye eve aldık, şişenin ucuna emzik takıp beslediğ biz, öyle evde kedi köpek beslemek de neymiş! Erkenden kalkarsın, hayvanları hazırlarsın, soğuk sıcak demez kıra götürürsün. O sıcakta, güneş tependeyken hayvan toplamaya çalışırsın, yağmurda, siste hayvanları kaybetmemeye çalışırsın, akşam eve dönersin ama insanlığından çıkarsın Alişim, sen de bir çeşit hayvan olursun zamanla. Sofra yüzü görmezsin, kahvaltını kırda yaparsın, öğlen yemeğini kırda ağaç altında... İnsan sıcak yemeği, sıcak çayı özlüyor, akşam eve gelince öyle atıyorsun kendini yer sofrasına. Sıcak bir şey geçsin de boğazından, isterse zehir olsun. Hayvanlara gelince, bunlar sağılacak, o sütler süzülecek, satılacak... Ahırları, ağılları küreyeceksin. Ha babam iş! Annem, babasının evinde

hiç böyle iş görmemiş. Tarlaları varmış, çalışmış ama tarlada çalışmış, hayvan yüzü görmemiş. Birdenbire böyle işin ortasına düşünce altından kalkamamış. Üstüne bir de birer yıl arayla üç çocuğu olunca gelenler gelmiş anneme. Başlamış babama, "Tarlamız olsa, tarlada çalışsak, hayvancılığı bıraksanız, tarla alsanız, ben tarlada çalışırım, kendi mahsulümüzü yeriz, onu satarız, şöyle güzel olur, böyle güzel olur..." demeye. Kadın milleti kafasına bir şeyi koyduysa Alişim, dokuz adam bir araya gelse gene vazgeçiremezsin. Oflaya puflaya, söylene söylene, ağlaya ağlaya allem etti kallem etti, soktu babamın kafasına tarla işini. Bu sefer babam başlandı söylenmeye. Ömürleri hayvan pisliği temizleyerek mi geçecekmiş de, bıkmış hayvancılıktan da, söylenti varmış, hastalık girecekmiş hayvanlara, bir girerse bitikmişiz falan, her akşam sofrada başka bir yerden açtı konuyu. Annem hep kafa salladı. O kurban bayramından sonra, sattıkları hayvanların parasıyla küçük bir tarla aldılar babama. Dedem ailenin büyüğü ama aile büyüklüğü bir yere kadar Alişim, bir yaşa kadar büyük oluyorsun, sonra seni takan olmuyor. Ben şimdi nasıl sizin evde öyleyim, ne derlerse hı hı deyip geçiyorum, dedem de öyle, hıı dedi. İki dönüm bir tarla aldılar, annemi de başına koydular. Hadi bakalım ek ne ekiyorsan, dik ne dikiyorsan. Evdeki işlere bir de tarla eklendi ama çok mutlu annem. Koşa koşa gidiyor tarlaya. Bizim oralar domates, biber, kabak, salatalık falan, hep onlarla meşhur. Pazara bir git hep tezgâhlarda bizim köyün ismini görürsün, Tuzluca domatesi, Tuzluca kabağı... Tarlayı alınca, dedik herhalde biz de bunlardan ekeriz. Bu tutturdu, araka ekelim. Kimsede yok araka, nereden duydun, nereden gördün de araka diye tutturursun? Araka diyor, başka bir şey demiyor annem. Elin bir akıllısı biziz. O bir yere düğüne gitmiş kızken, o gittikleri köyde hep araka tarlaları varmış, düğün yemeğinde bunlara araka koymuşlar, ne tatlıymış, çok zengin köymüş orası,

hep herkesin tarlası arakaymış. Boş tarlada gezip gezip araka dedi. Bir hafta sonra babam da araka diye dolaşmaya başladı. Dedem ona da olur dedi, bir tarla araka ektik. Fakat ne araka? Birinci çapası, ikinci çapası, sulaması... Gözünü seveyim hayvancılığın dedi durdu babam, fakat annemin yüzüne söylemiyor, arkasından söylüyor hep. Yüzüne, "Ne iyi oldu da ektik, valla iyi akıl ettin" diyor. O sene bir yağmur, bir yağmur, sel aldı köyü. Herkesin tarlası ziyanlık, yağmurdan hayvanları bile doğru dürüst çıkartamıyoruz dışarıya, öyle fena mübarek. Annemin arakalar hastalandı, ziraatçı geldi, külleme dedi, gitti. Bir tarla araka öylece gitti. Çok inatçı kadındı annem rahmetli, "Seneye gene ekeriz n'apalım" dedi. Vazgeçer dedi babam, vazgeçmedi. Gene ektik. Bu sefer tarlanın başına geçip Yasin okudu her gün, evin işi, evdeki hayvanlar, iki dönüm tarlanın işi yetmedi, bir de Yasin okuma çıktı. Sonra kendi sıkıldı, benim başıma sardı, her gün gidip tarlanın bir üst ucunda, bir de alt ucunda Yasin okuyup üfleyeceksin dedi, dediğini de yaptırdı. Havalar mı güzel gitti, toprak mı iyi geldi, Yasin mi tesir etti bilmem, o sene çok güzel mahsul aldık tarladan. Kardeşim vardı benim, Ramis, sen küçükken öldü o. Ramis'e sünnet yaptılar o yaz, bir kazan araka pişirttirdi annem, etli. Gelen misafirlere etli arakayla pilav verdiler. Çok sevdi insanlar, hep anneme, "Aferin kız, ne iyi akıl ettin" dediler, bizimki de kasıldıkça kasıldı.

Sünnetten iki hafta sonraydı, iki araba durdu tarlaların önünde. Böyle bir kamyonet, arkası kasa dolu. Biri de çok cakalı bir otomobil. Jantına bakıp saçını tara, öyle temiz araba. İçinde çok fiyakalı bir adam oturuyor, dedemlerle yaşıt gibi ama değil. Çok zengin belli, zengin insanlar yaşlanmıyor Aliş. Bizim tarlanın önünden geçti gitti. Köydeki bütün tarlaları dolaştı, her tarladan bir kasa domates aldı. Kasalara numara vermişler. Tek tek yanındaki adamlara hangi kasa hangi tarlaya aitse, o tarlanın sahibinin adını yazdırdı. İs-

hak Ahmet yedi numara, Simtos Osman üç numara, Fırıldak İhsan iki numara. Hep yazdılar bunları. Adama sordular, niye yazıyorsun hemşerim, ne olacak bu numaralar diye ama adam bir şey söylemedi. Zenginlerin konuşmama hakkı vardır Alişim, adam onu kullandı herhalde. Akşam kahvede birbirlerinin numarasını sordu köylüler, Üçbeş Cemil vardı, sen bilmezsin, baban bilir, o Üçbeş Cemil'in üçbeşi o zamandan kaldı. Cemil'e sen kaç numarasın diye sormuşlar, üç demiş; Simtos Osman, "Üç benim" demiş, üç bendim, sendin kavgası çıkmış. Ertesi gün adam tekrar gelince koşa koşa gitmiş Cemil kamyonete, "Ben üç müyüm, beş miyim?" diye. Beşmiş aslında, ama üçlüğü de Simtos'a kaptırmayı kendine yedirememiş, bir kavga daha çıkmış elin yabancı adamının önünde. Adam hiç oralı bile olmamış, basmış gitmiş parlak jantlı arabasıyla. Sonra bizim tarlaya geldiler. Ben de oradaydım. Mahsul güzel ama Yasin'e devam ettiriyor annem, her gün bir aşağıdan bir yukarıdan okuyup üflüyorum. Adam geldi, babamı buldu, ağaç altında konuştular, tarlada gezip arakaları açıp baktı adam. Annemin içi gitti her açılan arakada. Babamı tekrar ağaç altına çekti adam. Uzun uzun konuştular. Akşam sofrada dedeme açtı konuyu babam. Başımıza talih kuşu kondu dedi. Koyunun, ineğin pisliğinden kurtulduk dedi. Anneme dönüp, "Hay sen aklınla bin yaşa" dedi. "Bundan sonra sırtımız yere gelmez" dedi. Gelen adamın konserve fabrikası varmış, yeni açıyormuş fabrikayı. Konserve salça yapacakmış, böyle çevre illerdeki köyleri dolaşıp numune ürün topluyormuş. Tuzluca'nın ününü duymuş zaten, ondan gelmiş. Herkesten bir kasa numune domates almış, en güzeli hangisiyse onlarla anlaşacak, toplu alım yapacakmış. Böylesi hem adamın işine geliyormuş, hem de çiftçiye kolaylıkmış. Ucuza alıyorum ama sen de pazarda satmaya uğraşmıyorsun neticede demiş adam, hak vermiş babam. Sonra adam bizim tarlayı görmüş. Bakmış bunlar domates de-

sen domates değil, salatalık desen salatalık değil, ne ki bunlar diye karşıdan bakmış ilkin. Köyde birilerine sormuş, araka demişler. Geçen hafta sünnette pişirdiler, çok lezzetliydi demişler. Adamın rüyasına girmiş arakalar. O gece yatağında, "Ben neden bu fabrikada sadece salça yapıyorum, turşu da kurarım, bezelye konservesi de yaparım, fasulye konservesi de yaparım" demiş. Ertesi sabah da soluğu bizim tarlada almış. Sonra dedemle babam uzun uzun konuştular. Bir gün sonra tekrar geldi fiyakalı. "Ekin" dedi, "ekebildiğiniz kadar ekin, ben hazır alıcısıyım. Bu sene artık geçti, seneye hepsini alırım." Zor karardı babamla dedem için, annem kasım kasım kasılıyordu. Koca bir aileyi çileden kurtarıyor, üstelik de zengin ediyordu. Babam, "Borca girelim, yeni tarla alalım" dedi. Annem, "Ben hem hayvanlarla, hem iki tarlayla uğraşamam, satın hayvanları" dedi. Dedem, "Bekleyelim" dedi, "Hızlı koşan atın boku seyrek düşer, tanımayız adamı, seneye ektiğimizin tamamını adama verelim, sonraki sene alırız" dedi. Annem babamı kolundan tutup odaya çekti, gerisini duymadık. Ama o sene bütün hayvanları tek tek sattık. Dedem bastonuyla boş ahırların içinde dolaştı durdu günlerce. Sütü, peyniri, yoğurdu kesti. Kendince bir protestoya kalkıştı, "Ben yıllarca süt verdim millete, şimdi gidip başkasından almam, başkasının malının sütünü içeceğime hiç içmem" dedi. Herkese küstü, namazdan eve, evden namaza... Sobanın yanından kalkmaz oldu. Babam satılık tarla aramaya başladı. Öyle kolay kolay bulunmuyor, kimse satmaya yanaşmıyor. Sonunda bizim köyün dışında, komşu köyden Sıddık Mustafa'nın tarlasını buldular, on beş dönüm tarla aldılar. Sıddık Mustafa satmaya pek meraklıydı, bizimkiler almaya; ne olup bittiğini anlamadan aldılar tarlayı. Sıddık Mustafa'ya para lazımdı, bizimkilere tarla. Tarla hisseliymiş, Sıddık Mustafa'nın kardeşi Almanya'daymış, gelince yaparız devir teslimi dedi. Sobanın yanından, "Yahu durun, kadast-

roya sordurun, tapusunu alın, hisseli arazi işine girilmez" sesleri yükseldi ama duyan olmadı. Hayvanların parası tarla parasıyla kafa kafaya geldi. Tarla köyün dışında, yürüyerek gidilecek yer değil. Annem altınlarını verdi, üstüyle de borca girdiler, bir Massey Ferguson aldılar. Gelin gibi girdi traktör eve. Öyle açıkta bırakmak olmazdı. Hayvanların ağılını yıktılar, Ferguson'a kuruluk garaj yaptılar. Baharda evi barkı unuttu bizimkiler, kolayını bulsalar tarlada yatıp kalkacaklardı. Kolayını buldular, tarlanın bir köşesine kerpiçten bir ev yaptılar. Dedem evde kaldı, biz tarlada. Sonra bütün derdimiz arakalar oldu. On beş dönüm araka ektik. Sabah, öğle, akşam Yasin okudum. Benim vazifem Yasin'di. Ekimi, tırmıklaması, gübrelemesi, hereklemesi, toplanması derken bir alay adam çalıştı tarlada. Hepsinin haftalığını peşin ödedik. Hayvanlardan kalan son paralar da öyle gitti. Araka badıçlarını toplayıp toplayıp çuvalları yol kenarına dizdik. Fiyakalı adam ha bugün gelir, ha yarın gelir diye bekledik, fiyakalı gelmedi. Annem, "Tebareke"yi de oku dedi, okudum. Gelmedi. "Amme" dedi, okudum. "Senle olacak iş değil bu" dedi, Hafız Murtaza'yı attı babam Ferguson'a, ona okuttu, ama fiyakalı gelmedi. Annem araka çuvallarını kendine yastık etti, gece gündüz çuvalların başında bekledi. Gelmedi. Sonunda babam adamı bulmaya gitti. Ama nerede bulacak? Sarı Çizmeli Mehmet Ağa... Üç gün üç gece, Balıkesir taraflarında yeni kurulmuş konserve fabrikası aradı. Eli boş döndü. Arakaları yok fiyata toptancılara sattılar, çuvallardakiler hep çürüdü, konu komşunun hayvanlarına verdiler. On beş dönüm mahsul dalında geçti sonunda. Köylü geldi topladı, insanı, koyunu, kuzusu, danası arakaya doydu Tuzluca'nın. Sıddık Mustafa'nın Almancı kardeşi o sene yıllık izine gelmedi, haber yollamış, "Benim, tarlanın satılmasına rızam yok" demiş. Sıddık, "Ben onu ikna ederim seneye" dedi. Dedem seneyi göremedi, sobanın yanından alıp mezara koyduk sonba-

harda. Babam dedemin ölümünden kendini suçladı, yok pahasına sattıkları arakaların kazancı traktörün borcunu karşılamadı, traktöre haciz geldi, babam alamadığı araziyi satamadı, sonunda sıyırdı kafayı rahmetli... Dağ gibi adamdı, kafasını sallaya sallaya, araka araka diye diye göçtü gitti. Ben askerden gelince tarlayı sordum soruşturdum, Sıddık Mustafa'ya düşen hissenin yarısından yol geçmiş, kalan yarısını tehditle mehditle aldık elinden. Sonunda tapulu malımız oldu. Biz de herkes gibi salata, domates, kabak ektik, tıkadık canımızı. Annemi tarlaya sokmadım. Ölmeden iki gün önce, "Bir tabak araka bul da pişir bana" demiş gelinine, benden korkusuna kimse pişirip verememiş anacığıma. Hep pişmanlıktır içimde. Annem de öldükten sonra mirasta ev bana, tarla Ramis'e düştü. Ne yaparlar şimdi tarlada bilmem. "Araka ekmeyin de" dedim miras paylaşırken, "ne ekerseniz ekin. Vallahi değil Yasin, hatim indirseniz kâr etmez arakaya." İşte böyle Aliş, hadi git öte yanda çöz şimdi bulmacanı... İri taneli bezelyeymiş, elinin körü...

Sıradan Anlar Fotoğrafçısı

Göl kenarında nizami dizilmiş büfeler var; balık ekmek, köfte ekmek, meşrubat falan satıyorlar. İkişer, üçer de masa atmışlar. Göldeki ördeklere ekmek atıyorsun, kapışıyorlar, ekmek arası bir şeyler yiyorsun, çay içiyorsun. Manzarası da çok güzel, insan kendine geliyor. Eskiden daha az insan gelirdi, şimdi boş masa bulmak zor, insanlar akın akın yalnız kalmak için göl kenarına gelip, yeni kalabalıklar yaratıyorlar. Üç yazdır, düzenli olarak her gün iş çıkışı geliyor, arabanın bagajından katlanır piknik sandalyemi ve fotoğraf makinemi çıkartıp, büfelerin ticari sınırları içerisinde olmayan ama büfelere en yakın göl kıyısına, kavak ağaçlarının arasına sandalyemi yerleştiriyor ve sessizce onları izliyorum. Her gün yenileri geliyor, şanslı günümdeysem eğer, bazen günde iki taneye denk geliyorum. Hatta bir keresinde inanılır gibi değildi, üç grup aynı anda geldiler. Hangisine yetişeceğimi şaşırdım. Zor bir gündü ama başardım.

Üç yıl önce karım beni terk etti. Ortaokuldan beri beraberdik, üniversiteyi aynı şehirde okuduk. Dünyaya birbirimiz için geldiğimize inanıyor, birbirimiz olmadan yaşayamayacağımızı düşünüyorduk. Ergenlik sivilcelerine, göğüslerinin büyümesine, saçlarının renginin koyulaşmasına, sesinin değişimine, sınav heyecanlarına, arkadaş kavgalarına, hayal kırıklıklarına, tüm sevinçlerine, babasının ölümüne, annesinin yeniden evlenmesine, ilk işgününe, işten kovulması-

na, geçirdiği trafik kazasına, iki ameliyatına, büyük küçük tüm hastalıklarına, âdet sancılarına, parasızlığına, kazı kazandan çıkan küçük ikramiyelerine, askerdeyken yemin törenine annemlerle birlikte gelişine, masanın altından elimi usulca tutuşuna şahit olmuştum. Hep beraberdik. Evlenmek için can atıyor, bir an önce benim kendi işimi kurmamı bekliyorduk. Sadece biz değil, ailelerimiz, arkadaşlarımız, apartman görevlimiz bile bu kutlu düğünü bekliyordu. Evlendik. Dört yıl süren evliliğimizin ilk yılı şaşkınlık, ikinci yılı bıkkınlık, üçüncü yılı yılgınlık, son yılı rezillik içerisinde geçti. Bitmeyen kavgalarla konu komşuya, eşe dosta yeterince rezil olduktan sonra ayrıldık. Geriye kocaman bir boşluk kaldı. Evi, arabayı ve tüm arkadaşlarımı ona bıraktım. Ortaokuldan beri edindiğim ve onun da ortak olduğu tüm sosyal hayatımı ona devrettim. Kapıdan, o sözünü ettiğim boşluğu ve bir valiz eşyamı alıp çıktım. Hayatımı yeniden kurdum ve kendimi işe verdim. Annem ve babamla bile görüşmek istemedim. Bana yöneltilen, "Nasılsın?" sorusunu, "Unuttun mu onu?" diye anlıyor, cevap vermeden kaçıyordum. Çünkü kendimi toparlayamıyordum. Sadece çalışıyordum, gece gündüz çalışıyor, para kazanıyor ve harcayamıyordum. Yeni arkadaşlıklar kuramıyor, uyuyamıyor, yemek yiyemiyor, tutunamıyordum. Uykusuz bir gecenin sonunda soluğu doktorda aldım. Uzun süre devam eden terapilerin birinde doktorum, beni iş dışında meşgul edecek uğraşlar edinmemi önerdi. İşte doğa yürüyüşleri, dil kursları, spor vs... Sosyal bir eylem içerisinde olabilmem için işten erken çıkmam gerekiyordu ama ben işyerinden gece yarısı çıkıyor, eve gidip uyuyor, ertesi gün erkenden tekrar işe koşuyordum.

Bir gün işyerinden mesai bitiminde çıktım, göl kenarına geldim. Üniversiteyken buraya arkadaşlarımızla birlikte gelirdik, hiç yalnız gelmemiştim. Arabadan inip inmemekte tereddüt ettim. Sonra baktım, başka masalarda da tek başına

oturan insanlar var. Gidip ben de oturdum ve ördekleri izledim. Balık ekmek yedim. Çay içtim. Telefonumla oynadım. Bir çay daha içtim. Kalkmak üzereyken onları gördüm. Yeni geliyorlardı. Kabarık eteği ve topuklu ayakkabılarıyla yerdeki çakıl taşları yüzünden yürümekte zorlanan, sürünmesin diye eteğini ucundan tutup kaldıran bir gelin ve düşmesin diye gelinin kolundan tutan parlak suratlı bir damat. Hemen arkalarında, gündüz gözüyle gece kıyafeti giymiş, saçları topuz, kâkülleri kıvırcık ve ellerindeki alışveriş poşetleriyle uyumsuz iki kadın. Onların da arkasında, elinde kocaman fotoğraf makinesi taşıyan bir fotoğrafçı. Balık ekmek yemeye gelmedikleri aşikârdı. Göl kenarına gidip değişik hareketler yapıp fotoğraf çektirdiler. Manzaradan onlar da böyle istifade ediyorlardı. Deklanşöre her basıldığında gelinin ve damadın mutluluğu, gölün üzerinde dalga dalga halkalandı. Onları izlerken ister istemez, "Biz de böyle mutluyduk" dedim içimden. Kalkıp gitmedim, oturdum ve onları izledim. Bir ara, birbirlerine sarılıp derin derin uzaklara baktıkları bir an, gelini hıçkırık tuttu, damatla birlikte güldüler. Görümceler uzaktaydılar. Fotoğrafçı makinenin ayarını yapıyordu. Kız nefesini tutarken, damat onu dudaklarından öptü. Yazık, fotoğrafçı yakalayamadı bu anı. Oysa çekip çekebileceği en güzel fotoğraftı. Mutluluklarını burada yeterince belgelediklerine ikna olduklarında, başka bir mekânda başka pozlar vermek üzere gittiler. Arkalarından ben de kalktım. Anılara saplantılı ruhum da iç çeke çeke benimle birlikte geldi. Beni gece uyandırıp eski günleri getirdi gözümün önüne, düğünümüzü sanki yeniden yaşadım. İlk dansımızı, nikâhta ayağıma bastığı anı, tüm arkadaşlarımızı... Alkolü fazla kaçırıp düğünde oryantal oynayan Ragıp Enişte bile geçti gözlerimin önünden... Gece rüyamda eski karımı gördüm. Ortaokuldaki haliyle ama gelinlikli ve ben elinden tutuyorum. Lisedeki haliyle ama gelinlikli ve ben elinden tutuyorum. Üniver-

sitedeki haliyle ama gelinlikli ve ben elinden tutuyorum. Yemin törenindeyiz, gelinlikli ve ben masanın altından elini tutuyorum. Evimizdeyiz, gelinlikli ama elimi tutmuyor. Sabah uyandığımda ağladım. Boşandıktan sonra ilk kez ağladım. En son ne zaman ağlamıştım diye düşündüm, çıkartamadım. Bağırarak ağladım. Gözlerimden gözyaşı değil asit aktı sanki. Ruhumdaki pası sıradan gözyaşlarının temizlemesi zaten mümkün değildi. Sonra kalktım, tıraş oldum, duş aldım, giyindim ve evden çıktım. En yakın alışveriş merkezindeki teknoloji mağazasının açılmasına on dakika varken kapıdaydım, ilk müşteri olarak sağ ayağımla adımımı içeriye attım. Kendime bir fotoğraf makinesi aldım. Oradan çıkıp yapı marketе uğradım ve yeni uğraşımı daha katlanır bir hale getirmek için, kendime katlanır bir sandalye ve bir tane turuncu ikaz yeleği aldım.

Cumartesiydi. Göl kenarına gidip yerimi belirledim. Sandalyeme oturup beklemeye başladım. Akşama doğru şişman bir gelin ve çok zayıf bir damat, arkalarında üç görümce ve bir fotoğrafçıyla birlikte geldi. Gelinlerin kuaförü, giyimi, makyajı uzun sürüyordu. Gün ışığını kaçırmamak ama karanlığa da kalmamak için akşamüstü geliyorlardı çekimlere. Şişman gelin ve zayıf damat, nedense gönülsüz bir fotoğrafçıya denk gelmişlerdi. Çok uğraşmadı adam, nasıl duruyorlarsa öyle çekti fotoğraflarını. Referanslarının arasına koymak için yeterince güzel bir çift olduklarını düşünmemişti anlaşılan. Yaptığı ahlaksızlığın farkına vardığında, muhtemelen hâlâ bu işi yapıyor olmayacaktı. Fotoğrafçı reflektör almak için arabaya gitti. Şişman gelin, gelinliğin içinde bunaldığı bir an damattan yardım istedi ve gelinliğin fermuarını biraz açtılar. Tam fermuarı açarken birbirlerine bakıp güldüler, işte o an, tam o an, tam da damadın gülerek fermuarı açtığı an, uzaktan deklanşöre bastım. Onlar başını kaldırana kadar tekrar yerime yerleşmiş ve ördekleri izlemeye baş-

lamıştım. Gölbaşında işleri bitip de arabalarına ulaştıklarında, hızlıca yeleğimi giyip yanlarına gittim.

"Affedersiniz, tebrik ederim, ben görevliyim, çekim için izin aldınız mı acaba?" dedim.

Gelin ve damat fotoğrafçıya baktılar, fotoğrafçı görümcelere, görümceler gelin ve damada, onlar da bana.

"Neyse, bir seferlik sorun olmaz. Ama burada çekim yaptığınıza dair ufak bir kayıt almam gerekiyor. Adınız?"

"Melih Sarıyayla."

"Gelin hanımın?"

"Pınar Sarıyayla."

Gelin gülüp damadın koluna girdi. Ne meraklıydı bu kadın milleti soyadını değiştirmeye ya Rabbim.

"Ev adresiniz?"

Önce bilemediler. Birbirlerine baka baka, zorla toparladılar yeni evlerinin adresini.

"Şentepe Mahallesi, Kırklar Sokak, Filiz Sitesi, C Blok, Kat 3, Daire: 14."

"Teşekkür ederim, Allah mesut etsin" dedim ve uzaklaştım.

Böyle olacağını tahmin ediyordum, o günden sonra iki yüz ellinin üzerinde kayıt aldım. Hiç kimse de, "Sen kimsin, adın ne, neye göre bunları soruyorsun, göl kenarında çektiğimiz bir fotoğraf için neden ev adresimizi istiyorsun?" diye sormadı. Sormazdık. Evimizin kapısını kim o demeden açmayacak kadar temkinli ama her "benim" diyene kapıyı açacak kadar da saf bir milletin evlatlarıydık.

Ertesi gün, bir sonraki gün ve sonraki gün... Üç yaz, düğün sezonu boyunca geldim gölün oraya. İki kavak ağacının arasında sandalyemde oturdum ve gelen çiftlerin mutluluğuna ortak oldum. Bir gelini, damadın sırtını kaşırken fotoğrafladım. Bir damadı, hapşırırken yakaladım; kız çok güzel güldü. O fotoğrafa ara ara bakıyorum, buruşuk bir surata

bakan gülen gözler... Fotoğraflardan birinde, gelinin ayağını sıkan topuklu ayakkabıyı çıkartıp ayaklarını ovan bir genç adam görebilirsiniz. Bir diğerinde, gelinin sigarasını yakan bir damat. Bir başkasında, balık ekmek kokusuna dayanamayıp, gelinmişiz damatmışız hiç takmayan, bir ağaç altında tıkınan bir çift görebilirsiniz. Müstakbel eşine dil çıkartan bir gelin, yere düşen bir damat ve ona elini uzatan bir sevgili, omzuna kuş pisleyen bir damat, görümcelerin arkasından fısıltıyla dedikodu yapan bir ikili görebilirsiniz. Gelinin sırtını kütleten damatla, stresten midesi bulanıp kusan geline peçete uzatan damadı tüm bu koleksiyon içerisinde tek geçiyorum.

Bu süreçte çeşit çeşit fotoğrafçıyla karşılaştım. Güzel gelinlerin, yakışıklı damatların olduğu çiftlere her zaman daha fazla ihtimam gösteriyorlardı. Kendi kataloglarına koyacakları bu fotoğraflar için, bazen yere yatıp aşağıdan bir açı yakalayarak basıyorlardı makineye. Bazen sandalyenin üstüne çıkıp yukarıdan çekmeye çalışıyorlardı. Bazen gelinin eline şemsiye veriyorlar, soğuk bir "Üsküdar'a gider iken" manzarası yaratıyorlar, bazen sinema klaketi, şampanya kadehi ya da bazen pembe balonlar kullanıyorlardı. Klişe mutlulukları ölümsüzleştirmek için ölüp bitiyorlardı resmen. Gelini yere oturtup gelinliğin eteklerini yere açtıklarında ve damadı da gelinin dizlerine yatırdıklarında mideme kramplar giriyordu. Damadın ceketini omzuna atıp poz kestiği fotoğrafı onlar çekiyordu; ben, damadın, omzuma ceket atacağım derken ceketi gelinin kafasına çarptığı, ki çok sık yaşanıyordu, o anı yakalıyordum. Çiftlerin birbirlerinin gözlerinin içine derin derin baktığı fotoğraf beni ilgilendirmiyordu; ben, damadın gözündeki çapağı almaya çalışan gelinle ilgileniyordum. Gelinin çiçeğini havaya fırlattığı anı fotoğrafçılar çekiyordu; ben, dünya para verdikleri gelin çiçeğinin bozulup bozulmadığını kontrol eden çiftleri fotoğraflıyordum. Sonra da yeleği-

mi giyip, tam arabaya binecekleri sırada, görevine sadık bir güvenlik görevlisi ciddiyetiyle yanlarına koşuyor, kayıtlarını alıyordum.

Üçüncü yazın sonunda onlarca fotoğraf ve kayıt oldu elimde. İlk yıl çektiğim fotoğrafların hepsini bastırdım bir gün. Eve gelirken bir şişe şarap aldım. Hepsine tek tek baktım. Onlarca gerçek mutluluk karesi. Herkese benzemek zorunda olmadığın, kimsenin sana şunu yap bunu yap demediği, içinden geldiği gibi davrandığın ve karşındakini bu yüzden sevdiğin anlar. İçlerinde ayrılanlar olmuştur belki de. Mutlaka kavga edenler, olur olmaz yere birbirini kıranlar olmuştur. Fotoğrafçıya çektirdikleri o fotoğraflardan albüm yaptıranlar, arada açıp onlara bakanlar, misafirlerine gösterenler, evinin duvarına asanlar olmuştur. Çoluk çocuğa karışanlar bile vardır illa. Belki birbirlerine olan muhabbetlerini unutanlar olmuştur. İsimsiz bir zarfın içinden çıkacak eski bir fotoğrafa bakıp evlenmeden önceki mutluluklarını hatırlamaya ihtiyacı vardır birilerinin belki de. O gecemi, fotoğrafların arkasına not düşmeye ve zarfların üstüne adres yazmaya ayırdım.

Çok kıymetli ..... ailesi;

Bu fotoğrafı izniniz olmadan çektiğim için özür dilerim. Eşek yüküyle para verip karşısında kılıktan kılığa girdiğiniz fotoğrafçınızın çekimleri kadar kaliteli değil ama belki de birbirinize duyduğunuz gerçek sevginin fotoğrafını görmeye ihtiyacınız vardır bu ara. Dilerim hâlâ mutlusunuzdur ve hep öyle kalırsınız.

Sevgilerimle,
Sıradan Anlar Fotoğrafçısı

İkinci yılın fotoğraflarını seneye, bu yılın fotoğraflarını iki yıl sonra göndereceğim. Hobi olarak kendime daha faydalı

bir şey seçebilirdim belki de ama bana başka ne bu kadar iyi gelebilirdi onu bilmiyorum. Üç yıldır, mayıstan ekime kadar yılın altı ayını başkalarının aşklarını yakalamaya çalışarak geçiriyorum. Kendimi toparlamam zor oldu kabul ediyorum ama galiba kendime de bir aşk yakaladım. Dört aydır hayatımda biri var. Çekime gelen görümcelerden biri. Çok güzeldi. Gelin ve damattan çok onu izledim. Sonunda dayanamadım. Kayıtlarını alırken, "Çekime katılan herkesin kayıtlarını alıyoruz" dedim; adresini, telefonunu aldım. Devamını başka hikâyede anlatırım.

08:40

Tren saatine yanlış bakmışım. 08:40'mış, ben 08:20 sanıyordum, kırktan sonra da geriye yirmi kalıyor ya, karıştırıyorum ben o ikisini. Sağımı solumu da karıştırıyorum hep, çoğu zaman adres bulmakta, yol tarif etmekte güçlük çekerim. Bu yüzden, gittiğim yere hep bir yirmi dakika erken giderim, hani olur da karıştırırsam vakit kalsın. Yine öyle yaptım, bu sefer kırk dakika erken gelmiş oldum.

Garı yenilediler. Seviyordum ben eskisini, alışmıştım yıllardır, zorlanmıyordum. Sağı solu takmıyor, yüreğimin götürdüğü yere gidiyordum. Bekleme salonu, büfesi, gişelerin önündeki bariyerler falan hep aynı yerde duruyordu yıllardır. Ben hiç duymamışım garın yerinin değiştiğini. Geçen ay Eskişehir'den eniştem gelecek, onu karşılayacağım garda. Ben gittim eski gara, o inmiş yeni garda. Buluşamadık bir türlü. "Enişte, garın önüne çık" dedim, "ben oradayım." "Ben de oradayım" diyor, "E hani, yoksun" diyorum. Bakınıyoruz ha bire. "Ne var etrafında?" diyorum, "Sağda kahveci var, solda pastane var" diyor. "Sağı solu karıştırma" dedim. "Gel" dedim, "Nasrettin Hoca'yla aslan heykelinin önündeyim, oraya gel." On dakika arandı, bir heykeli bulamadı. Ben bulduğum için aramadım, Nasrettin Hoca'nın aslanına yaslanıp bekledim. Gelmeyince tekrar aradım, "On dakikadır hocayla eşek arıyorum oğlum, yok öyle bir şey" dedi. "Eşek değil" dedim, "aslan zaten." "O da yok" dedi. "Tekrar gara gir, gişenin

önünde buluşalım bari" dedim. İkimiz de gara girdik, gişeyi bulduk ama birbirimizi bulamadık. Baktım gişe kapalı, in cin top oynuyor içeride. Enişte bana bir sürpriz yapıp herkesi saklamış, ben tam kapıdan çıkmak üzereyken bütün yolcular, gişe görevlileri, temizlik görevlileri, enişte, kondüktör, makinist falan cümleten bir yerlerden çıkıp, "Sürpriiiiiz" diye bağıracaklar, konfetiler falan patlayacak sanki. Öyle yalnızım bekleme salonunda. Az biraz bekledim, kimse çıkmadı. O zaman anladım bir terslik olduğunu. Kapının önüne çıktım, ilk karşılaştığım adama, "Nerede bu millet yahu?" dedim, güldü adam, "Yeni gardadır" dedi. "Gar taşındı ya, haberin yok mu? Bak şu yolu takip et, çıkarsın" dedi. Gar taşınmış, vallahi haberim yok. Haberlerde çıkmıştır mutlaka, kaçırmışım demek ki. Keşke dedim Nasrettin Hoca'yla aslanı da götürselermiş, geldiğimde onları bulamaz, durumu daha kolay anlardım. Yarım saatin sonunda buluştuk enişte mle.

Bu sefer ben yolcuyum. Konya'ya gidiyorum, iş görüşmesine. Şirket adını gizli tutmuşlar, satış temsilcisi arıyorlarmış, hayırlısı bakalım. Şapkamı, gözlüğümü taktım, pustum kaldım cam kenarına. Babam görse tanımaz. Gizli şirkete giden gizli satış temsilciyim resmen.

Yeni gar hizmete başlayalı bir ay olmuş daha. Birtakım aksaklıklar var tabii, herkes garın yabancısı. Yürüyen merdiven çalışmıyor mesela, yürümeyen bir merdivende ya çalışıverirse kaygısıyla yürüyoruz. Biletimi önceden almıştım, gişedeki kıza gösterdim; camın arkasından, "Sağ peronda" dedi, işine döndü. İnsanlarla aramda cam olunca anlaşmakta zorluk çekiyorum. "Kime göre sağ?" diye soramadım. Onun sağı benim solum çünkü. Kıza arkamı döndüm, sağ mı sol mu, hangi peron bilemedim. Kızın gözleri hafif solu göstermişti sanki, o tarafa doğru yürüdüm. Önümde şeffaf bir kapı var. O kapı açılınca aşağıya inen merdivenlere ulaşacağız. Herhalde dedim, burasıdır, ilk yolcuyum. Kesin dedim ola-

cak bu iş, ilk yolcuyum, şanslı günümdeyim. Çantamdan gazetemi çıkarttım, okumaya başladım. İki dakika sonra yaşlı bir çift geldi, arkama durdu; adam, "Evladım, Konya mı?" dedi. "Evet" dedim. "Konya'ya gidiyordum." Arkamda dikildiler. Onlar da erken gelmişler bak. Adam öksürüp duruyor enseme enseme. Az öteye gideyim diye düşündüm ama bu sefer yerimi kaçıracağım. Sonuçta hepimiz aynı trene bineceğiz ama yine de hazır sıramı niye vereyim canım! Kırk yılda bir birinciliğe hak kazanmışım kendiliğinden, onu da feda mı edeyim? Yaşlı çiftin arkasına çocuklu bir kadın geldi; kadın, "Konya mı?" dedi. Adam, çocuklu kadına, "Konya" dedi. Kadın valizini yere koyup çocuğu üstüne oturttu. Çocuk hasta, öksürüp duruyor. Sonra orta yaşlı bir kadın daha geldi. "Konya değil mi?" dedi çocuklu kadına, kadın da kafa salladı, o da girdi sıraya. Gazeteme daldım, adamın öksürüğü çocuğun öksürüğüne, ikisinin gürültüsü garın uğultusuna karıştı. Saate baktım, on dakika var trene. Arkama baktım, kuyruk uzamış da uzamış... Takım elbiseli bir adam, sırt çantalı bir çocuk, çok çocuklu bir aile, iki sevgili, uzun saçlı bir kız, kocaman valizli bir adam... Hepsi cep telefonlarına dalmışlar. Tekrar önüme döndüm, "İyi ki" dedim "ilk yolcuyum, şu kalabalığın içinde ezilir gider insan." Gazetemi kapatıp çantama koydum, karşımdaki ekran yandı. "İSTANBUL 08:40"

Eyvahlar olsun! Demek kızın sağıymış, benim sağım değilmiş. Öbür sağı demiş o. Ben kendi sağım sanmışım. Hemen cep telefonumu çıkarttım, telefonla konuşuyormuş gibi, "Geliyorum abi" dedim, "garın önünde misin, hemen geliyorum." Arkamdakiler İstanbul 08:40'ı görene kadar çıktım gardan. Ötekilere yakalanmayayım diye son dakika tekrar girdim. Peron kapanmak üzereyken attım kendimi trene. Tanımasınlar diye bereyle, güneş gözlüğünü de taktım. Ama bak, doğru sağa gitseydim, kesin birinciydim.

Çay Bahçesi

Filmler, emekliler ve kediler olmasa çay bahçelerini hatırlayan kimse kalmayacak. Hepsi tek tek kapanıyor bu güzide mekânların. Burası belediyeye ait, o yüzden açık kaldı. Bazen ıhlamur ağacının altındaki bu masaya oturduğumda, çay bahçelerinin üzerinden insanların neşesini süpüren bir rüzgâr estiğini düşünüyorum. Sanki her estiğinde, rüzgâra kapılan ve tutamadığımız şapkalar gibi uçup gitti bir şeyler, başımız açıkta kaldı. Bir esişinde çocukların sesini götürdü. Eskiden çay bahçesinde bir sürü çocuk olurdu, oradan oraya anlamsızca koşturan çocuklar ilk rüzgârla gitti. En büyük kaybı burada yaşadık. Ses gidince görüntü işe yaramıyor neticede. Onlar gidince pamuk helvacı, baloncu, ışıklı oyuncaklar satan yaşlı adamlar da gitti. Bir sonraki esişinde tavla seslerini, okey taşlarını götürdü rüzgâr. Artık okeye dördüncüyü beklemiyoruz, üçüncüyü bulsak ona şükredecek vaziyetteyiz. Bir başka esişinde yerdeki çekirdek kabuklarını süpürdü, demek kalabalık olmayacaktı akşamları çay bahçesi. Akşam yemeğinden sonra yürüyüşe çıkan ve kol kola çay bahçesine gelen insanlar gelmez oldular. Bir başka seferinde, ağaçların arasında güçlükle duran tüplü televizyon kayboldu. LigTV'den canlı yayın yapan mekânlar varken tüplü televizyonda oynayan Türk filmleriyle kimse ilgilenmedi. Bir estiğinde kelimeleri aldı götürdü. "Meşrubat" ilk gidenlerden biri oldu. Eskiden şu karşıdaki tabelanın üzerinde, "Dışarı-

dan meşrubat getirmeyiniz" yazardı. Sonra onu oradan indirdiler; birkaç sene önce yerine, üzerinde, "Dışarıdan içecek getirmek yasaktır" yazan bir tabela getirip koydular. Zaten ben dışarıdan içecek getirmiyorum. Evde çay demlesem daha ucuza gelir tabii ama burada oturmak benim tek lüksüm, ondan vazgeçemem. Ihlamur ağacının altındaki masada rüzgâra karşı direniyorum. Aynı rüzgâr, bir başka esişinde, "Aile salonumuz bulunmaktadır" yazısını sildi çay bahçelerinden. Sonra karşılıklı oturan utangaç sevgililer silindi, sonra oralet bardakları, sonra bahçelerdeki kocaman ıhlamur ağaçları... Sonra tek tek kapandı çay bahçeleri, yerlerini kocaman binalar aldı. Burası nedense açık kaldı.

Emekli olmadan önce okul çıkışı gelir, sınav kâğıtlarını falan bu masada okurdum. Yıllardır aynı çay bahçesinde, aynı ıhlamur ağacının altındaki aynı masaya her oturduğumda "24 Mayıs cumartesi / Burda bir çay bahçesinde / Duvarlar kuşlarla dolu / Bilsen öyle yorgunum ki / Yalnız alnımı örtüyor uyku" diyor ve her gün Cemal Süreya'yı anıyorum. Masam doluysa eğer, yani benden önce gelen başka biri olduysa ve bahçede onlarca boş masa olduğu halde, yine de benim masama oturduysa çıkıp biraz dolaşıyor ve oturanın kalkmasını bekliyorum. Başka masaya oturmam. İhanetten nefret ederim. En büyük ihanet alışkanlıklara yapılan ihanettir. Beklerim, gider dolaşır, tekrar gelirim.

Emekli olduktan sonra, zaten zar zor ayakta duran bu nezih işletmeye karınca kararınca bir katkım olsun diye her gün gelip çay içmeyi bir alışkanlık haline getirdim. Arada, eşimin evde olmadığı zamanlarda, tost da ısmarlıyorum kendime. Aynı ıhlamur ağacının altında, aynı masada bulmacamı çözüyor, gazetemi, kitabımı okuyor, defterime notlar yazıyorum.

Eskiden buraya kızımla gelirdik, o da severdi. Dün ona bir kargo gönderdim. Duygulu çocuktur, eşyaların arasına defterimden bir sayfa kopartıp koydum. Üzerinde;

"Şurada, kendine mahsus tek kuralı 'dışarıdan içecek getirmek yasaktır' olan şu çay bahçesinde; 'Bize iki çay' diye seslenen adamın sırtını sandalyeye yasladığı anı ve kırmızı beyaz örtünün üzerine dökülen susam tanelerini parmağıyla toplayıp ağzına götüren yaşlı kadının masumiyetini alıp garsonun uzattığı adisyona sarıp sarmalasak seninle, bir meşrubat söylesek sonra, pisss diye açılsa, his diye dinlesek" yazıyordu. Okuyunca, burada yazdığımı anlayacaktır.

Dün akşam kargoyu gönderdikten sonra aynı masaya gelip oturdum, bulmacamı açtım. Soldan sağa altı harfli bir ilimizin neresi olduğunu bulmaya çalışırken bir adam gelip oturdu karşı masaya. Selamlaşmak âdettendir. Bir mekâna uzun süre istikrarla gidince kendinizi bir nevi ev sahibi gibi hissediyorsunuz. Yeni gelen yabancının bir eksiği, bir ihtiyacı var mı diye sorasınız geliyor. Başımla sessizce selam verdim ama fark etmedi adam. Cebinden bir paket sigara, bir de kibrit çıkarttı. Sigara sevmem, hiç içmedim ama çakmak yerine kibrit kullanan insanları severim. Dumanını bana doğru üflemese bari diye içimden geçirip bulmacama döndüm. Altı harfli bir ilimiz orası değildir inşallah derken garsonu gördüm. El ettim, koşa koşa geldi. Koşacak tabii, doğru dürüst insan mı geliyor çay bahçesine, hazır müşteri gelmiş bak, kaçırmasın adamı. Kaşla gözle yeni geleni gösterdim, adam bir çay söyledi, sigarasını yaktı. Adamın önünde ne gazete var, ne kitap, ne bir şey. Ben öyle boş duramam, illa bir şey yapacağım, bu öyle duruyor bak, dik dik karşıya bakıyor, sigara içiyor. Bulmacada yukarıdan aşağıya "bir nota" "la" yazınca bir ilimizin ikinci harfini buldum. A. Eyvah dedim, orası galiba. Ama çok da emin olamadım, diğer harfleri bekleyeyim dedim. O arada garson adamın çayını getirdi. Bir tane de bana bıraktı. Adam iki yudumda bitirdi çayı, ağzı tenekeden midir nedir? Su içer gibi çay mı içilir? İlk sigarayı söndürmeden, onun ateşiyle ikinciyi yaktı. Eyvah dedim, tirya-

ki galiba, iyi ki açık alandayız, yoksa duman altı ederdi bu adam şimdi bizi. Gözlerini karşıya dikip ikinci sigaraya başladı. Ben o sırada, altı harfli bir ilimizin son harfini de buldum. A. Çok canım sıkıldı, kesin orası dedim. Çayımdan bir yudum aldım. Çay bahçesinin kedisi geldi, ayağımın altında dolandı. Her dönem bir kedi saltanat sürüyor burada. Bundan önceki kedi pek şaşkındı. Dört ayağının üzerinde zor durur, sandalyeden sandalyeye zıplayamazdı. Sonunda bir arabanın altında kaldı, sonunu ben de öyle tahmin etmiştim. O öldükten bir hafta sonra bu geldi. Fırsatçı. Resmen koltuğun boşalmasını bekliyormuş. Eski kediye evden etli yemek artığı falan getiriyordum, bunun fırsatçılığından hazzetmedim, getirmiyorum. Beni bırakıp yeni adama gitti. Adam yerinden kalkıp eğilerek okşadı kediyi. O yerinden kalkınca beklediği biri geldi sandım, ne yalan söyleyeyim, kedi için kalktığını düşünemedim. Ne insanlar var Allahım, kalktı kediyi sevdi, yerine oturdu. İkinci sigara bitmeden üçüncüyü tutuşturdu. Ohhh dedim, tüttür bakalım, bedavaydı sigara! Bulmacama döndüm. Biliyorum o altı harfli, ikinci harfi A, son harfi A olan ili. Gene çıktı karşıma. Yazmayacağım. Reva mı arkadaş! Her yerde aynı altı harfli il. Ciğerimi aldın, canımı mı vereyim? Yazmayacağım dedim, bıraktım bulmacayı, kitabıma geçtim.

Yıllardır devam eden bir alışkanlıkla, kitap okurken her sayfayı bitirdiğimde kafamı kaldırıp etrafıma bakınırım. Kitaplar güzeldir ama gerçek hayatı da kaçırmamak lazım. İlk sayfayı bitirip başımı kaldırdığımda, adam üçüncü sigarayı da yarılamış, karşıya bakıyordu. Saatine hiç bakmadığına göre birini beklemiyor diye düşündüm. Birini beklemiyor, gözlerini karşıya dikiyor ve ha babam sigara içiyor. Kitabıma döndüm. İkinci sayfayı bitirip başımı kaldırdığımda adamın bacağının sallandığını gördüm. Ritmik olmayan bir hızla tek bacağını sallıyor sürekli. Baktım dördüncü sigarayı da yak-

mış. Bir derdi var adamcağızın dedim, tekrar kitabıma döndüm. Adam bir çay daha söyledi. Baktım adam parmaklarını kütletiyor, bacağını sallıyor, kibrit kutusuyla oynuyor, gözler hep karşıda, arada dudakları oynuyor. Küfretmiyordur dedim, kediyi ayakta karşılayan adam küfretmez. Tekrar kitaba döndüm, fakat kendimi veremiyorum. Ne derdi var acaba? Belki dedim hastaneden çıktı şimdi. Doktorlar dedi, "Kansersin, şu kadar ömrün kaldı." Adam da eve gidince ailesine nasıl söyleyeceğini düşünüyor. Söyleyemez ki insan. Sayfam bitince yine baktım adama. Başını ellerinin arasına almış, sigara kül tablasında, külü uzadıkça uzamış. İkinci çayından bir yudum bile almamış. Belki de borcu var adamın. Kredi kartı borcu falan. Benim hiç borcum yoktur, sevmem borçlanmayı, varsa harcarım, yoksa harcamam. Ama bu kredi kartları yüzünden çok insan harcadı kendini. İntihar edeni mi ararsın, cinnet geçireni mi, hapse gireni mi! Her gün ne haberler okuyorum ben bu gazetelerde, akla hayale gelmez. Bu adam da harcar kendini bu gidişle. Baksana haline. Başımı kaldırdım baktım, yeni sigara yakıyor. Dayanamadım, kalktım yerimden. İnsan insanın zehrini alır derler, kalkıp gideyim dedim şunun yanına, kabul ederse dinlerim derdini, etmezse kendi bilir. Gazetemi, kitabımı, kalemimi, çayımı aldım. "Müsaade var mı?" dedim masaya yaklaşınca.

Bak belki yirmi yıldır her gün geldiğim yer, bir gün başka masaya oturmamışım; şu pöfür pöfür tüttüren, titrek bacaklı adamın hatırına masa değiştiriyorum. Toparlandı adam, "Buyurun" dedi şaşkın şaşkın. Masanın üstü izmarit, kül, yanmış kibrit dolu.

"Hep böyle mi içiyorsunuz?" dedim, gözümle sigara paketini gösterip. Tedirgin oldu adam.

"Yok, ben sigara içmem aslında, hiç içmedim. Bugün ilk kez" dedi, sustu.

"Bir derdiniz var gibi geldi, anlatırsanız dinlerim" dedim.

Kendi içimden şıkları sayıyorum.

a) Kanser
b) Kredi kartı borcu
c) Eşi evi terk etti
d)

Derken bir sigaraya daha uzandı, sonra yerine bıraktı. Çaydan bir yudum alayım diye bardağa uzandı, bardak buz gibi. Ellerini masanın üzerine bırakıp d şıkkını söyledi.

"Akşama kızımı istemeye gelecekler de, sıkıntım o, duramadım evde" dedi.

"Verme sakın" dedim, "kur turşusunu."

"Vermeyip ne yapacağız, kuyruk gibi peşinde oğlan, olacağı o tabii ama ne bileyim, yine de dayanamıyor insan. Sizin var mı kızınız?" diye sordu.

"Var" dedim, "iki sene önce böyle bir günün akşamında istemeye geldiler, iyi günüme denk geldi, verdim. Damat da öğretmen benim gibi, ona mı kandım ne? Bir de tayinleri çıktı, bastılar gittiler. Altı ayda bir ancak görüyoruz şimdi yüzünü."

"Uzaktalar mı? Hangi şehirdeler?" dedi adam.

Bulmacayı çıkarttım. "Soldan sağa altı harfli bir ilimiz, ikinci harfi A, son harfi A. Ben yazamayacağım, buyur sen tamamla..."

İki çay söyledik garsona, altıncı sigarayı beraber yaktık.

72 Saniye

Kırmızı Işıklarda Duran Kadın, eldivenlerini çıkartıp hırkasının cebine tıkıştırdı. Örgü eldivenlerle, yeşil ışık yanana kadar kısa bir vedaydı bu. Eli eldivenli, üşümeyen ve düzgün mendilcilere para vermiyordu arabanın içindekiler. Tırnaklar kısa ve temiz, ama eller çatlak ve bakımsız olmalıydı. Bu yüzden, sarı ışığı gördüğü anda eldivenlerini çıkartıp cebine sokuyor, mendil tutan elini arabanın camına eldivensiz uzatıyordu.

İki yıldır bu ışıklardaydı Kırmızı Işıklarda Duran Kadın. Sabah saatlerinde iş olmuyordu, herkes işe yetişme derdinde, yeni gün heyecanında olduğundan olsa gerek kimse Kırmızı Işıklarda Duran Kadın'a bakmıyordu. Sıcak araçlarda araba kullanan insanlar, kırmızı ışık boyunca gözlerini karşıya dikiyor ve Kırmızı Işıklarda Duran Kadın'la göz göze gelmemek için sürekli karşıya bakıyor, sadece direksiyonu kavrayan ellerini radyodaki müziğin ritmine göre oynatmayı durduruyorlardı. Göz göze gelmeyerek Kırmızı Işıklarda Duran Kadın'ı yok sayıyor ama varlığından rahatsız olup kendi basit eğlencelerine ara veriyorlardı. Böyle zamanlarda kadın da huzursuz oluyor, bir başka araca, sonra bir diğerine ve diğerine gidiyordu. Arabalar arasında dolaşmak, cama parmağıyla tıklatmak, ayakta olmak ya da oturmak, bir aracın çağırdığını görmek, ona doğru yürümek... Kırmızı Işıklarda Duran Kadın hepsini farklı günlerde öğrendi. İlk kez mendil

satmaya çıktığında bir hafta boyunca eli boş dönmüştü. Uzatamıyordu mendilleri karşısındakine. O bir hafta boyunca, elindeki poşetin içinde mendil taşıyan, cadde boyunca gidip gelen, altmış yaşlarında, sıradan bir kadındı. Mendilleri satmak için mi taşıdığını, yoksa eve götürmek için mi satın aldığını kimse bilemezdi. Konuşana kadar herkes sıradan, herkes birbirinin aynısıydı; dertlerimizle farklılaşıyorduk, anlattığımızda birbirimizden ayrılıyorduk.

Bir haftanın sonunda, "Mendil alır mısın?" demeyi öğrendi, sonraki hafta hem mendili uzatıp hem alır mısın demeyi, sonra elini boş uzatmayı, sonra Allah rızası için demeyi, sonra yalvarmayı, sonra insanların peşinden gitmeyi öğrendi. Her yapabildiği ile bir adım daha uzaklaştı kendinden. En nihayetinde o da, kocasıyla birlikte yaşadıkları gecekondunun tek pencereli mutfağında taş mozaik tezgâhın üzerinde, taze fasulyenin kılçıklarını ayıklayan sıradan bir kadındı. Mozaik tezgâhın önünde duran kadından, Kırmızı Işıklarda Duran Kadın'a dönüşene kadar çok adım atmıştı. Şimdi sanki kendisi, çok uzak bir akrabanın hayaliymiş gibi uzaklarda, silik hatıralar arasında kalmıştı.

Taze fasulyelerin kılçıklarını ayıkladığı akşam gelmedi kocası eve. İlk gün, nasılsa gelir diye gece yarısına kadar bekledi, gelmeyince bir tabak taze fasulye yiyip yattı. Bin ihtimal geçer insanın aklından, ölüm, kaza, hastalık, sefa... Hepsini tek tek aklından geçirdi. Ertesi gün işyerine gitti, kocasını kapının önüne çağırttı. Kızdı adam, "Gelmeyeceğim artık, git, bir daha da gelme" dedi. Gelmedi. İkinci akşam yemek yiyemedi kadın. Üçüncü akşam tencerede kalan taze fasulyeyi ağlayarak yedi, dördüncü akşam tencerenin dibindeki fasulyesiz salçalı suya ekmek banarak doyurdu karnını. Sonra birkaç akraba kapısı çaldı, geri döndü. Para vermeseler de akıl veren oluyordu, çalışmasını tembihlediler. Çalıştı. Evlere temizliğe gitti. Makyajlarını itinayla silen kadınla-

rın evlerini silip süpürdü. Kırmızı Işıklarda Duran Kadın'ın, yüksek binaların pencerelerinin camlarını silerken bir bacağı içeride bir bacağı dışarıda kaldığı zamanlarda ismi sadece "kadın"dı. Çalıştığı evlerdeki hanımlar ondan, "Temizliğe gelen kadınım var" diyerek, "kadın" diye bahsediyorlardı. Adı üstünde kadındı, yaşlanıyordu, zorlanıyordu, eskisi gibi eğilemiyor, uzanamıyor, pencerelere tırmanamıyordu. Kapı girişindeki konsolun üzerine para bırakan kadınlar gözlerini kaçırarak, "Abla, artık gelme" diyor; kadın, kapının önüne biriktirdiği eski kıyafet poşetlerini yüklenip, bir daha gelmemek üzere, temizlediği evlerden sessizce ayrılıyordu. Mozaik tezgâhın üzerindeki ocakta illa bir şeyler pişirmek gerekiyordu oysa. Yaşlansan da, tek başına olsan da, iş bulamasan da bir şey pişirmen gerekiyordu.

Eli boş döndüğü bir haftanın sonunda ilk mendilini çocuklu bir kadına satmıştı. Elindeki dondurmayı eline yüzüne bulaştıran çocuğun annesine mendil uzatmayı akıl etmiş, anne kâğıt para vererek mendili almış, çantasından çıkarttığı suyla mendili ıslatıp çocuğun ağzını burnunu silmişti. Kâğıt paranın üstünü istememişti anne, Kırmızı Işıklarda Duran Kadın da verip vermemekte tereddüt etmiş, isteyene kadar elindeki bozuk paralarla orada beklemişti. Anne ve çocuk dondurmanın külahını peçeteye sarıp uzaklaşmışlardı. Belki para üstü akıllarına gelir de geri dönerler diye bir süre daha beklemişti kadın, elindeki para ve mendillerle. Sonra biri daha gelip mendil istemişti. O gün dondurmayla geçen herkese mendil uzatıp, "Mendil alır mısınız?" demeyi öğrenmişti. Durduğu yer kitapçının önüydü. Ertesi gün ve sonraki günler yine aynı yerde bekledi. O artık Kitapçının Önünde Duran Kadın'dı. Sonra bir gün, büyük bir hata yaptı Kitapçının Önünde Duran Kadın. Mendilin yanında, yara bandı ve gövdesi turuncu, mavi kapaklı kalemler satmaya başladı. Bir zaman sonra, kitapçının müdürü mağazadan çıkıp, "Git bura-

dan, bir daha da gelme" dedi. Onlar da kalem satıyordu içeride, hem de çeşit çeşit, bu kadın kalem alacak müşterilerin içeri girmesini engelliyordu. Kitapçının Önünde Duran Kadın'a herkesin, nerede durmayacağını söyleme hakkı vardı. Mağazaların önünden gönderdiler, restoranların önünden, çay bahçelerinden, okulların önünden, bankanın önünden... Kitapçının Önünde Duran Kadın bir süre sonra Okulun Önündeki Kadın, Bankanın Orada Duran Kadın, Çay Bahçesinde Mendil Satan Kadın oldu ve her gönderildiğinde böyle böyle isim değiştirdi. Tam da insanların onu isim koyacak kadar kanıksadıkları zamanlarda arkasındaki dükkânlardan birileri çıkıyor, "Git buradan, bir daha gelme" diyordu. Gönderilmeyeceği bir yer buldu sonunda. Kırmızı Işıklar... Şehrin en uzun süreli kırmızı ışığını bulmak için otobüse bindi bir gün, dolaştı, bütün kırmızı ışıkların sürelerini içinden saydı. 60 saniyelik kırmızı ışıklar vardı ve 72 saniyelik kırmızı ışıklar... İlk 72'lik kırmızı ışıkların orada indi kadın. Elindeki poşetin içinden mendilleri ve yara bantlarını çıkarttığı anda artık Kırmızı Işıklarda Duran Kadın'dı. Bu ismi iki yıl koruyabildi. En çok mendil, en az yara bandı satıyor; yara bantlarını, fazladan verilen paranın üstüymüş gibi, kırılan onurunu sarmak için arabanın camından içeriye bırakıyordu. İki kış ve iki yaz geçirdi bu ışıklarda, bu üçüncü kışıydı. Arabaya kusan çocuğun pisliğini silmek için durup mendil alanlar oldu, mendili alır almaz gürültüyle sümküren adamlar, ağlayarak kırmızı ışıklarda duran ve gözyaşını silecek mendil alan kadınlar... Yaşına başına bakmadan camı açıp sarkıntılık eden adamlar gördü. Annelerine mendil verirken, arka koltukta gülüşen ve çikolata yiyen çocuklar gördü, ağlayan, tepinen, bağıran çocuklar gördü. Bacaklarının arasında bira şişesi taşıyan şoförler gördü. Kırmızı ışıkta, burnu kanayan bir adama mendil uzattı. Onu her gördüğünde duran ve hızlıca bir mendil alıp kâğıt para bırakan bir kadın tanıdı. Ne-

yin kefaretini ödüyor acaba fazladan para vererek satın aldığı bunca mendille diye düşündü. Kendisinden mendil alırken indirim isteyen, "İki tane alsam üçüncüyü bedava vermez misin?" diyen bir kadın gördü, üçüncüyü bedava verdi. Elinin tersiyle git diyen; camı açıp, "Alırdım ama param yok abla" diyen insanlar gördü iki yılda. En çok, gözlerini karşıya dikip o yokmuş gibi, orada durmuyormuş gibi kımıltısız halde yeşil ışığı bekleyen insanlar gördü. Burada kimse, "Git buradan, bir daha da gelme" demedi ona. İki yıl boyunca sadece iki kez, o da hasta olduğunda gelmedi. Eğer birkaç kez üst üste gelmezse birinin yerini almasından korktu.

Sonra bir gün, Kırmızı Işıklarda Duran Kadın, eldivenlerini çıkartıp hırkasının cebine tıkıştırdı. Eldivensiz elini uzattığı arabanın içinde, yan koltukta kendisiyle aynı yaşta bir kadın gördü. Sol elini arabanın vites kolunun üzerine koymuş, kocasının eli kadının elinin üzerinde. Radyonun sesini açtı kadın diğer eliyle. Konuştular, güldüler. Kırmızı Işıklarda Duran Kadın'ı fark etmediler. Karşıya bakmadılar ama ona da bakmadılar. Birbirlerine baktılar. 72 saniye. Kırmızı Işıklarda Duran Kadın birkaç adım geri gitti. Karşıdan baktı. 72 saniye... Elindeki mendilleri poşete koyup uzaklaşırken soğuk yanaklarından gözyaşları aktı.

Onuncu Yıl

Bugün Eda'nın onuncu yaş günü. Birazdan arkadaşları gelecek. İstediği pastayı yaptım, masayı süsledim. Dış kapıya, "Eda'nın Doğum Gününe Hoş Geldiniz" yazdık. Arkadaşları geldiğinde evden çıkacağım, yalnız kalmak istiyor. Ona alt komşuda olacağımı, ihtiyacı olduğunda beni aramasını söyledim. Evin karşısındaki parkta oturup ağlayacağımı söylemedim.

Eda'ya hamile olduğumu öğrendiğimde eşimden önce annemi aradım. Test yapmıştım, çift çizgiyi görünce elim ayağım titredi. Telefonu açınca, "Ay anneeee, ben test yaptım, galiba hamileyim" dedim. "Yalan" diye bir çığlık attı annem. "Valla öyle galiba" dedim. Gülmeye başladık. "Babana söyleyeyim" dedi, "Dur" dedim, "ben daha Sercan'a bile söylemedim." Güldük, sonra annem ağlamaya başladı. "Ben şimdi anneanne mi oluyorum, sen ne zaman büyüdün, ay soğan vardı elimde, mutfaktaydım Çiğdem" diye ağlayarak kapattı telefonu. Sercan'ı ondan sonra aradım.

Onun görevi nedeniyle Kıbrıs'taydık. O bütün gün işte, ben tüm gün evde. Hamilelik değişik bir süreç, düşen yaprağa bakıp düşük yapmaktan korkuyorsun, yağan yağmura bakıp suyunun gelmesinden korkuyorsun, küçücük bir fasulye tanesi görsen karnındaki bebek aklına geliyor. Televizyon dizilerindeki kadınlara, ülkenin durumuna, taşan çorbaya, siyasilerin kavgasına bile ağlayabiliyorsun. Hamilelikte vücut

aşırı derecede gözyaşı üretiyor. Hamile olduğumu bir de doktordan duyduktan sonra, tüm semptomları eksiksiz yaşamaya başladım. Bulantı, kaygı, kusma, kasılma, kaşınma, şişkinlik, ödem, mide yanması, hiçbirini atlamadım, hepsini dibine kadar yaşadım. Mide bulantıları yüzünden ne yemek yapabildim, ne yemek yiyebildim. Kilo almayı beklerken üstüne kilo verdim. Kaç kez hastaneye gidip serum taktırmak zorunda kaldım bilmiyorum. Sonunda kendime bakamaz hale gelince annemi çağırdık ve bana bakmaya geldi. Otuz yaşındaydım. Ama kırk yaşında, elli yaşında da olsan annen hayattaysa ona hep ihtiyaç duyuyorsun. Annen yaşadığı sürece elini ona doğru uzatıyorsun, tutmak istiyorsun. Uzattım, geldi ama on beş gün kalabildi. Çünkü anneannem felçliydi ve annem ona bakıyordu. Geri dönmesi ve kendi annesiyle ilgilenmesi gerekiyordu. Dedim ya, annen yaşadığı sürece elini ona doğru uzatıyorsun ve tutmak istiyorsun. Aynı şey onun için de geçerliydi. Ve gitti. Hamileliğimin üçüncü ayından sonra bulantılarım biraz hafifledi, en azından karnımı doyurabilecek kadar sakinleştim. İki yıl daha Kıbrıs'ta kalacak, sonra tayin isteyecektik. Çocuk sahibi olmayı Türkiye'ye döndüğümüz zaman düşünüyorduk, bebek biraz sürpriz olmuştu, sanırım henüz hazır değildik. Benim bulantılarımın bu kadar çok oluşunu da, "burada bebeğe tek başıma nasıl bakacağım" kaygısına bağlıyordum. Daha önce hiç bebek bakmamış, hiç alt almamış, hiç bebek yıkamamış, hiç uykusuz kalmamış, hiç anne olmamıştım. Tüm bunları ve çok daha fazlasını anne olduğun an kendiliğinden öğrendiğini bilmiyor, tüm günümü bu kaygılar yüzünden ağlayarak geçiriyordum. Bu ağlamalardan birinde beni teselli ederken Sercan, "Çok zorda kalırsak, annenlere gider, doğumu orada yaparsın, bebek altı aylık olana kadar orada kalırsın" dedi. Gözyaşlarım daha da hızlandı. İhtiyacım olan şey tam olarak buydu. Galiba ben biraz da ailemi özlediğim için, burada çok yalnız olduğum için, an-

nemin yanında olmak istediğim için ağlıyordum. Sonra sustum ve eve gideceğim günleri saymaya başladım.

Riskli bir gebelik geçiriyordum. Hiç beklemediğim bir şekilde gebelikte tansiyonum çıkmıştı. Gittiğimiz doktor, altı aydan sonra uçak yolculuğu yapamayacağımı söylediğinde zaten beş aylık hamileydim. Ertesi ay, heyecanla valizimi hazırladım ve Denizli'ye döndüm. Benim evlenmeden önce kullandığım oda hâlâ öylece duruyordu. Buraya bir beşik ve bir komodin alırsak tamamdı. Babamın evindeydim, annemin yanındaydım, kendi odamdaydım, bebek karnımdaydı, her şey yolundaydı. Heyecandan kalbim yerinden çıkacak gibi geliyordu.

Çocukken, herkesin annesinin benimki kadar iyi olduğunu sanırdım. Bana hiç kızmadı, hiç vurmadı, hiç bağırmadı. Okuldan eve geldiğim her gün kapıyla birlikte açılan kolları vardı. Elleri kurabiye kokardı. Çok gülerdi. Her gece beni türkü söyleyerek uyutur, ellerini saçlarımda gezdirirdi. Kız arkadaşlarım anneleriyle olan ilişkilerindeki sıkıntıları anlattıklarında onları asla anlayamaz, durumu çok garipserdim. Böyle hikâyeleri dinledikten sonra koşarak eve gider, annemde kusur aramaya çalışır, bulamazdım. Beni can kulağıyla dinlerdi. Anlattığım bütün saçma hikâyeleri, okulda olanları, kızlarla konuştuklarımızı, rüyalarımı, hayallerimi, kaygılarımı dinler, benimle sohbet ederdi. Sesi çok güzeldi. Hayrandım.

Sercan bir hafta benimle kaldı, ardından Kıbrıs'a döndü. Fırsat bulduğunda hafta sonları gelecek, yıllık iznini doğumun olacağı hafta kullanacaktı.

Mide bulantılarım Denizli'de geçti. Yemek yemeye, kilo almaya başladım. Annem harika yemekler yapardı. Her şeye, herkese yetişir, herkesi idare eder, herkesin derdini sabırla dinlerdi. Anneannem beş yıldır felçliydi, kardeşleri içerisinde en sabırlı annem olduğu için, bakıma kendisi gönüllü ol-

du ve anneannemi yanına aldı. Annesini kucaklayıp banyoya götürüyor, yıkıyor, giydiriyor, besliyor, altını alıyor, ilaçlarını veriyor, uyuduğunda üstünü örtüyordu. Başkasına eziyet gibi gelecek bir hayatla kendi cennetini kurmuştu annem. Bir bebek bakar gibi, evcilik oynar gibi bakıyordu annesine. Bir gün annem, yatak yarası olmasın diye anneannemin vücuduna krem sürerken, uzandığım yerden onu izledim. Onun gibi bir anne olabilir miydim? Onun gibi bir evlat olabilir miydim? Ben anneme böyle bakabilir miydim? Bunu dile getirip anneme söyledim. "Ben sana böyle bakabilir miyim sen yaşlandığında bilmiyorum" dedim. Anneannemin sırtını kremlemeyi bıraktı. "Daha oraya çok var, düşünme öyle şeyler, sen hele doğumunu bir yap, prensesler gibi bakacağım ben sana" dedi. Sonra kalkıp koltuğuna oturdu ve eline bebek için ördüğü battaniyeyi aldı, örmeye başladı. Anneannemin yüz üstü yatmış vaziyette sırtı açık kaldı. Şaşkınlıkla annemi izledim. Elleri kremliydi ve örgü örüyordu. Anneannem yüz üstü ve çıplak yatıyordu. "Annneeeeee" deyip gözümle anneannemi gösterdim. Fırladı annem yerinden, "Ay bende hiç kafa kalmadı Çiğdem, ay ben niye böyle oldum, unuttum anneciğimi" dedi. Anneannemi öpüp özür diledi, gidip ellerini yıkadı ve tekrar battaniyeye devam etti.

Battaniyeye kuş motifleri koyacaktı. Diğer yaptığı pek çok şey gibi örgüsü de çok güzeldi. Ama kuş motiflerini yapamadı, beceremedi. Söktü tekrar denedi, söktü tekrar denedi ama olmadı. "Bir sürü hazır battaniye var, onlardan alırız, yorulma" dedim, birkaç kez daha denedi, beceremeyince vazgeçti. Bir akşam sofraya oturduk, babam çorbadan bir yudum aldı ve doğru lavaboya koşup tükürdü. "Ne yaptın sen Zekiye, tuz kavanozunu olduğu gibi mi boşalttın çorbaya?" dedi. Bir tencere çorbayı döktük, sahiden yenecek gibi değildi. Etli patates yemeğineyse hiç tuz koymamıştı. Bunca yıllık evliliklerinde babam annemin elinden ilk kez böyle yemek yiyordu

ve sonraki günlerde her yemeği böyle yiyecektik. Kimini çok tuzlu, kimini hiç tuzsuz, kimini yanık, kimini çiğ. Ve bir akşam yemek yapmayı tamamen unutacak, sofra hazır diye çağırdığında önümüze boş tencereyi koyacaktı.

Bir sabah çok şiddetli bir baş ağrısıyla uyandı. Terliyor, camları açıyor, birdenbire üşüyor ve üstüne battaniye alıyordu. Menopoz diye tahmin yürüttük. Ama baş ağrısı dayanılır gibi değildi, ıstırabı karşıdan belli oluyordu. Ertesi gün benim doktor kontrolüm vardı. Zaten hastaneye gidecektik. Annem için de randevu aldık. Şikâyetini sordu doktor. "Başım ağrıyor" dedi sadece. Gerisini anlatmadı. "Anlatsana" dedim, boş gözlerle bana baktı. "Çok unutkan bu ara" dedim. "Yemeğin tadını tuzunu ayarlayamıyor, bir terliyor, bir üşüyor." Bunlar tıbbi şikâyetler değildi. "Menopoz" dedi doktor. "Sıkıntım çok büyük" dedi annem. Köylü kadınlarla konuşurken sağır insanlarla konuşurmuş gibi tane tane ve yüksek sesle konuşan doktorlar vardır. "Menopoz, verdiğim ilaçları kullan, geçer, çık dağlara bağırı bağırıver" dedi yüksek sesle. Bir kutu da menopoz ilacı yazdı. "Film falan çekemez miyiz?" dedim; bir bana, bir karnıma baktı. Kaygımı hamileliğime bağladı, "Gerek yok, gerek olsa çektiririm" dedi ve sıradaki hastayı çağırdı.

Hamileliğimin yedinci ayındaydım. Annem her sabah baş ağrısıyla uyanıyor, sürekli ağrı kesici içiyordu. Tüm günümü dinlenerek geçiriyor, anneme yardımcı olamıyordum. Oturma odasındaki bir kanepede anneannem yatıyordu sessizce, diğer kanepede ben yatıyordum, bir diğerinde annem. Üç nesil bir sessizlik hâkimdi içeride, kimse konuşmuyor, herkes içten içe sızlanıyordu. Annem gittikçe daha çok baş ağrısı çekiyor, geceleri uyuyamıyor, yine de yıllardır yaptığı her şeyi, anneannemin bakımını, evin işlerini, yemeği, bulaşığı, çamaşırı, babamın ütülerini, bahçenin işlerini yavaş yavaş da olsa yapıyor ama bir şeyleri hep eksik bırakıyordu.

Bebek için alışveriş yapmamız gerekiyordu, her gün bir sonraki güne erteliyorduk. Buraya geldiğimden beri Sercan iki kez gelmişti, o geldiğinde çarşıya çıkıp birkaç parça bir şeyler almış, çabuk yorulduğum için geri dönmüştük. Çok çabuk yoruluyor, biraz yol yürüsem nefes nefese kalıyordum. Bebeğin düşmesinden o kadar korkuyordum ki, ağır bir şey kaldırmıyor, yerimden kalkmıyor, kolumu bile uzatmıyordum. Yataktan kalkıp kanepeye uzanıyor, tüm günümü orada geçiriyordum.

O gün yattığım yerden annemi izledim. Kendi uzandığı kanepeden doğrulmuş, yerdeki ev terliğini giymeye çalışıyordu. Ayağını terliğe uzattı ama isabet ettiremedi, tekrar denedi ve tekrar ve tekrar ve tekrar. Ayağını terliğin içine sokamadı. Yattığım yerden kalkıp terliği eline uzattım. Terliğin bulunduğu yerden on santim sağa uzatıyordu elini. Terliği eliyle de tutamadı. Telefonu alıp babamı arayacak ve annemi doktora götürmesini söyleyecektim. Bacaklarımdan aşağıya sıcak bir şeyler aktı. Bacaklarım ıslandı, sırılsıklam oldum ve bir çığlık attım. Doğuma daha bir aydan fazla vardı. Bağırıyordum. Annem yerinden kımıldamıyordu. Anneannem kımıldamıyordu. Ben elimde annemin ev terliğini tutarken her şey dondu sanki, sadece ağzımdan bir çığlık yükseliyor ve bacaklarımdan sular süzülüyordu. Telefonu zor buldum, titreyerek babamı aradım, akşamüstüydü, eve doğru yoldaydı, beş dakika sonra geldi. Kapının önüne çıkıp bekledim onu. Beni arabaya bindirdi. Sadece, "Anne" diye bağırıyordum. Geride bıraktığım annem hâlâ kanepede oturuyor ve yerdeki terliklere bakıyordu. Babam can acısı ve korkum yüzünden, "Anne" diye bağırdığımı sanıyordu, annemin neden benimle gelmediğini anlamayacak kadar şaşkındı. "Şimdi gelir annen" dedi beni sakinleştirmek için, "Git annemi al" diye ağlamaya başladım. Hastaneye varana kadar, "Git annemi al" diye bağırmışım, hatırlamıyorum.

Doğuma aldılar. Doğumdan zaten korkuyordum, şimdi bu kadar erken olmasını beklemediğim için bebeğe bir şey olmasından korkuyordum. Elimden tutan bir annem olmadığı için korkuyordum. Ona ne olduğunu bilmediğim için korkuyordum ve sadece bağırıyordum. Sonraki saatleri çok hatırlamıyorum. Kendime geldiğimde odada yalnızdım. Sonra kırmızı ve şaşkın gözlerle dayım ve yengem geldi. "Çiğdem, sana güzel haberlerimiz var" demelerini çok isterdim. "Sana bir iyi, bir kötü haberimiz var" da diyebilirlerdi, o da olurdu. Ama yüzlerinden bütün haberlerin kötü olduğunu çok net anlıyordum. Annemi sordum, yoktu. Bebeği sordum, yoktu. Bebeği kuvöze almışlar, görmem için yanına gitmem gerekiyordu. Uçarak gitmek istedim yoğun bakım ünitesine. Yaşıyor olması yeterliydi. Sadece 1.800 gram oluşu, iki avucumun içerisinde tutabilecek kadar küçük oluşu umurumda bile değildi. Yaşıyordu. Şaşkınlıkla kuvözde onu izledim, diğer kuvözlerdeki diğer bebeklere baktım. Gerçek doğum kilosunda doğmuş, bütün organları tamamlanmış, gözlerini açabilen ve ertesi gün buradan çıkıp evine gidecek olan diğer bebeklere baktım. Ve ağlayarak yoğun bakımdan çıktım. Dayım ve yengem kollarımdan tutuyordu. Odama dönerken koridorun karşısında annemi gördüm, babam kolundan tutmuş onu bana doğru getiriyordu. Koşup sarılmak istedim, sanıyorum ki o da bana doğru koşmak istedi, ikimiz de şuursuzca birbirimize bakıyorduk. Bizi birbirimize sürüklediklerinde sarılabildik.

Beyin tümörü. Tanı konamamış, ileri derece beyin tümörü. Acilen ameliyat. İkinci bir doktora danışacak, fikir alacak, daha iyisini arayacak vakit yok. Tüm bunları doğumdan sonraki gün öğrendik. Annemi şehirdeki başka bir hastaneye yatırdılar. Kızım hâlâ kuvözde... Üçüncü gün taburcu oldum ve eve gönderildim. Sercan gelemedi, işlerini ayarlayamadı. Annem yatağından kalkamadı. Babam annemin yanından ayrılamadı. Dayım beni eve bıraktı. Oturma odasında kı-

mıldamadan yatan anneanneme baktım, yataktan gelen idrar kokusunu duydum ve kahrolarak ağladım.

Tüm bunları Eda'nın onuncu yaş gününde hatırlayınca, o gün yaşadığıma hayal kırıklığı diyorum ama on yıl önce bu acının adı yoktu, tarif edemez, anlatamazdım. Süt sağmam ve Eda'ya süt götürmem gerekiyordu. Denedim, çok denedim. Üçüncü gün, kuvözün önünde ağlarken, hemşire, "Ağlama, ağlarsan sütün kesilir" dedi. Oradan çıkıp annemin yattığı hastaneye gittim. Ameliyathanenin önünde annemin çıkmasını bekledim. Ağlamadım. Annem ameliyattan çıktı. Hayattaydı. Ağlamadım. Annem kendine geldi. Ağlamadım. Beyninin neredeyse yarısını almışlar. Uyandığında gözleri görmüyordu. Annem artık kördü. Ağladım. Sütüm kesildi.

Sercan geldi. Anneannemi dayımlara götürdük ve bir hafta sonra anneannemden boşalan yatağa annemi yatırdık. Yirmi gün sonra Eda kuvözden çıktı. Sonraki on altı ay boyunca Eda'nın ağlamaları annemin gözyaşlarına karıştı. Benim gözyaşlarım ikisinin gözyaşlarına... Eda'nın doktor kontrolleri ve annemin kemoterapileri birbirine karıştı. Eda verdiğim mamayı omzuma kusarken, annem el yordamıyla bulduğu kovalara kustu. Eda'nın aldığı kiloları hesaplayıp, annemin verdiği kiloları saydım. Eda'nın gaz sancılarını ve annemin ağrılarını dinledim. Kulaklarımdan annemin iniltileri ve bebek çığlıkları hiç silinmeyecek sandım. Silindi. Eda hiç büyümeyecek, hiçbir zaman normal bir bebek olmayacak sandım. Büyüdü. On altı ay sonra, annemi otuz sekiz kilo toprağa verdiğimde, Eda on kiloydu ve yürüyebiliyordu.

İki yıl önce karnımda bebeğimle kalbim yerinden çıkacakmış gibi girdiğim baba evimden, iki yılın sonunda ayrılırken, kalbim yerinde yoktu. Hamileliğimde mi kaybettim, doğumda mı bilmiyorum. Eda'nın çığlıklarına mı takıldı, annemin gözyaşlarına mı kapıldı bilmiyorum. Bebek görmeye, hasta ziyaretine gelen birileri mi aldı, iki yıl boyunca ayrı kaldığım

Sercan'da mı kaldı, koştururken mi düşürdüm, babama mı emanet ettim bilmiyorum. Bildiğim, bir daha yerine hiç gelmedi. Kendi evime, göğüskafesi boş, kucağı dolu, annesiz bir anne olarak döndüm. Acıdan öleceğimi sanmıştım. Ölmedim. Zamanla ağlamamayı, sızlanmamayı, anne olmayı, annem gibi anne olmayı öğrendim. Bugün Eda'nın onuncu yaş günü. Büyüdü. Büyüdük...

Gerisi Hikâye

Ben Musa Çakır... Tanımazsınız. Zaten beni bizim meyhanenin ve belki de on beş yaşındayken çıktığım ve bir defaya mahsus, kırk yaşında iken annemin vefatı üzerine gittiğim köyümüzün sakinleri dışında tanıyan, bilen ve benim üzerime fikreden hiç kimse yok gibidir. Ha bir de bir avuç dostum var, bir tutamı yazıları yayımlanmayan edebiyat camiasındandır, bir tutamı resimleri itibar görmeyen ressam tabir olunur, bir tutamı da akademilerin kıytırık odalarında ilimle meşguldür. Hepsi leyleklere emsal teşkil edecek bir laklakla ömür tüketir, ben dinlemekle iktifa ederim. Altmış beş yaşındayım, can sıkıntısının ve kalp ağrısının en feci noktasındayım. Yaşlandım mı? Bilmem, belki zaten yaşlıydım. Eskidim mi? Zaten üstümle başımla, evimle barkımla, pılımla pırtımla tepeden tırnağa, kandan iliğe eskiydim. İlla bir şey oldum diyeceksek, diyebilirim ki fena halde tükendim.

Ne diyorduk, altmış beş yaşındayım... Karadeniz'in bir köyünde gelmişim dünyaya, tekne kazıntısı derler, bilmem hiç duydunuz mu? Anamla babamla, iki kuru insan, bir alay insan getirmişler dünyaya. Kimisi ölmüş, kimisi sağ. Daha da birbirlerine doyamamış olacaklar ki, bahçede torunları top oynarken bir de bana niyetlenmişler. Ben köyden ayrılmazdan bir sene evvel babam seyrüsefer eyledi, eh artık siz hesap edin tekneyi ne kadar kazıdıklarını. Adımı Musa koymuşlar, benden evvel olmuş üç ağabeyim var, Musa Meh-

met, Musa Ahmet, Musa Nuri... Bana sadece Musa lütfeylemişler. Yok canım, Yahudi falan değildi babam, babasının adı Musa'ymış. Enteresan isimdir aslında, şehir yerinde u'su uzun okunur, asaleti vardır. Köyde u son derece kısa ve hatta Musa değil, Mısa... Üç de ablam var, en küçükleri Musavver, bacaklarından sakat. Bekârdı ben ayrılırken, buncağızı alan da olmaz demiştim. Annemin cenazesinde gördüm, bulmuş bir çoban. Soyadım Çakır... Hepimizin gözleri maviydi sanırım, herhalde öyleydi, hatırlamıyorum. Yalnız Musavver'in gözleri aklımda, çok ağlardı, ondan olacak. Bir de kendi gözlerim mavi, çakır.

Altmış beş yaşındayım ve on beşimden beri yapayalnızım. En az herkes kadar, en çok benim kadar. Bir kere illete yakalanmış gibi âşık oldum, geçti. Onun macerasını anlatırım. Yatılı okudum. Bütün ranzalar yeniyetme erkek müsveddeleriyle, etraf onların sesleriyle ve kafa kokularıyla, hepimizin gönlü ayrı hasretlerle doluydu. Hepimiz konuşur, hepimiz gülerdik; fakat her gece yataklardan birinde gözyaşı döken biri mutlaka bulunurdu. Ben hiç ağlamadım okulda inanır mısınız, hiiiiç. Altmış beş yaşındayım, şu kadar ömrümde bir kere ağladım. Ona da bir ara değiniriz olmaz mı? Yatılı okullar insanı hayata hazırlarmış, öyle derdi Arif Hoca. Adı üstünde, her şeyi bilecek ya... Hayat çetinmiş, herkes geçemezmiş bu dersten. Yalnız bizim gibiler, zorluk çekenler, yalnız kalanlar, çocukken büyük olanlar, büyükken ihtiyarlayanlar verirlermiş bu dersi ve işte bu böyle olduğundan daha bir sıkı tutunurlarmış hayata. Altmış beş yaşındayım ve hayatın geçilecek yerlerini çoktan geçtim, şimdi sana koca, koskoca, tükürüklü bir kahkaha Arif Hoca, koca bir kahkaha.

Hiçbir tatilimde köye dönmedim, kimse ne aradı, ne sordu. Yıldan yıla bir mektup, acil durumlarda telgraf... Fakültede edebiyat okuyayım dedim, iki sene gittim, daha da gidemedim. Âşık olduk dedik ya canım, sorup durmayın. Anlataca-

ğız, her şey sırayla. Okul bitince yurt da bitti, iki gece sokakta kaldım. Başımdan geçen dört geceyi unutmam, birinde on beş yaşındaydım, köyden ayrılmıştım, trendeydim, pantolonumun ağı delikti, bacaklarım açılır da görünür diye gözümü kırpmadım, bir de cebimde param vardı bir ay yetecek kadar, kaptırırım diye korktum, kaptırmadım, üç ayda bitirdim; iki gece işte o sokakta geçen iki gecedir, ikisinde de sokakta uyudum, kar vardı; diğerini de anlatacağım.

Ne iş yaptın, nasıl geçindin mi diyeceksiniz? Hemen anlatalım, bir meyhaneye girdim bir sabah, "Ben" dedim, "burada çalışacağım..." O gün bugündür de orada çalışırım, önce garson oldum, sonra şef garson dediler, şimdilerde masa masa dolaşıp muhabbet ederim, yaptığım iş bu kadar. İnsanları çok severim, sohbete, muhabbete, gülmeye bayılırım. İnsanların acılarına bakarım. Fakat yine de yalnızım... Tezat mı buldunuz? Ahhh, dostların çokluğu ile yalnızlığın mevcudiyeti arasında hiçbir alaka olmadığını zamanla anlayacaksınız. Ne diyordu şair, ne zaman bir dosta gitsem evde yoklar...

Yazarım... Elime kalem geçtikçe, boğazıma bir şey düğümlendikçe, rüzgâr estikçe, burnuma bir koku geldikçe, yağmur yağdıkça, karda ayak izleri gördükçe, üşüdükçe, yandıkça, sarhoş oldukça, hüzünlü bir türkü dinledikçe, okudukça yazarım. Hep özlediğim hayatları, hayalleri, dinlediklerimi yazarım üstüne yalanlar ekleye ekleye. Zaman zaman kendimi yazarım, kahramanların adları daha değişik olur, mekân kendi evimdir, sözler benim. Misal size bir tanesini anlatayım burada. Şeref Bey'in hikâyesi... Şeref benim, sonuna "bey" ekledim, asaleti olsun...

Şerefin kim olduğunu siz de mi bilmiyorsunuz? Yazık... Biz Şerefi yakinen tanırız mahallece. Öyle pek duyulası, merak edilesi bir hayatı da yok; ama Şerefin kalbine, o heyecanlanınca, üzülünce sıkışan ve elini üstüne koyuvermesiyle

atışlarını avucunun içine bırakan kalbine bir kısa ziyarette bulunsanız ya da haydi uzatmayalım, Şerefin bizzat kendisine sorsanız; dünyada ondan gamlı kimsenin olmadığını öğrenirsiniz. Aslında Şeref de herkes gibi... Siz önce bir kendinize bakın, kimin özlemleri bizimkilerden daha yumuşak, kimin sevgileri bizimkilerden daha soğuk, kimin derdi daha büyük bizimkinden? En keskin özlemler bizde, en yanık sevgiler, en teselli ister dertler bizde değil mi? Şeref de aynı şeyden dem vurur, Şeref dertli, Şeref yalnız...

Şeref Bey, benim. Neden mi Şeref dedim, bilmem... Çok şerefli biriyim ondan mı? Pek de sayılmaz aslında, çok büyük şerefsizliklerim de oldu şu canına yandığımın dünyasında. Misal, bir kez hırsızlık yaptım. Aslında tam olarak hırsızlık da sayılmaz, kasadan para aldım, koymadım yerine. Hâlâ aklımda, ha bugün koyarım, ha yarın dedim, ne kadar aldımdı, onu bile unuttum. Bir kez de birini yarı yolda bırakma şerefsizliğini yaptım. Bir ahbabımın kardeşiydi, karışık dönemler, aranıyormuş çocuk. "Bir gece" dedi abisi, "bir gece sen misafir et, sen sakla, ben ona kalacak yer ayarlayacağım ertesi güne" dedi. Onda kalırsa elleriyle koymuş gibi bulurlarmış. Kalsın dedim, ne demek dedim, başım gözüm üstüne dedim. Gece çok içtim, içtikçe düşündüm, düşündükçe korktum, korktukça içtim... Gitmedim eve. Adresi vermiştim çocuğa, gitmiş, beklemiş. Bizim sokakta çok köpek vardır, onlardan da korkmuştur belki... Hava da soğuktu o akşam, üşümüştür... Ben dört gece sokakta yattım... İkisini anlattım, birini anlatacağım... Sonra, ben gelmeyince ne yapacağını şaşırmış çocuk, duyduğu her tıkırtıdan kaçmış, kaçınca gören olmuş, dur deyince durmamış, durmayınca vurmuşlar. Kurşun beline gelmiş... Yirmi seneye yakın zaman geçti aradan, gece rüyamda çocuğun bacaklarını görüyorum zaman zaman, yorganın altında kıpırdamadan, put gibi duran

bacaklar... Sonra bir ıslaklık yayılıyor pantolonuna, utanıyor, gözleri doluyor, gözleri ile göz göze geliyorum. Uyanıyorum. Şerefsizliğin bu kadarı... Utanıyorum.

Şeref sağır; Şeref yalnızlığı ile konuşur ağır ağır... Şerefin sağırlığı sonradan, kendi kendine etmiş derler; ama ne o anlatır, ne siz öğrenebilirsiniz. Farklı rivayetler var elbet, kimine göre yaşlanınca öyle olmuş; kimi der ben gençliğini de bilirim, hep öyleydi, kimi der sonradan oldu. Bilinmez, Şerefin kulaklarından sarı kablolar sarkar arka tarafa doğru, bir küçük top kıllı kulaklarının içine gömülür, Şeref ancak o zaman işitir söylenenleri.

Bu sarı kablolar teferruatlı iştir. Oldum olası tuhaf gelir bana. Dış dünyanın bütün sesleri ile insanı birbirine bağlayan küçücük sarı bir kablo... Çıkarttığın anda ses kesilir. Sessiz bir dünya ne demektir? Behçet Necatigil demiş ki;

Kopan çığlar altında kalanlar olduğu
Oysa görülüyordu
Bir kadının ileride
Bir şeyler hıçkırdığı
Bir erkeğin, birine
Görünmeyen birine bir şeyler seslendiği
Oysa görülüyordu
Ama duyulmuyordu.
Ses!
Sanki ses olmayınca hiçbiri olmuyordu.*

İşte bu da o hesap...

İki odalı bir evde oturur Şeref, ev eski, eşyalar eski, kokular eski... Bir odasında bir büyük yatak, yatağın üstünde

* Behçet Necatigil, "Ses", *Bütün Eserleri*, YKY, 2013.

beyaz işlemeli örtü, işlemelerde öpüşen kuş resimleri, kuşların kanatları kıvrım kıvrım... Şeref, örtüyü yıllardır yıkar yıkar asar bahçedeki çamaşır ipine ya da hiç olmadı havalandırır. İşlemeli yatak örtüsü rüzgârla sallanırken Şerefin hani o yukarıda anlattığımız ve durulmak için üstüne konacak el bekleyen kalbi savrulur oradan oraya. Şeref bir sigara yakar bahçedeki söğüdün altında, sonra bir sigara, bir sigara daha...

Evim iki odalıdır, aynı Şerefinki gibi. Beyaz örtü ve örtünün üzerindeki öpüşen kuşlar hikâye... Fakat bahçemdeki söğüt ağacını çok severim. Sen sandalyene otursun elinde çay bardağınla, rüzgâr eser, söğüdün dalları yüzüne değer...

Kuşları uçacak diye içi gitti yıllardır Şerefin; kuşlar yerlerinden kımıldamadılar. Önceleri mordular, sonra hafif hafif açıldı renkler, sonunda uçuk maviye dönüştüler. Şerefin umutları, anıları, sevdikleri, geride bıraktıkları, bize anlatmadıkları, içine attıkları o kuşların kanatlarına bağlıydı sanki... Örtü rüzgârda savruldukça Şerefin gözlerine tozlar kaçtı, Şeref her gece örtüyü katlarken anılarını katlayıp kaldırdı köşedeki iskemlenin üzerine, her sabah yatağın ayakucunda durup da örtüyü şöyle bir atıverince yatağın üzerine, bir gizli el gelip çırpıverdi yüreğini. Yatak örtüsünün nakışları soldukça, Şerefin gözleri daha bir beter doldu.

Aynı odanın duvarında ahşap çerçeveli bir ayna asılı. Kenarlarında gül oymaları bulunan, oymaların içine tozların yuvalandığı bu ayna Şerefin evine bu örtüyle birlikte girdi. Şerefin evine bu ikisi Gülşen Hanım'la birlikte girdiler.

Benim odamda ahşap çerçeveli bir ayna asılıdır. Evi tuttuğumda duvarda asılıydı; kimindir, ne zaman alınmıştır, kim yaptırmıştır, kim yapmıştır bilmiyorum. Fakat bana taa o za-

manlar bir aşkı hatırlatırdı. Bak burası tuhaftır, ayna kadına has bir edevattır. Ayna dediğinizde boş bir ayna canlanmaz insanın zihninde, içinde kadın vardır aynanın, uzun saçlı, kırmızı dudaklı bir kadın...

Odadaki aynanın üzerine Gülşen Hanım'ın siyah beyaz bir fotoğrafı sıkıştırılmıştır. Siyah saçlar dalga dalga, kat kat; dudakları dolgun, dudakları gülmekle ağlamak arasında, dudakları hafif aralık; alıp elinize fotoğrafı, dudaklarını dudaklarınıza götürseniz sanki bir kadife, bir gül kokusu, sanki içilmesinin üzerinden çok az zaman geçmiş rakının buğusu alacakmışsınız gibi gelir. Gülşen Hanım'ın yanakları... Adı yüzüne vurmuş sanki. Amma ki gözleri, Gülşen Hanım'ın gözleri yarı sarhoş, yarı baygın, yarı uykulu; her şeyi görüyor sanki gözleri, yıllar da geçse, üstünden ömürler de akıp gitse bu odada olan her şeyi görüyor sanki Gülşen'in gözleri. Kirpikleri uzun, kıvırtılmış... Yan bakmış fotoğrafta Gülşen Hanım, dudağına gözüyle aynı noktada bir kıvrım atmış. Saçlarını sağ omzuna düşürmüş. Kim götürmüş Gülşen Hanım'ı fotoğrafçıya, Şeref nasıl dayanmış, fotoğrafçı nasıl dayanmış, orası ayrı meseledir. Şeref'in karısının fotoğrafını asırlar sonra da görseniz alıp koynunuzda saklayasınız gelir. Gülşen Hanım bu fotoğrafta on sekizindedir.

Benim aynamda da aynı fotoğraf durur. Gülşen benim canımın canıdır. Adını ne zaman ansam, gözlerine ne zaman baksam, kalbim sıkışır. Altmış beş yaşındayım dedim ya, üstüme varmayın...

Odada bir de kapaklı bir gardırop ile boyası dökülmüş bir iskemle var. Hiç oturulmaz, üzerine sadece yatağın örtüsü toplanıp konur her gece. Böyle olunca nasıl dökülmüş boyası bilemezsiniz, belki alındığında böyleydi dersiniz. Diğer oda-

da neler bulunduğunun bizim için de, Şeref için de önemi yok. Şeref öyle çok işi düşmedikçe buraya esmez bile. Şeref askerden döndüğü günlerde taşınmış bu eve, o zamanlar memlekette iş güç bulmak en az şimdiki kadar mesele. Bir inşaatın temelinde çalışmaya başlamış. Öyle işi bildiğinden de değil; başka iş bulamadığından yavaş yavaş öğrenmiş duvar ustalığını. Önce temeli kazmayı, kazdığı yeri derin tutmayı, odaları bölmeyi, böldüğü odaların etrafına ip germeyi, gerdiği iplere hiza vere vere tuğlaları koymayı, malayı üstündeki harçları dökmeden tuğlalara vurmayı öğrenmiş. Bir iki yerde birer katlı ev yaptıktan sonra, yeni bir inşaata başlamış Şeref. Temelin bitimine yakın, kazdığı yerden kafasını kaldırınca Gülşen'i görmüş. Kız pür endam yürüyüp gitmiş inşaatın önünden. Şerefe bakan kim? Gözleri işine dönmemiş bir daha adamın, sonraları kız anlamış bizimkinin derdini, önünden her gün saçlarını savura savura, fotoğraftaki gibi baka baka geçip gitmiş. Bir köşeden dönmüş her seferinde, bir genç adam peşinden gitmiş. Önceleri anlamamış Şeref, sonra bakmış ki ne zaman kız geçse, arkasından adam gelir. Üzülmüş, kızmış, delirmiş, ne yapacağını bilememiş. İnşaatın bitimine kadar gözlerim kör olsun diye dualar etmiş, Gülşen her gün aynı edayla geçip gitmiş. Şeref bize çok kere anlattı bunu. Ben her dinlediğimde düşündüm; o ev nasıl bitti, içinde oturanlar nasıl oturdular o evde, Şeref acaba hiç ağladı mı, gözyaşlarını bir kere olsun akıttı mı evin harcının içine?

Şeref olmak kötü, bilmeyen anlamaz, bilen de anlatamaz. Böylece geçiyorum burayı, altmış beş yaşındayım, Gülşen'i ben nasıl tanıdım anlatamayacağım.

Sonra bir akşamüstü Gülşen, koşa koşa gelmiş inşaatın önüne. Şeref işini yarım bırakıp yürümüş kızın arkasından. "Kaçır beni" demiş kız. Şerefin gözleri kocaman açılmış, hiç-

bir şey diyememiş, sesi çıkmamış; yutkunmuş sadece, sonra başını sallamış. "Gece" demiş kız, "beni burada bekle." Hızlı adımlarla uzaklaşmış Gülşen, Şeref adımını atamamış olduğu yerden. Kim bilir ne kadar sonra gelebilmiş aklı başına, toplanıp işine dönmüş, akşama kadar elleri titreyerek, yüreği hoplayarak döşemiş tuğlaları. Akşam işi bitince evine gitmemiş Şeref, karanlıkta bir köşe başında beklemiş, sigara üstüne sigarayla geçirmiş saatlerini. Gece her yan kararmış, köpek sesleri basmış sokağı, bekçinin düdüğü yankılanmış defalarca. Tam ümidi kesecekken, bir karaltı dönmüş köşeyi, yerinden fırladığı gibi kendini Gülşen'in yanında bulmuş. Gülşen'in elinde, içinde beyaz örtünün ve kuşların saklandığı bir bohça varmış.

İki gün hiç konuşmamışlar, ikinci gece sabaha karşı kapı açılmış usul usul, Gülşen elinden tutup Şerefi yatağına almış. Gün ağarırken öğrenmişler birbirlerinin adlarını...

Bu kadarla keselim o geceyi ne dersiniz? Malum, altmış beş yaşındayım, unu eleyip eleği astık çoktan. Hem mahreme inanırım ve doğruyu söylemek gerekirse, bugün aynı mahremin içinde olmak için dünyaları yıkarım.

Yıllar sonra konuşmuştuk bunları Şeref Bey'le. "Hiçbir şey soramadım" diyor, "öyle bir tutuldum ki, o adam kimdi, Gülşen bana neden geldi, neden kaçtık, istesem vermezler miydi, hiçbir şey soramadım" diyor. Bana öyle gelir ki soramadığından değil, gerçeğe katlanamayacağından, tutup da kolundan dememiştir Şeref, "Gülüm, sen kimsin?" diye. Gülşen o sabah bohçasını açıp içinden kocaman, bembeyaz, ortasında mor işlemeden kuşların oynaştığı bir yatak örtüsü çıkartmış, her ucu eşit gelecek şekilde özenle sermiş örtüyü yatağa. Şeref, kuşlar yerlerinden uçuverecekler, kanatla-

nıp kaçıverecekler, kızı da peşleri sıra götürüverecekler sanmış. Tek tek anlatmış Gülşen, hangi kuşu ne zaman işlediğini, ipleri nereden aldığını, bundan önce yaptığı el işlerinin hep başkalarına satıldığını, hele bir masa örtüsünün arkasından nasıl üzüldüğünü tek tek anlatmış.

O günün akşamında işten dönerken bitpazarına uğramış Şeref, bir masa, iki sandalye, bir küçük tabure, bir de ahşap çerçevesi gül oymalı bir ayna almış. Kapının önüne bir at arabası yanaşmış o akşam, eşyalar inmiş; Gülşen sofrayı yere hazırlamış çoktan, Şeref önce yerdeki yemekleri alıp masanın üstüne koymuş, sonra elinden tutup kızı kaldırmış.

O gece Gülşen, yatağın örtüsünü ancak annelerin gösterebileceği bir özenle katlayıp iskemlenin üzerine koymuş; rengârenk bir yorganın ve beyaz üstüne yeşil boyuna çizgili çarşafların arasında bir kez daha Şerefi kendinden almış. Şeref uyuyunca ve nefesi düzene girip de onun uyanmayacağına kail olunca çırılçıplak kalkmış yataktan. Aynaya ay ışığı vurmuş, Gülşen aynaya bakmış, bir elini karnına koymuş, öbür eliyle saçlarını savurup Şerefe bakmış.

Bir zaman sonra, bir öğle vakti, mahallenin imamını alıp getirmiş eve Şeref, bir de nikâh kıymışlar. O gece Gülşen, usul usul sokulup Şerefin kulağına, "Ben bu ay âdet görmedim" demiş. Şeref, bu kadar çabuk koca olduğuna inanamazken, bu kadar çabuk baba olacağına nasıl şaşmasın? Sabaha kadar uyuyamamış, bin türlü ihtimal gelip girmiş aklına. Her ihtimalde dönüp güzel başı yastığa gömülü Gülşen'e bakmış, böyle fitne fücur şeyler düşündüğü için sabaha kadar belki bin kez kendinden utanmış.

Burası yalan. Yıllar geçti, hâlâ inanamam. Gece Gülşen hakikaten uyanmış mıdır, aynaya öyle bakmış mıdır, eli karnında mıdır, Allah'a her şeyi sorarım, bir bunu soramam. Hikâyenin burasını yazdım yazdım sildim. Bu gül yüzlü ka-

dına o bakış yakışır mı, yakışmaz mı, yakışmazsa o çocuk nereden bitti, sonra neden gitti bilemedim.

Eşref doğduğunda Gülşen on sekizindedir, Şeref yirmi ikisini sürmektedir. Bebek erken doğmuş, ebe Şeref'in kucağına kundağı bırakırken, "Yedi aylık" demiş. Şeref, "Olsun, sağlıklı ya" demiş. Gülmüşler. Gülşen'in terli alnına yapışmış saçları elleriyle düzeltmiş Şeref, sonra cebinden çıkarttığı bir küçük altını kırmızı kurdeleye geçirip takmış Gülşen'in boynuna. Sevinmemiş altına Gülşen, o gece çok ağlamış. O ağladıkça bebek daha çok ağlamış, onlar ağladıkça Şeref...

Bir daha hiç yüzü gülmemiş Gülşen'in. Ne alınana sevinmiş, ne verilene. Bebeği koynundan hiç çıkartmamış, Şeref'i koynuna hiç almamış. Gülşen'in güzel gözleri Şeref'e bakmaz olmuş. Eşref üç yaşına gelene kadar elleri değmemiş birbirlerinin eline. Şeref bir gün olsun açmamış ağzını, bir gün olsun sen de bana nasıl geldin dememiş. Ha bugün düzelir, ha yarın diye beklemiş Şeref; ama bekledikçe daha bir bağırır olmuş Gülşen, daha çok söylenmeye, daha çok gezmeye, daha çok istemeye başlamış. Hiç duymamış Gülşen'in kötü sözlerini Şeref. Kendisine düşen odada karısından ve oğlundan ayrı yaşamış gecelerini üç yıl boyunca.

Hane ayrı bir dünyadır a dostum. Bize hikâye gelir. Kapalı kapılar ardında hanelerde neler olduğunu bir duvarlar, bir de duvarların içindekiler bilir. Şeref'in hikâyesi böyledir. Sen yapmazdın belki, kolundan tuttuğun gibi kordun kapıya, üstüne bir küfür savurur, yaktığın bir cigarayla kapardın Gülşen mevzuunu. Belki "Geç" derdin, "anlat ne mal olduğunu, bilelim, sonra ona göre bir düzen güdelim." Belki sen de Şeref gibi yapardın kim bilir. Şeref'in aklından geçenleri kim bilebilir? Bize hikâye gelir. Şeref'in gönlünde neler olduğunu bir gönlü, bir de kendi bilir.

Anlatıyor Şeref çok sonraları, oğlan diyor, üç yaşına yeni-ce girmişti, bir akşam eve geldim diyor, yoklar. Komşudadır-lar dedim, bekledim bahçede diyor. Gelmemişler. Neden son-ra taşın altındaki anahtar ilişmiş gözüne, içeri girip baksa ki her şeyini alıp gitmiş Gülşen. Eşref'i, Eşref'in oyuncakla-rını, Gülşen'in menekşeli gözlerini, gülüşlerini, saçlarını, eş-yalarını, Şeref'in sahip olduğunu sandığı neyi varsa her şeyi alıp gitmiş Gülşen. Sokaklara atmış Şeref kendini, deliler gi-bi dolaşmış sokaklarda. Birazcık umudum olsa diyor Şeref, birazcık umudum olsa şehrin bütün kapılarını tek tek çalar, yine de bulurdum onları.

Hikâyeyi bir de Gülşen'in ağzından dinlemek gerek. Ne-den gitti, neden her şey gibi bu da teklifsizdi, kendine sor-mak gerek. Ben altmış beş yaşındayım, aklım ermez kadın milletinin yediği nanelere.

Gülşen'in gidişinin ardından çoook zaman geçti. Şeref yaşlandı, bitti. Yarın da o gidecek. Evini yıkacak belediye. Urfa'da mı dedi, Maraş'ta mı yoksa, bir akrabaları varmış. İki sene evvel gelip bulmuş adam onu. Onun yanına giderim, bir ev, bir iş bulunur elbet diyor. Gidecek Şeref, belli; eşyala-rını toplamış. Kahveyi devretti, belki on senedir o işletiyor-du. Hepimiz alışmıştık senelerdir onun elinden çay içmeye. Aynayı bizim kıza verdi. Sıkı sıkı tembih etti annesine, aman dedi, aman kırmayın. Kıza da söyleyin çok bakmasın...

Şeref kahve işletir. Ben meyhane...

Yatak örtüsünü katlayıp koymuş mudur valizine, koymuş-tur elbet. Ne atmaya kıyar insan, ne bırakmaya. Sabah bana uğradı, ben sana adresimi yazarım hemen, gider gitmez de-di. Hani gelen olursa dedi. "Şeref be" dedim, "gitmesen, hani

buralarda bir ev baksak, belki daha iyi olur. Hem gelen olursa" dedim.

Çattı kaşlarını, bu sefer gümbürdemedi sesi, hiç duymadığımız kadar kısık, hiç duymadığımız kadar hisli söyledi: "Bırak Allah aşkına Musa, kim gelecek..."

Bitti hikâye... İşte böyle. Kısa yazarım. Yaş gitti artık, dedim ya canım, altmış beş yaşındayım. Sabırsızım. Laftan lafa, daldan dala atlarım, bazen anlattıklarımı yarım bırakırım. "Lafın tamamı deliye söylenir" derdi bir adam. İnanırım. İşte bu sebepten az önce anlatacağım dediğim hiçbir şeyi anlatmayacağım. Adım Musa Çakır... Altmış beş yaşındayım. Size ne a canım, istediğim kadar yazar, istediğim yerde susar, keyfime bakarım.

Kendi Geçmişinin Gündelikçisi

Bu dünyada anası babası hayatta olmayanlar var, bir de hayatta olup da yanında olmayanlar, yanında olup da umurunda olmayanlar var. Hepsi ayrı yara. Ama o son yokluk, çok büyük bir yokluktur insan hayatında, doldurulması kabil olmayan bir yokluk...

Herkesin içine girmeye çekindiği metruk evleri düşün. Işığı yanmayan, hakkında efsaneler söylenmiş, bahçesinde çiçek açmayan, perdeleri zift gibi ve kapalı evleri... Çocukluğu, ailenin içinde istenmeyen bir gölge gibi yürüyüp geçmiş olan insanların kalpleri böyledir zannımca ve bin yıl havalandırsan kavuşmaz ferahlığa. Başkalarını geçtim, sen bile uğramazsın kendi iç diyarına. Diyelim ki cüret ettin, tozlu kapı tokmağını araladın da girdin kalpten içeriye. Yerde bir karış toz, koltukların üzerine gri çarşaflar serilmiş, kalın ve kirli perdeleri araladığında yıllardır güneş girmemiş odada örümcek ağları ışıldıyor. Duvardaki çerçeveden bakan yüzün kim olduğu tozdan belli olmuyor. Sana bir dost tavsiyesi, ruhundaki rutubeti keşfetmen zaman alır; fark ettiğinde, kollarını sıva, kendi çocukluğunu kendin temizleyeceksin. Perdeleri çek, tülleri yıka, dünyaya açılan pencerenin camlarını sil. Çerçeveyi, duvarda bıraktığı ize aldırmadan sök yerinden, mutlu bir çocuk yüzü görene kadar, çeşmenin altında saatlerce yıka. Koltukların üzerindeki çarşafları kaldırırken toz gözlerine kaçacak, bahanen hazır, ağlayabilirsin. Sehpanın

üzerindeki kalın toz tabakasına yazabilirsin şimdi ince çocuk parmağınla; "Neden beni sevmedin?"

O kalp, esaslı bir temizlik ister. Dip köşe temizleyeceksin ki, daha evvel neler olup bittiği bilinmesin. Çünkü o yokluğu bir şeylerle doldurmak isteyeceksin büyüdükçe. İsteyeceksin ki sevgilin her an yanında olsun, "Acıktın mı?" diye sorsun, işe giderken önünde diz çöküp yakanı düzelten anneler gibi öperek uğurlasın seni sabahları, isteyeceksin ki ödevlerini kontrol ederken saçını okşayıp "Aferin" diyen babalar gibi bağrına bassın seni akşamları. İsteyeceksin ki; dostların, fısıltıyla tespih çeken anne elleri gibi ellerinden tutsun, her parmağın bir tespih tanesine dönüşsün güvenilir avuçlarda. İsteyeceksin, ama bulamayacaksın. Kalbindeki boşluğu dolduramıyorlar diye, kızacak, öfkelenecek, kaçacak ve illa ağlayacaksın zamanla.

Dikiş tutmayan ilişkilere müptela olanlar bilirler, her giden kalın bir kireç tabakası bırakır kalpte. Gözyaşı öyle gözden aşağı akınca kireç yapmaz, gömleğinin yeniyle siler, iki üç kere sümüklerini çekersin. O kolay olanı. Fakat gözden içe doğru akınca çok pis oluyor, çaydanlık dibi gibi bembeyaz oluyor insanın içi... Sen daha çocukluğunun tozunu atamamışken, bir de kireç bağlıyorsun, ne fena. O tortudan illa kurtulman lazım; yapamazsan tadı tuzu olmuyor gönlünde demlediğin yeni aşkların. Keder sökücü cümleler kurup içine bas geceden kalbini. "Geçti" diyebilirsin, "benim için güzel bir deneyimdi, ayrılıklar da bir tecrübe, dilerim mutlu olur" diyebilirsin. Bir Attila İlhan alabilirsin araya; "çünkü ayrılık da sevdaya dahil"... De bunları. Temizle kalbini. Yılmadan, bıçağın ucuyla falan, canını acıta acıta da olsa uğraştığında, ta içine çöreklenmiş o tortuyu kaldırabilirsin. Yoksa dediğim gibi aşk, kalpte demlenir; içini temizlemezsen; içemezsin...

Hani şu reklamlarda kadın mutfağa giriyor, mutfak almış başını gitmiş, bin yılın yağı birikmiş ocağın üstünde

ama iki kere yağ çözücü fıslatıp yağı, kiri, tozu kolayca alıyor ya, o kadını kendine referans al. Onun gibi olacağız zamanla, ona benzeyeceğiz. Temizlemeyi bir kez başarabildiğimizde; anıları unutmak için değil, temizlemek için silmeyi becerebildiğimizde çorap söküğü gelecek devamı. Eşin dostun, bütün hısım akraban, anıların, çocukluğun, ilk gençlik yılların, hataların, aşkların, hepsi sıraya girecek gel barışalım diye... Biliyorum bunu. Gündeliğe gider gibi gidiyorum ben kendi geçmişime, sabahtan akşama kadar canım çıkana kadar, sırtımdan ter aka aka temizliyorum her şeyi. Silkeliyorum, ovuyorum, gerektiğinde telliyorum geçmişi. Her gün yeniden başlıyorum, her gün yeniden... Kabul, asla ilk günkü ışıltısında olmuyor hayat; ama yine de, yıllarını anılarını temizlemeye vermiş ağır bir işçi kelamı bırakabilirim şuraya; barış geçmişinle her gün yeniden, yeterince uğraşırsan eser kalmıyor kirden...